

Spelen op het schoolplein

Het verschil in spel op een groen- en grijschoolplein.

Marleen Mijnares

2017

Spelen op het schoolplein

Het verschil in spel op een groen- en grijsschoolplein.

Afstudeeronderzoek	
Naam	Marleen Mijharends
Studentnummer	130414
School	Christelijke Hogeschool Ede
Opleiding	Leraar Basisonderwijs (Pabo)
Afstudeerbegeleider	Peter Bom
Datum	Mei 2017
Aantal woorden	13.641 woorden

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeeronderzoek over 'spelen op het schoolplein'. Dit onderzoek heb ik geschreven ter afronding van mijn opleiding leraar basisonderwijs aan de Christelijke Hogeschool in Ede. Gedurende het afgelopen schooljaar (2016-2017) ben ik bezig geweest met dit onderzoek. Tijdens het schrijven ben ik tot nieuwe inzichten gekomen als het gaat om inrichting van het schoolplein en buitenspelen en hierin wil ik u graag meenemen.

Dit onderzoek gaat over 'spelen op het schoolplein' met daarbij de nadruk het verschil tussen het spel op een groenschoolplein en het spel op een grijschoolplein. Hiervoor laat ik u eerst een stuk lezen over de theorie achter een groen- en grijschoolplein en daarna volgt het onderzoek. In dit onderzoek wordt onderzocht of het spel van kinderen van groep 4 op groene- en grijze pleinen verschillen. Hiervoor heb ik vier scholen geselecteerd. Twee school met een groenschoolplein: De Klokbeek in Ermelo en de Koningin Julianaschool in Woudenberg. En twee scholen met een grijschoolplein: De Hoeksteen en de Wheemschool in Voorthuizen.

Samen met mijn LIO-school, de Dr. W. van den Berghschool te Voorthuizen, ben ik tot de keuze van het onderwerp gekomen, ze moeten namelijk het schoolplein opnieuw aanleggen en twijfelen of ze het schoolplein gaan aanpassen. Zij zien in de omgeving de trend opkomen van de groene schoolpleinen en willen graag weten of dit een meerwaarde heeft voor deze school. Om het onderzoek af te bakenen heb ik er mijn eigen onderzoek van gemaakt en ga ik de school geen advies geven, wel ga ik de school dit onderzoek laten lezen voordat zij gaan beslissen over de aanpassing van het schoolplein. Hopelijk kunnen zij deze informatie uit het onderzoek gebruiken ter ondersteuning van hun beslissing.

Spelen en bewegen op school vind ik belangrijk. Het interesseert me al langer en daarom ben ik een aantal jaar geleden begonnen aan de opleiding CIOS, waar ik veel in aanraking ben gekomen met spel en bewegen. Ik denk dat het erg goed is voor kinderen om te spelen en hierdoor onbewust tot beweging te komen en zichzelf te ontwikkelen, zonder dat er veel regels zijn. Omdat buiten een van de plekken is waar kinderen vrij kunnen spelen, vind ik dat scholen hier ook aandacht aan mogen besteden. Ik weet niet in hoeverre de inrichting van het schoolplein invloed heeft op het spel en of dit misschien een reden zou kunnen zijn voor een school om hun schoolplein herin te richten.

Graag wil ik mijn afstudeerbegeleider Peter Bom, mijn vriend Teun van der Werf, de deelnemende scholen, de juffen en Hermertine Termaat bedanken voor hun hulp tijdens het onderzoek. Mijn afstudeerbegeleider voor de tips en feedback, mijn vriend voor zijn motivatie en feedback, de scholen en juffen voor hun tijd en openheid en Hermertine voor haar hulp.

Ik wens u veel leesplezier.

Marleen Mijnaerends

Voorthuizen, april 2017

Samenvatting

Steeds meer scholen leggen een groenschoolplein aan. Een groenschoolplein wordt gedefinieerd als een schoolplein met meerdere groene elementen, zoals bosjes, gras, boomstammen en zand. Toch zijn de meeste schoolpleinen nog grijs, dit zijn schoolpleinen met stenen of asfalt en vaak speeltoestellen van onnatuurlijke materialen. Enkelen verschillen tussen beide schoolpleinen zijn bekend, maar het is niet bekend of kinderen daadwerkelijk anders spelen op een groenschoolplein.

In dit onderzoek staat daarom de volgende vraag centraal: 'In hoeverre verschilt het spel van groep 4 kinderen op een groenschoolplein ten opzichte van het spel op een grijsschoolplein?'

Om het spel te onderscheiden worden de soorten van spel gecategoriseerd in vier vormen spel of geen spel. Bij de vier soorten behoren dramatisch en constructief spel tot de creatieve spelvormen en functioneel spel en regelspel tot de niet-creatieve spelvormen.

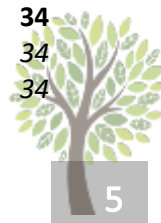
Verder wordt er onderscheid gemaakt tussen individueel en sociaal spel. Het schoolplein zou het spel beïnvloeden doordat de affordances van de omgeving tot bepaald spel uitdagen. Hierbij zouden de affordances van een groenschoolplein vooral uitdagen tot creatief spel.

De uitkomst van het onderzoek onder vier scholen bevestigde deze aanname en daarmee wordt ook antwoord gegeven op de hoofdvraag: *Op de groene schoolpleinen speelden kinderen namelijk meer, creatiever en gevarieerder dan op een grijsschoolplein, waar kinderen voornamelijk niet-creatief en geen spel vertoonden.* Op individueel en sociaal spel had de fysieke omgeving bijna geen invloed. Volgens de theorie zou de waardering (de kijk van de kinderen naar het schoolplein) invloed hebben op de manier van spelen op het schoolplein, in dit onderzoek is er nauwelijks verschil in waardering tussen verschillende schoolpleinen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
Begrippenlijst	7
1. Inleiding	8
1.1. Aanleiding	8
1.2. Probleemstelling	8
1.3. Doel van het onderzoek	9
1.4. Onderzoeksvragen	9
1.5. Hypothese	9
1.6. Onderzoeksopzet	9
Theoretisch deel	10
2. Groene en grijze pleinen	10
2.1. Definitie	10
2.2. De trend	10
2.3. Meerwaarde groene schoolpleinen	10
2.4. Meerwaarde grijze schoolpleinen	12
2.5. Conclusie	13
3. Spelen	14
3.1. Definitie van spelen	14
3.2. Waarom spelen?	14
3.3. Spelontwikkeling	15
3.4. Onderscheid van speelgedrag	15
3.5. Conclusie	17
4. Invloed van de omgeving op spelgedrag	18
4.1. Affordances	18
4.2. Schoolplein	18
4.3. Natuurlijke omgeving	19
4.4. Negatieve invloeden	19
4.5. Conclusie	20
4.6. Conclusie theoriedeel	21
Praktijkdeel	22
5. Methodiek	22
5.1. Onderzoeksgroep	22
5.2. Methodologie	22
5.3. Betrouwbaarheid en validiteit	24
6. Resultaten	25
6.1. Eigenschappen scholen	26
6.2. Waardering schoolplein	30
6.3. Vormen van spel	32
6.4. Individueel of sociaal spel	33
7. Discussie	34
7.1. Waardering	34
7.2. Vormen van spel	34

7.3. <i>Individueel of sociaal spel</i>	35
Conclusie	37
Aanbevelingen	38
<i>Aanbevelingen in de praktijk</i>	38
<i>Aanbevelingen vervolgonderzoek</i>	38
Bibliografie	40
Bijlagen	42
1. Onderzoeksinstrumenten	42
1.1. <i>Observatie</i>	42
1.2. <i>Beslisboom</i>	43
1.3. <i>Enquête</i>	44
1.4. <i>Logboek</i>	45
1.5. <i>Interview</i>	47
2. Resultaten	48
2.1. <i>De Klokbeke</i>	48
2.2. <i>Koningin Julianaschool</i>	55
2.3. <i>De Hoeksteen</i>	64
2.4. <i>De Wheemschool</i>	72

Begrippenlijst

Affordances	Affordances zijn de mogelijkheden van acties die ziet op bepaalde objecten en omgevingen, in dit onderzoek zijn affordances acties/speelmogelijkheden die kinderen zien op een bepaald schoolplein (Both, 2011; Aziz & Said, 2012).
Constructief spel	Het kind maakt of bouwt iets van materiaal. Hierbij hebben ze een doel wat ze willen bereiken (Rubin, 2001). Voorbeelden hiervan zijn: Hutten bouwen, zandkasteel maken of een vuurtje maken (Van den Berg, Koens, & Van den Berg, 2007).
Dramatisch spel	Bij dramatisch spel doen de kinderen alsof zijzelf of een object iets anders is (Rubin, 2001). Zij 'doen alsof'. Bijvoorbeeld: Een pop die kan praten, een tak die een boot is of zij zelf als een prinses.
Functioneel spel	Het is actief aan het spelen, met of zonder materiaal. Kinderen spelen hierbij niet dramatisch en niet creatief (Van den Berg, e.a., 2007). Voorbeelden van functioneel spel zijn: Klimmen, rennen, springen, glijden en dansen (Rubin, 2001).
Exploratief gedrag	Exploratief gedrag is verkennend gedrag gericht op een object of persoon. Het kind observeert daarbij andere kinderen of objecten of luistert naar geluiden. Het kind neemt niet deel aan spel (Rubin, 2001).
Geen spel	Als een kind niet speelt is het geen spel. Voorbeelden hiervan zijn: Niks doen, praten, dromen, toekijken of agressief gedrag (De Graauw, Van Loo, Van Putten, & Roobol, 2009).
Individueel spel	Het kind speelt alleen en heeft geen interactie met andere kinderen (Rubin, 2001).
POS	The Play Observation Scale (Rubin, 2001).
Parallelspeel	Bij parallelspeel speelt het kind alleen maar wel dichtbij andere kinderen. Het kind speelt ook hetzelfde. De kinderen hebben wel af en toe contact (Rubin, 2001).
Regelspeel	Een kind speelt regelspeel als de regels van het spel vooraf besloten zijn. Deze regels zijn belangrijk bij het spel en kunnen worden aangepast (Rubin, 2001). Voorbeelden hiervan zijn: Voetballen, tikkertje, knikkeren of hockey (Van den Berg, e.a., 2007).
Spel	Spel is ongedwongen, deelnemers doen vrijwillig mee. Het is niet nuttig en levert vaak geen eindresultaat op. Spelen is leuk en deelnemers hebben plezier. Vaak is spel buiten de echte wereld (De Graauw, e.a., 2009).
Sociaal spel	Het kind speelt met andere kinderen, waarbij ze interactie met elkaar hebben (Rubin, 2001).
Zone van naaste ontwikkeling	Het niveau net buiten het bereik van het kind is de naaste ontwikkeling. Een kind kan hierin worden ondersteund en zal dan dit niveau wel kunnen en leren (wij-leren, 2017). Als je een kind aanspreekt op een niveau hoger dan het kind is, spreek je het kind aan in de zone van naaste ontwikkeling. Een kind kan ook zichzelf uitdagen tot iets in de zone van zijn naaste ontwikkeling, dan zal het waarschijnlijk een aantal keer mislukken en daarna wel lukken of er hulp bij vragen.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Steeds meer kinderen gaan naar een voorschoolse, tussenschoolse en/of naschoolse opvang. Vanaf augustus 2007 is het zelfs verplicht om als school te zorgen dat er buitenschoolse opvang aangeboden wordt. Op veel scholen wordt deze opvang binnen het schoolgebouw aangeboden (Studulski & Both, 2009). Dit betekent dat veel kinderen heel wat uren in de school aanwezig zijn en, wanneer ze buitenspelen, de kinderen voornamelijk op het schoolplein spelen. Er wordt veel gebruik gemaakt van het schoolplein, maar wat doen de kinderen eigenlijk op het schoolplein? Op welke manier heeft de inrichting te maken met wat de kinderen op het schoolplein spelen?

Kinderen spelen steeds meer in een grijze omgeving, omdat het bebouwde gebied in Nederland toeneemt (Van den Berg, e.a., 2007). Meer speelveldjes worden betegeld of geasfalteerd. Vooral in de Randstad is hier een grote verandering te zien ten opzichte van een aantal jaren geleden. Niet alleen in de Randstad maar door heel Nederland zijn schoolpleinen voornamelijk grijs (Van den Berg, e.a., 2007), ook in dorpen zijn er vooral grijze schoolpleinen.

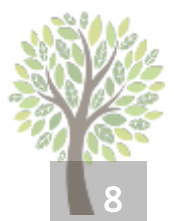
Bij het bouwen van een school wordt vaak gekeken naar de indeling van het gebouw. Daarbij wordt voornamelijk de nadruk gelegd op de binnenkant van de school. Vaak ontbreekt het besef dat er binnen maar zeker ook buiten van alles geleerd wordt op school (Studulski & Both, 2009). Het resultaat daarvan is dat veel scholen een grijschoolplein hebben. Een makkelijk, overzichtelijk en veilig schoolplein waar kinderen in de vijftien minuten pauze even los kunnen gaan, voordat ze zich weer volle moeten concentreren.

Tegenwoordig wordt ingezien dat het schoolplein ook belangrijk kan zijn voor het leerproces van leerlingen en gaan scholen zich meer verdiepen in wat voor schoolplein ze zouden willen hebben (Studulski & Both, 2009). Zo gaan meer scholen een groenschoolplein aanleggen (Jantje Beton, z.j.). Hier zouden meer voordelen aan zitten dan aan een grijschoolplein. Om de keus tussen verschillende schoolpleinen te maken wordt er keken naar verschillende factoren. Onder andere wat het verschil is voor het kind en of er eigenlijk wel verschil is.

1.2. Probleemstelling

Het komen tot een keuze voor een bepaald soort schoolplein is niet makkelijk. Elk schoolplein is uniek, elke school is uniek en elk kind is uniek. Zo kan er niet landelijk bepaald worden wat beter is voor een school. De school moet de keuze zelf maken. Hiervoor kan een school gaan kijken naar al bekende voor- en nadelen voor een bepaald schoolplein. Over de voor- en nadelen van een groenschoolplein ten opzichte van een grijschoolplein is al veel onderzoek gedaan, maar niet alle uitspraken worden even goed onderbouwd met gedegen onderzoeksresultaten. Zo is er nog niet veel onderzoek gedaan naar daadwerkelijk verschillen in spel op een groen- en grijschoolplein. Spelen de kinderen daar daadwerkelijk meer? Spelen ze dan ook anders? Als kinderen meer zouden gaan spelen op het schoolplein dan bewegen ze ook meer, want buiten spelen gaat vaak samen met bewegen (Both, 2011).

Spel is belangrijk voor de ontwikkeling van een kind (Van der Aalsvoort, 2011). Wat voor invloed zou een groen- of grijschoolplein hebben op het spel van kinderen? Om als school te kiezen voor een schoolplein is het goed te weten of groene schoolpleinen wel een goede investering zijn, daarom is het van maatschappelijk belang om te weten of het spel van de kinderen daadwerkelijk verschilt op groene schoolpleinen ten opzichte van grijze schoolpleinen.

1.3. Doel van het onderzoek

De volgende doel wordt behaald tijdens dit onderzoek:

- Aan het einde van dit onderzoek wordt er beschreven wat de verschillen in spel zijn op een groenschoolplein ten opzichte van het spel op een grijsschoolplein.

1.4. Onderzoeksvragen

Hoofdvraag: In hoeverre verschilt het spel van groep 4 kinderen op een groenschoolplein ten opzichte van het spel op een grijsschoolplein?

Deelvragen theoretisch deel:

- Wat is een groenschoolplein en wat is een grijsschoolplein?
- Wat voor vormen van spel zijn er?
- Wat voor invloed heeft de buiten speelomgeving op spel?

Deelvragen praktijkdeel:

- Wat zijn de eigenschappen van de geobserveerde schoolpleinen?
- Wat voor vorm spel spelen de kinderen op een groen- en grijsschoolplein?
- Spelen de kinderen meer individueel of sociaal spel op een groen- of grijsschoolplein?

1.5. Hypothese

Verwacht wordt dat kinderen meer spelen op een groenschoolplein dan op een grijsschoolplein en ook creatiever spel vertonen. Dit omdat ze meer worden uitgedaagd door de omgeving.

1.6. Onderzoeksopzet

Dit onderzoek bestaat uit een theoretisch deel en een praktijkdeel. In de eerste hoofdstukken (hoofdstuk 2 t/m 4) is het theorieeldeel te lezen. In hoofdstuk 2 wordt bekende informatie over groene en grijze schoolpleinen gepresenteerd. In het hierop volgende hoofdstuk wordt ingegaan op spel. Hierin bevindt zich informatie over waarom spel zo belangrijk is en wat voor vormen van spel we kunnen onderscheiden. In het laatste hoofdstuk wordt er een koppeling gemaakt tussen het schoolplein en het spel en wordt er ingegaan op de invloed van de omgeving op het spel.

Na het theoretisch deel komt het praktijkdeel. In hoofdstuk 5 wordt de onderzoeksmethode uitgelegd waarmee de data verworven is. Daarna, in hoofdstuk 6, worden de resultaten overzichtelijk weergegeven. In hoofdstuk 7 staat de discussie en daarna wordt de conclusie van het onderzoek gegeven.

Theoretisch deel

2. Groene en grijze pleinen

Elke school heeft een ander schoolplein, dat met zorg is aangelegd. Er wordt steeds meer nagedacht en onderzoek gedaan naar wat goed is voor de ontwikkeling van het kind. Dit is terug te zien in de opkomende trend om grijze schoolpleinen om te bouwen naar groene schoolpleinen. In dit hoofdstuk wordt beschreven wat een groene en grijze schoolpleinen zijn, wat de voor- en nadelen van groene en grijze schoolpleinen zijn en welke aspecten van deze schoolpleinen zijn onderzocht zijn.

2.1. Definitie

‘Groene schoolpleinen bevatten een selectie van verschillende groene elementen zoals boomstammen, speelbosjes, heuvels, bloemenbedden, grasvelden, moestuinen, amfiteaters, dieren, beschutte plekjes, et cetera’ (Maas, Muller, & Hovinga, 2013). Een grijsschoolplein is een plein wat grotendeels bedekt is met tegels en/of asfalt. Er zijn vaak wel klimrekken, duikelrekken, goaltjes of belijning aanwezig (De Graauw, e.a., 2009).

2.2. De trend

Tegenwoordig zijn groene schoolpleinen in opkomst. Veel scholen ruilen hun grijze plein in voor een nieuw groen ingericht plein. In Nederland is Jantje Beton bekend als het gaat om vernieuwing van speelplekken voor kinderen. De stichting vindt het een groot probleem dat kinderen te weinig bewegen en vindt veel speelplekken niet uitdagend genoeg voor kinderen. Daarom ondersteunt Jantje Beton initiatieven die tot doel hebben speelplekken te vernieuwen en verbeteren. Ze motiveren ook scholen om een gezond schoolplein aan te leggen met aanwezigheid van groen. Ze ondersteunden in 2013-2016 ongeveer 70 scholen met een financiële subsidie en begeleidden de scholen met hoe ze dit konden besteden. Ook geven ze op hun website weer hoe er geld opgehaald kan worden om het schoolplein te verbeteren (Jantje Beton, z.j.).

Naast een stichting als Jantje Beton ondersteunt de overheid ook de aanleg van groene schoolpleinen. Twaalf scholen in Rotterdam kregen van de gemeente en het ministerie van Economische Zaken een nieuw groenschoolplein. Deze schoolpleinen werden aangelegd vanaf 2009 tot 2011 (de Vries, Langers, Donders, Willeboer, & van den Berg, 2013). Op die pleinen heeft veel onderzoek plaats gevonden over de invloed van de komst van een groenschoolplein.

Niet alleen stadscholen, maar ook dorpsscholen gaan steeds vaker over op groene schoolpleinen. Zo gaat Het Startblok in Achterveld op 3 april haar nieuwe schoolplein openen en ook de basisscholen op De Burgt in Barneveld ondergaan binnenkort een metamorfose (Van Dijk, 2017; Spaaij, 2017).

In het buitenland zijn ook veel scholen een ‘greening process’ begonnen en groene schoolpleinen aan het aanleggen. De landen zoals Australië, Canada, Denemarken, Amerika, Verenigd Koninkrijk, Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika doen mee aan deze verandering (Dyment, Bell, & Lucas, 2009). In de landen Amerika en Canada zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd, vooral naar het beweeggedrag van kinderen. Zij hebben gekeken of kinderen actiever waren en meer bewogen op een groenschoolplein (Dyment & Bell, 2007; 2008).

2.3. Meerwaarde groene schoolpleinen

Scholen kiezen bewust een groenschoolplein. Er zijn onderzoeken naar groene schoolpleinen gedaan en verschillende voor- en nadelen uitgekomen. Deze onderzoeken zijn wel vaak op kleine schaal gedaan onder 4 of 5 scholen, daardoor lopen de resultaten van deze onderzoeken uiteen.

Waardering van het plein

In Helmond is onderzoek gedaan naar de waardering van het plein onder de kinderen, ouders, leraren en directeuren. Hierbij ging het om de groepen 4, 5 en 6 van vijf verschillende scholen, ze kregen bijvoorbeeld vragen met leuk/stom, avontuurlijk/saai en veilig/onveilig. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de kinderen het grijze plein een 7 gaven en een groenschoolplein een 9,1. Vooral kinderen in groep 4 en 5 waarden een groenschoolplein veel meer dan een grijsschoolplein. Kinderen in groep 6 maakte het minder uit, ze waardeerden het grijze schoolplein net zo goed als het groene schoolplein (Maas, e.a., 2013). Dat zou te maken kunnen hebben met de ontwikkeling van de kinderen, dit komt terug in hoofdstuk 4.

Ouders, net zoals leraren en directeuren, waren het met elkaar eens dat een groenschoolplein veel beter was voor de kinderen dan een grijsschoolplein. Gemiddeld gezien geven ouders, leraren en directeuren het grijze plein een 4,6 en het groene plein een 8,3 (Maas, e.a., 2013). Dit is, kijkend naar de waardering, een sterker verschil dan bij de kinderen.

Sociaalklimaat en welzijn van het kind

Bij vier groene heringerichte schoolpleinen in Rotterdam is onderzoek gedaan naar het sociale klimaat en het welzijn van de kinderen in groep 3, 4 en 5. Zowel uit dit onderzoek in Rotterdam als uit het bovengenoemde onderzoek in Helmond was de conclusie hetzelfde over het sociaalklimaat en het welzijn van de kinderen. Die conclusie was dat het sociaalklimaat op het schoolplein en het welzijn van het kind samenhangen met de waardering van het schoolplein. Als kinderen het schoolplein leuk vinden en goed beoordelen kunnen ze er goed op spelen en is er een beter sociaal klimaat. Op het moment dat het sociaal klimaat beter is op het schoolplein, zullen ze zich ook beter voelen. Kinderen krijgen meer zelfvertrouwen en durven zichzelf te zijn (De Vries, e.a., 2013; Maas, e.a., 2013). Aangezien de gemiddelde waardering verbeterde onder de kinderen, is het waarschijnlijk dat ook het sociaalklimaat en het welzijn van het kind toenemen.

Concentratie van de leerlingen

De concentratie van kinderen van 6 tot 10 jaar is verbeterd als ze hebben buiten gespeeld (Maas, e.a., 2013). Of het nog meer verbetert als kinderen spelen op een groenschoolplein in plaats van op een grijsschoolplein, daar zijn onderzoekers het nog niet over eens. Volgens een onderzoek gedaan op een natuurterrein gaat de concentratie van elk kind omhoog als ze spelen in de natuur (Van den Berg, 2007). Uit het onderzoek in Helmond blijkt ook dat de concentratie van leerlingen beter wordt hoewel er een verschil is tussen jongens en meisjes. Ze concluderen namelijk dat de concentratie van jongens beter lijkt te worden op een groenschoolplein en de concentratie van meisjes beter lijkt te worden op een grijsschoolplein (Maas, e.a., 2013). Het onderzoek in Rotterdam geeft een mogelijke verklaring voor de verschillen in uitkomst van de onderzoeken, want daar is geconcludeerd dat de verbetering in concentratie samenhangt met de waardering die kinderen voor het plein geven (De Vries, e.a., 2013).

Bevordering van lichamelijke activiteit

Als kinderen buitenspelen wordt fysiek gedrag gestimuleerd (Van den berg, 2007). Echter, niet alle kinderen bewegen actief op het schoolplein. Veel kinderen staan of zitten ergens op een schoolplein. Het plein aanpassen werkt stimulerend op de fysieke activiteiten van kinderen. Zo werkt het aanleggen van een groene plaats op het schoolplein vooral positief voor het bewegen bij meisjes. Veel meisjes spelen liever niet mee met de regelspellen, zoals voetbal en basketbal, dat vaak op het asfalt, dus op een grijsschoolplein, worden gespeeld. Zij komen daardoor meer tot hun recht als ze een andere speelplek hebben. (Dyment, e.a., 2009) Variatie in speelruimte nodigt kinderen uit om meer en actiever te bewegen (Aziz & Said, 2012; Lucas & Dyment, 2010).

Iedereen zijn eigen plek

Grijze schoolpleinen bestaan vaak uit één groot speelterrein. Hierdoor kunnen verschillende groepen spelende kinderen sneller, onbewust, elkaars spel verstoren. Dit kan leiden tot meer ruzies en minder geborgenheid (Bremner, de Vries, & Hemke, 2013). Door het plein in te delen in meerdere kleine plekken kunnen kinderen afzonderlijk van elkaar spelen. (Studulski & Both, 2009) Zo kan een groepje kinderen wild voetballen terwijl andere kinderen rustig aan het kletsen zijn. Deze scheidingen in speelplekken zijn duidelijker aanwezig op een groenschoolplein. Een groenschoolplein geeft daar de mogelijkheid voor door de aanwezigheid van een heg, een rijtje bomen of de indeling van het plein met verschillende hoogtes.

Buiten lesgeven

Op groene schoolpleinen wordt vaker buiten lesgegeven dan op grijze schoolpleinen (Maas, e.a., 2013). Kinderen krijgen bijvoorbeeld gym, natuur, taal of rekenen buiten in de natuur. Buiten lesgeven houdt kinderen enthousiast en betrokken. Kinderen geven aan dat als ze buiten les krijgen, de lessen op een groenschoolplein leuker zijn dan op een grijschoolplein (Maas, e.a., 2013).

Niet alleen tijdens de les leren kinderen van het groene schoolplein, maar ook buiten de les kunnen kinderen op onderzoek uit gaan. Ze kunnen bijvoorbeeld lieveheersbeestjes zoeken in de bosjes of wormpjes in de aarde. Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en leergierig, daar kan een school op een positieve manier gebruik van maken.

2.4. Meerwaarde grijze schoolpleinen

Veel scholen hebben een grijschoolplein. Sommige scholen hebben hiervoor gekozen, maar vaak is hier geen speciale reden voor en is het aangelegd uit praktische overwegingen (Studulski & Both, 2009). Toch zijn er wel voordelen aan een grijschoolplein. Er is niet veel onderzoek gedaan en meestal worden voordelen van een grijschoolplein beschreven als een nadelen van een groenschoolplein.

Minder regels op het schoolplein

Op een grijschoolplein worden de kinderen minder regels opgelegd en mogen ze vaak spelen waar ze willen. Op een groenschoolplein moeten vaak afspraken worden gemaakt over waar ze wel en niet mogen spelen met bepaalde weersomstandigheden (Maas, Muller, & Hovinga, 2014).

Schonere school

Kinderen blijven schoner op een groenschoolplein (Maas, e.a., 2014). Vooral als het nat weer is, zal dit een groot voordeel zijn van een grijschoolplein. Als kinderen schoner blijven, blijft de school ook schoner, dit geeft binnen de school een betere uitstraling en het scheelt in de schoonmaakkosten.

Goedkoper en minder onderhoud

De schoonmaakkosten zijn lager bij een grijschoolplein dan bij een groenschoolplein. Ook het onderhouden van een grijschoolplein is goedkoper (Maas, e.a., 2013). Er is minder slijtage en schoolpleinen hebben minder last van vandalisme of mensen die ongewenst gebruik maken van het schoolplein (Maas, e.a., 2014).

Veiliger

Op een grijschoolplein gebeuren minder ongelukken dan op een groenschoolplein (Mott, e.a., 1994). Kinderen hebben minder vaak verwondingen en het aantal doktersbezoeken is minder. De mogelijke oorzaak hiervan is dat kinderen minder risico nemen (Mott, e.a., 1994). Ze worden minder uitgedaagd en doen vaker handelingen die ze al beheersen.

2.5. Conclusie

De meeste schoolpleinen in Nederland zijn grijs (Jantje Beton, z.j.), dit zijn schoolpleinen met voornamelijk tegels of asfalt. Vaak zijn er wel speeltoestellen aanwezig, maar geen of weinig natuurlijke elementen (De Graauw, e.a., 2009). Tegenwoordig komen er steeds meer groene schoolpleinen (Jantje Beton, z.j.). Groene schoolpleinen zijn schoolpleinen met veel natuurlijke elementen, zoals bosjes, bomen, gras en tuintjes (Maas, e.a., 2013).

Over het groene schoolplein is veel onderzoek gedaan. Hieruit komen de voordelen van een groenschoolplein als eerste naar boven, maar een grijsschoolplein heeft ook positieve kanten.

Hieronder staan de voordelen ten opzichte van elkaar nog een keer overzichtelijk op een rijtje.

Groenschoolplein	Grijsschoolplein
Hogere waardering	Minder regels
Beter sociaalklimaat	Schonere school
Bevordering lichamelijk activiteit	Goedkoper
Ieder kind zijn eigen plek	Veiliger
Meer buiten lesgeven.	

3. Spelen

Spelen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen, de kinderen spelen graag. Op school worden er bij het spel snel regels opgelegd door de leerkracht en vanaf groep drie is er steeds minder tijd voor vrij spel op school. Toch is vrij spelen belangrijk voor kinderen. Ze leren ervan, maar wat leren de kinderen precies van vrij spelen? Wat is eigenlijk spel? Kunnen verschillende soorten spel van elkaar onderscheiden worden?

3.1. Definitie van spelen

Soms is het goed te zien dat kinderen aan het spelen zijn. Iemand neemt een specifieke houding aan, doet alsof en gebruikt zijn stem op een andere manier, stelt Bateson (1972) (van der Aalsvoort, 2011). Ook is bekend dat spelen samen gaat met plezier. Kenmerkend is dat spel vrijwillig is, de deelnemer kiest zelf voor het spel en neemt vaak zelf het initiatief. Spelen is niet specifiek iets voor kinderen, maar het is vaak wel beter zichtbaar bij kinderen. Bij volwassenen wordt spel vaak niet herkend als spelen, maar ook volwassenen spelen door bijvoorbeeld muziek te maken of luisteren, lezen, gedichten schrijven of dagdromen. Spelen is onmisbaar voor een mens (Van der Aalsvoort, 2011). Volgens Vygotskij is spelen een voortvloeisel uit het instinct van de menselijke natuur. Kinderen zoeken instinctief sociaal contact met andere mensen om deel te nemen aan de sociale en culturele wereld. Dewey beweert ook dat spel onlosmakelijk verbonden is met het kind-zijn (Berding, 2011).

Wetenschappers zijn het nog niet eens over de definitie van spel. Er zijn mensen die hebben geprobeerd spel te verwoorden. Uiteindelijk komen deze mensen vaak bij dezelfde voorwaarden (De Graauw, e.a., 2009):

- Spel is ongedwongen, de deelnemer doet vrijwillig mee.
- Spel is niet nuttig en levert vaak geen eindresultaat op.
- Spel is leuk, deelnemers hebben plezier.
- Spel is buiten de echte wereld.

3.2. Waarom spelen?

‘Spel is tegelijk doelloos en nutteloos én buitengewoon waardevol,’ stelt Joob Berding (Berding, 2011).

Kinderen maken kennis met de cultuur van de wereld om hen heen en proberen zo mee te doen met de maatschappij. Om mee te kunnen doen met de maatschappij moet een kind nog veel leren. Een kind reproduceert het maatschappelijk leven in het spel (Berding, 2011). Door middel van spel is er transactie tussen volwassenen en kinderen. Op die manier doet een kind ervaringen op en leert het kind om te participeren. Eigenlijk is spel een soort van oefening voor het kind: ‘wat zou ik doen als ik bijvoorbeeld naar een winkel ga?’ Om zo goed mogelijk te oefenen, moeten ze levensecht spelen met echte materialen (Berding, 2011).

Tijdens het spel ontwikkelen de kinderen vele vaardigheden. Meteen al leert een kind om te gaan met materiaal en andere personen. Het kind ontwikkelt in het spel sociale en communicatieve vaardigheden (Berding, 2011). De kinderen overleggen met elkaar en proberen het samen leuk te hebben. ‘Voor Piaget beginnen kinderen in hun spel te begrijpen hoe de samenleving in elkaar zit en hoe ze aan de voortgang van het sociale leven kunnen bijdragen. Het spel en de discussies die daarbij plaatsvinden leggen de grondslag voor burgerschap.’ (Elbers, 2011). De democratie vraagt om mondige burgers die zich uit vrije wil aan regels houden en in staat zijn rechtvaardig te handelen. Dit leren de kinderen al vroeg in het regelspel. Samen stellen ze regels op en samen proberen ze zich eraan te houden, als dit niet lukt vinden er onderhandelingen en discussies plaats. Kinderen proberen hier samen en rechtvaardig uit te komen. Zo leren ze door spel deel uit te gaan maken van de cultuur (Elbers, 2011).

3.3. Spelontwikkeling

John Dewey, Vygotskij en Piaget hebben onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van het kind gericht op het spelen. Vanaf 0 jaar speelt het kind al zijn eigen spel. Dit is symbolisch spel, ook wel beschreven al dramatisch spel. Het kind speelt eerst zonder en later ook met objecten (Elbers, 2011). Het kind speelt individueel en vaak begrijpt niemand wat het kind speelt. Vanaf 2,5 jaar gaat het kind samen spelen, het blijft wel symbolisch/dramatisch spel (Elbers, 2011). Het is hierbij wel belangrijk dat de ander het spel begrijpt. Vaak gaan kinderen in deze fase parallel spelen. Parallel spelen wil zeggen dat kinderen eigenlijk naast elkaar spelen, ze hebben weinig interactie. Kinderen spelen bijvoorbeeld in de zandbak, ze spelen dan hetzelfde, maar wel ieder met hun eigen taartjes. Soms hebben de kinderen interactie en gaan daarna weer door met hun eigen spel.

Dramatisch spel gaat door tot ongeveer het 8^e levensjaar, waarin het kind kennis maakt met culturele activiteiten (van Oers, 2011). Aan het spel zijn vaak wel regels verbonden, al zijn de regels niet vooraf uitgelegd aan de kinderen. Kinderen hebben de culturele regels ergens gezien of geleerd en passen die toe in het spel. Ook al komen er in bijna elk spel regels voor, het is toch belangrijk vrijheid te geven om de creativiteit en verbeelding te stimuleren bij kinderen. Kinderen spelen bijvoorbeeld iets na wat ze hebben gezien en spreken daarbij samen regels af die in hun spel horen. De zone van naaste ontwikkeling hoeft in het spel niet gestimuleerd te worden door volwassenen, maar wordt in het spel zelf gestimuleerd vanuit het kind zelf (van Oers, 2011).

Vanaf ongeveer 7 jaar gaat het dramatisch spel langzaam veranderen in spel met regels (Elbers, 2011). Het wordt belangrijk om bij de groep te horen, de schoolvriendjes en vriendinnetjes worden belangrijk (SLO, z.j.). Kinderen zien oudere kinderen regelspelletjes doen en proberen dit zelf ook, vaak begrijpen ze de regels nog niet heel erg goed (Elbers, 2011). Ze proberen hun eigen regels, normen, waarden en rituelen te maken. Hiervoor is samen overleggen, plannen maken en uitvoeren belangrijk.

Pas vanaf een jaar of 10 begrijpen de kinderen de regels helemaal en spelen de kinderen voornamelijk regelspel (Elbers, 2011).

3.4. Onderscheid van speelgedrag

Een bekende classificatie van speelgedrag, ontwikkeld in 1932, is van Parten (Rubin, 2001). Hij bedacht een classificatie aan de hand van het sociale aspect van spelen. Er zijn verschillende stadia van sociaal spelen die na ongeveer 4,5 jaar doorlopen zijn. Daarna wisselt het kind individueel, parallel en sociaal spelen met elkaar af (Rubin, 2001).

Nog een bekende classificatie heeft Smilansky in 1968 geschreven aan de hand van de ontwikkelingsfasen van Piaget, Smilansky richtte zich meer op de classificatie van de cognitieve aspecten van het speelgedrag (Van den Berg, e.a., 2007).

Kenneth H. Rubin heeft deze manieren van classificatie samengenomen in zijn observatiemethode. Deze methode heet 'The Play Observation Scale (POS)' (Rubin, 2001).

Als er onderscheid gemaakt moet worden in verschillende vormen van spel, moet er eerst gekeken worden naar of het kind wel aan het spelen is. Daarna moet er gekeken worden naar of het kind sociaal of individueel speelt en kan er gekeken worden welke manier van spelen het kind daadwerkelijk doet. Als laatst moet de manier van spelen worden geclassificeerd in een categorie.

Spel of geen spel

Om het spel van kinderen te onderzoeken moet er eerst beoordeeld worden of het wel of geen speelgedrag is. Geen speelgedrag bestaat onder andere uit niets doen, praten met klasgenoten en/of de leraar, dagdromen, toekijken of agressief gedrag (De Graauw, e.a., 2009). Speelgedrag

kan worden opgedeeld in vier verschillende vormen: functioneel spelen, constructief spelen, dramatisch spelen en regelspel. (De Graauw, e.a., 2009; Van den berg, e.a., 2007)

Exploratief gedrag wordt in dit onderzoek ook onder geen spelgedrag gecategoriseerd. Exploratief gedrag is verkennend gedrag gericht op objecten of personen. Het kind observeert daarbij bijvoorbeeld andere kinderen, objecten of luistert naar geluiden en neemt niet deel aan het spel (Rubin, 2001). Omdat het kind niet deelneemt aan het spel valt exploratief gedrag niet onder spelgedrag.

Vormen van spel

Zoals hierboven beschreven is, wordt spelgedrag op gedeeld in vier verschillende categorieën (Rubin, 2001). Hieronder staan de categorieën beschreven aan de hand van verschillende bronnen.

- Functioneel spel

Bij deze manier van spelen zijn de kinderen vooral actief bezig (Rubin, 2001). De kinderen zijn vooral bezig om een motorische beweging te herhalen (De Graauw, e.a., 2009). Functioneel spelen kan met en zonder materiaal (Rubin, 2001). Het kind speelt niet-symbolisch en speelt ook niet- creatief (van den Berg, e.a., 2007). Voorbeelden van functioneel spelen zijn: Klimmen, klauteren, rollen, glijden, dansen, rennen en springen. Hierbij zijn de kinderen actief bezig zonder zichzelf in te leven in een andere situatie (niet-symbolisch) (Rubin, 2001).

- Constructief spel

Bij constructief spel zijn de kinderen iets aan het maken van/met materiaal. Ze creëren iets of ze doen alsof ze iets creëren (Rubin, 2001). Het kind leert onderzoeken en ontdekken en gaat zelf problemen proberen te oplossen, daarbij ontwikkelt het een abstract denkvermogen (De Graauw, e.a., 2009). Voorbeelden van constructief spel zijn zandkastelen bouwen, hutten bouwen en een vuurtje maken Van den berg, e.a., 2007).

- Dramatisch spel.

‘Doen alsof’ wordt gecodeerd als dramatisch spelen. Kinderen nemen bijvoorbeeld een andere rol aan en verbeelden alsof ze die persoon zijn. Ook kunnen ze verbeeldende activiteiten doen, zoals springen over water wat er niet is. Daarnaast kunnen ze aan levenloze objecten verbeelding koppelen, zoals een pop laten praten (Rubin, 2001). Bij dramatisch spel wordt er op een symbolische manier gespeeld dit kan zowel met als zonder materiaal Van den berg, e.a., 2007).

- Regelspel

Het kind speelt een spel waarbij de regels vooraf zijn besloten. De regels kunnen wel aangepast worden (Rubin, 2001). Belangrijk is dat er wel echt regels zijn. Gewoon over de bal overspelen is geen regelspel, maar op het moment dat er wordt besloten om bij 10x over te schoppen een punt te hebben, valt dit wel onder regelspel (Rubin, 2001). Regelspel kan met en zonder materiaal en kan samen worden gedaan, maar ook alleen (De Graauw, e.a., 2009). Voorbeelden van regelspel zijn: tikkertje, hinkelen, knikkeren, voetballen of hockey (Van den berg, e.a., 2007).

Dit zijn de vier vormen van spel. De vormen constructief en dramatisch spelgedrag worden vaak aangeduid als creatief speelgedrag. De andere twee vormen, functioneel spel en regelspel worden vaak aangeduid als niet-creatief speelgedrag Van den Berg, e.a., 2007).

Sociaal of individueel spel

Bij het sociaal en individueel spel onderscheiden we drie categorieën: Sociaal spel, parallel spel en individueel spel (Rubin, 2001). Om deze vormen goed te onderscheiden gaat het niet alleen om het kind, maar ook om de omgeving waar het kind speelt.

- Individueel spel: Het kind speelt alleen en er is niemand in de nabije omgeving. Het kind speelt vaak iets anders en met ander speelgoed dan andere kinderen op het schoolplein. Het kind geeft vaak geen aandacht aan andere kinderen. (Rubin, 2001)
- Parallel spel: Het kind speelt zelfstandig, maar wel in de buurt van andere kinderen. Vaak speelt het kind ook hetzelfde spel of met hetzelfde speelgoed als een ander kind. Het kind zoekt contact bij de andere kinderen en hierdoor lijken ze bewust van hun speeldkameraatje. De kinderen spelen zelfstandig, maar wel met elkaar. Dat noemen we parallel spelen (Rubin, 2001).
- Sociaal spel: Het kind speelt met andere kinderen. Ze spelen bijvoorbeeld met een gemeenschappelijk doel, spelen samen een situatie na of spelen een officiële wedstrijd. Hierbij speelt het kind altijd samen of in een groep (Rubin, 2001).

3.5. Conclusie

Spel is altijd ongedwongen, het is leuk, de deelnemers hebben plezier en doen vrijwillig mee en het speelt zich vaak af buiten de echte wereld. Spel is niet nuttig en levert meestal geen eindresultaat op (De Graauw, e.a., 2009). Toch is spel erg waardevol en kinderen leren door te spelen. Ze kunnen bijvoorbeeld oefenen met hun culturele kennis toe te passen (Berding, 2011), hun communicatieve, sociale en motorische vaardigheden ontwikkelen (Berding, 2011; Elbers, 2011), zichzelf uitdagen tot spel en beweging (van Oers, 2011) en leren om te gaan met regels opstellen, onderhandelen en handhaven (Elbers, 2011). Zo leren de kinderen steeds meer deel te nemen aan de maatschappij (Berding, 2011).

Het spel van kinderen ontwikkelt. Kinderen spelen niet in elke fase hetzelfde spel. Kinderen van 2,5 tot 5 jaar spelen meer dramatisch spel, dit doen ze vaak individueel of parallel aan andere kinderen. Van 6 tot 8 jaar spelen kinderen dramatisch spel en gaat het langzaam over in regelspel. Vaak is dit nog individueel, maar volgens theorie spelen kinderen liever samen. Vanaf 9 tot 12 jaar spelen de kinderen het liefst samen een regelspel (SLO, z.j.). De fases zullen niet bij elk kind exact hetzelfde zijn.

In dit onderzoek worden vier vormen van spel beschreven, deze vormen zijn voortgekomen uit de theorie van Smilansky en in een observatievorm gezet door Rubin (2001). De vier vormen van spel zijn (Rubin, 2001):

- Functioneel spel: Een actieve vorm van spel. Kinderen zijn aan het spelen met of zonder materiaal en herhalen daarbij de beweging.
- Constructief spel: De kinderen creëren of bouwen iets van materiaal.
- Dramatisch spel: De kinderen alsof ze zelf of iets anders iets anders is.
- Regelspel: Spel met altijd vooraf afgesproken regels.

Ook wordt er bij het spelen van kinderen gekeken naar het sociale spel. Kinderen kunnen individueel spelen, waar bij ze alleen spelen en soms contact maken met andere kinderen. Ze kunnen ook parallel aan elkaar spelen, dan spelen kinderen wel samen, maar ze hebben geen interactie en hebben beide hun eigen spel. Ook kunnen ze sociaal spelen, hierbij hebben ze veel interactie en spelen met twee of meer kinderen samen (Rubin, 2001).

4. Invloed van de omgeving op spelgedrag

Er zijn meerdere factoren die invloed hebben op spel, zoals het individu, de omgeving en de omstandigheden (Van der Aalsvoort, 2011). Dit hoofdstuk gaat in op de omgeving, omdat deze sterke invloed heeft op het speelgedrag (Van den Berg, e.a., 2007; Van Oers, 2011). Mensen en kinderen hebben invloed op de omgeving, ze delen de ruimtes in en passen ze weer aan. Het schoolplein is daar een goed voorbeeld van, mensen en kinderen beïnvloeden het schoolplein en het schoolplein beïnvloedt vervolgens hen (Both, 2011). Veel literatuur over buitenspeelplekken is getoetst bij kinderen van 6-11 jaar met zowel interviews, enquêtes en observaties (Aziz & Said, 2012).

4.1. Affordances

Affordances zijn de mogelijkheden van acties op bepaalde objecten en omgevingen. In dit geval zijn affordances speelmogelijkheden die kinderen zien in een omgeving of een object (Both, 2011) (Aziz & Said, 2012). Een kind kan bijvoorbeeld een huisje zien als verstoppiek, als kasteel en als klimtoestel. Het individuele, sociale en fysieke milieu bepalen de affordances (Aziz & Said, 2012).

Elk individu ziet andere speelmogelijkheden in een bepaald element en dus zal het aantal affordances per individu verschillen (Aziz & Said, 2012). Een ouder kind zal ander spel verzinnen op een grasveld dan een jonger kind (Refshauge, Stigsdotter, Lamm, & Thorleifsdottir, 2013).

Het sociale milieu heeft ook invloed op de affordances. Kinderen zien andere kinderen in de omgeving, of met bepaalde objecten, spelen. Zo kunnen ze meer affordances zien in dat object of in die omgeving (Aziz & Said, 2012).

Een omgeving is bijvoorbeeld rijk aan affordances als er veel verschillende elementen in die speelomgeving zijn. In dat geval zullen kinderen er veel mogelijkheden zien om te spelen. Een omgeving rijk aan affordances zal meer kinderen uitdagen tot spel (Aziz & Said, 2012).

4.2. Schoolplein

De omgeving beïnvloedt dus het speelgedrag. In deze paragraaf wordt verder gekeken naar het schoolplein als omgeving. De aanwezige elementen op een schoolplein zullen het type spel van kinderen beïnvloeden. Een schoolplein met verschillende elementen (en dus rijk aan affordances) wordt beter gewaardeerd door kinderen, er wordt actiever gespeeld en er is meer sociale interactie. Het nodigt ook uit tot verschillende vormen van spel (Aziz & Said, 2012). Op dit schoolplein kunnen de meeste kinderen het spel doen wat ze het liefste willen doen, daardoor is de waardering waarschijnlijk ook beter.

De ondergrond is een belangrijk element op een schoolplein en heeft invloed op het speelgedrag van kinderen (Both, 2011). Kinderen associëren verschillende ondergronden met verschillende affordances. Zo kan een stenen ondergrond bijvoorbeeld uitdagen tot knikkeren, stoepkrijten en voetballen en zo daagt een grasveld weer uit tot andere activiteiten (Both, 2011).

Ook de vaststaande toestellen dragen bij aan de uitdaging van een schoolplein. Als extra element zal het een schoolplein rijker aan affordances worden, vergelijkbare toestellen voegen niet iets nieuws toe, omdat ze deze affordance al op een andere toestel kunnen. Als het vaak druk is op het toestel, dan zou het nog geen nieuwe affordance oproepen, maar wel uitdagen tot spel, omdat bijvoorbeeld een kind bescheiden kind er dan op zou kunnen gaan spelen.

Dit geldt ook voor (speel)materiaal, materiaal trekt aan tot spel en kan bijvoorbeeld de ondergrond aantrekkelijker maken (Aziz & Said, 2012). Vooral losse beweegbare en versleepbare elementen nodigen uit tot constructief en dramatisch spel (Lucas & Dymont, 2010) (Tranter & Malone, 2004). Het inrichten van een eigen speelplek met materiaal is goed voor de ontwikkeling

(Tranter & Malone, 2004).

Om een speelplek aantrekkelijk te maken kunnen er attributen, materialen en toestellen worden neergezet of aangeschaft (Refshauge, e.a., 2013). Deze dagen uit om te klimmen, springen, balanceren, rennen of verstoppert. Zo wordt het schoolplein rijker aan affordances.

4.3. Natuurlijke omgeving

Om te onderzoeken of kinderen in een natuurlijke omgeving gevarieerder spel doen, is er een onderzoek gedaan waarin kinderen werden geobserveerd terwijl ze in een gymzaal speelden en ze op een natuurlijke buitenspeelplek speelden. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat ze op een natuurlijke buitenspeelplek gevarieerder spel lieten zien dan op binnenspeelplaats (Van den Berg, e.a., 2007). Kinderen werden op de natuurlijke buiten speelplek meer gestimuleerd tot creatiever speelgedrag: dramatisch spel en constructief spel (Van den Berg, e.a., 2007; Lucas & Dymont, 2010). Maas, Muller en Hovinga (2013) hebben dit geprobeerd te onderzoeken op een aantal scholen in Helmond. Zij hebben directeuren, leraren en ouders gevraagd wat voor spel ze meer zien op een groenschoolplein. Hieruit kwam naar voren dat ze denken dat er creatiever spel is (Maas, e.a., 2013). Of er daadwerkelijk ook een verschil is in spel tussen een natuurlijke buitenomgeving en een niet-natuurlijke buitenomgeving is niet onderzocht. Wel is er onderzocht dat kinderen actiever spelen in een natuurlijke omgeving (Dymont & Bell, 2007).

Lucas en Dymont (2010) hebben gekeken naar de activiteiten op groene en grijze delen van één schoolplein. Zij concludeerden dat op het groene deel meer actief, dramatisch, constructief en sociaal spel plaatsvond dan op de grijze delen. Het leek erop dat de kinderen en leerkrachten in een natuurlijk speelomgeving meer opties zien voor spel. In een ander onderzoek gaven leerkrachten en kinderen ook aan dat sommige delen van het schoolplein beter geschikt zijn voor bepaalde typen spel (Tranter & Malone, 2004).

Ook konden Lucas en Dymont (2010) uit het onderzoek opmaken dat meer kinderen op het groene gedeelte speelden dan op het grijze gedeelte van het schoolplein. Het groene gedeelte was in dit onderzoek ook het grootste gedeelte. Hoe groot dit gedeelte was, stond niet vermeld. Een ander opmerkelijk feit was dat er op groene delen, in tegenstelling tot de rest van het schoolplein, geen verschil was in verhouding tussen jongens en meisjes (Lucas & Dymont, 2010). Op de niet-groenedelen van het schoolplein waren vooral jongens bij de sportplekken aan het spelen en meisjes op bankjes en toestellen (Lucas & Dymont, 2010).

Op speelplekken die niet oproepen tot sporten, zijn andere kinderen dominant dan op de sportspeelplekken (Tranter & Malone, 2004). Kinderen die fysiek iets minder zijn ontwikkeld kunnen dan beter meekomen. Op een voetbalveld zal bijvoorbeeld een kind dat niet zo goed is in voetballen minder tot spel komen en waarschijnlijk geen leiding nemen. Dit kind kan tussen de struiken misschien wel tot ander spel komen en ook leiding nemen. Zo kan de rolverdeling binnen een groepje verschillen en dit kan positieve gevoelens geven aan kinderen. Kinderen hebben sneller positieve gevoelens in een natuurlijke omgeving (Tranter & Malone, 2004).

4.4. Negatieve invloeden

Naast stimulatie van spel zijn er ook zaken in de omgeving die het speelgedrag van kinderen kunnen verstoren en het spel negatief beïnvloeden. Spel kan verstoord worden door: Rotzooi, verkeersdruk, geluidsoverlast en de drukte op het schoolplein (Ferguson, e.a., 2013). De veiligheid op een schoolplein heeft ook veel invloed op het speelgedrag van kinderen (Ferguson, e.a., 2013). Als het niet veilig is en/of kinderen zich niet veilig voelen op het schoolplein, door bijvoorbeeld pestgedrag, zal het speelgedrag ook negatief beïnvloed worden.

Pestgedrag lijkt meer voor te komen op drukke schoolpleinen. Daarnaast ook op schoolpleinen waar groepjes en individuele kinderen zich lastiger kunnen terugtrekken (Tranter & Malone, 2004). Over het algemeen zijn er op groene schoolpleinen meer plekjes om je terug te trekken dan op grijze schoolpleinen, wat het spel ten goede zou kunnen komen. (Both, 2011).

4.5. Conclusie

In dit hoofdstuk is ingegaan op de invloed van buitenomgeving op het spel van kinderen. Er zijn meerdere factoren die invloed hebben, de omgeving is hierin een belangrijke factor (Van den Berg, e.a., 2007; Van Oers, 2011). Een omgeving die rijk is aan affordances daagt uit tot spel (Aziz & Said, 2012). In dit geval zijn affordances speelmogelijkheden die kinderen zien in een omgeving op bepaald object. Het is belangrijk dat de speel affordances op het schoolplein overeenkomen met de speelwensen van de kinderen, dus dat de kinderen kunnen doen wat ze het liefste spelen. Als de affordances en de speelwensen overeenkomen zal het schoolplein beter gewaardeerd worden door de kinderen en zal er meer gespeeld worden.

Op een schoolplein beïnvloeden de ondergrond, de toestellen en het (speel)materiaal de affordances. Met deze elementen kan het schoolplein rijker worden aan affordances en daardoor meer uitdagen tot (verschillende typen) spel. In een natuurlijke buitenomgeving spelen de kinderen meer creatief spel (Lucas & Dymont, 2010; Maas, e.a., 2013; Van den Berg, e.a., 2007). Leraren gaven aan dat deze omgeving waarschijnlijk beter geschikt is voor dit type spel (Tranter & Malone, 2004). In een natuurlijke omgeving spelen de kinderen actiever (Dymont & Bell, 2007) en worden andere kinderen dominant (Tranter & Malone, 2004).

Er zijn ook negatieve zaken die invloed kunnen hebben op het spel. Zoals onveiligheid, viezigheid, verkeeroverlast en drukte op het schoolplein (Ferguson, e.a., 2013). Op een druk schoolplein lijkt meer pestgedrag voor te komen (Tranter & Malone, 2004). Het kunnen terugtrekken op het schoolplein op kleine plekjes lijkt pestgedrag daarin tegen te verminderen (Both, 2011). Deze terugtrek-plekjes zijn vaker te vinden op een groenschoolplein (Both, 2011).

4.6. Conclusie theoriedeel

Er zijn verschillende voor- en nadelen aan een groen- en grijsschoolplein, maar of er anders wordt gespeeld is nog niet bekend. Dit zou een goede aanvulling kunnen zijn op de aanwezige kennis, want als er meer en misschien ook gevarieerder gespeeld wordt, kan dit nog een groot voordeel zijn van een groenschoolplein. Er is wel bekend dat een groenschoolplein waarschijnlijk rijker is aan affordances (speelmogelijkheden) en daardoor meer uitdaagt tot spel en gevarieerder spel. Ook zijn verschillende onderzoeken geweest die concluderen dat ze actiever en creatiever spelen op een groenschoolplein dan binnen of op het grijze gedeelte van een groen/grijsschoolplein. (Maas, e.a., 2013; Lucas & Dymont, 2010).

Affordances verschillen per individu (Ferguson, e.a., 2013). Dit onderzoek gaat in op groep 4 waarin kinderen de leeftijd gemiddeld 7 of 8 jaar is. Deze kinderen zijn volgens de theorie in hun ontwikkeling bezig met de overstap van dramatisch naar regelspel. Het samenspelen gaat een grotere rol innemen in het spel (Elbers, 2011). Hierdoor wordt het speelgedrag van deze individuen beïnvloed. In hoofdstuk 2 wordt beschreven dat voornamelijk deze leeftijd een groenschoolplein meer waardeert dan een grijsschoolplein (Maas, e.a., 2013). Kinderen waarderen het schoolplein waarschijnlijk beter als ze het spel kunnen doen wat ze het liefste willen doen (Aziz & Said, 2012). Deze affordances sluiten vermoedelijk beter aan bij de behoeften van het kind. Dat zou betekenen dat deze affordances het kind meer uitdagen tot spel. Als een kind het schoolplein waardeert en het dus goed aansluit bij de behoeften van het kind, zal het kind meer spelen. Ook wordt de concentratie beter als het schoolplein beter gewaardeerd wordt (De Vries, e.a., 2013). Op een omgeving die aansluit bij de speelbehoeften van een kind, zal een kind meer uitgedaagd worden tot spel en meer spelen. Ook zal een omgeving die rijk is aan affordances meer uitdagen tot gevarieerd spel. Als kinderen meer spelen zou het gevolg hiervan kunnen zijn dat de concentratie van de kinderen na de pauze toeneemt.

Praktijkdeel

5. Methodiek

Om tot een antwoord te komen op de hoofdvraag zijn er op scholen observaties, enquêtes, logboeken en interviews afgenomen. Tijdens het afnemen van dit onderzoek wordt er antwoord gegeven op de volgende vragen: Wat voor eigenschappen heeft het schoolplein? Wat voor spel spelen de kinderen op groene en grijze schoolpleinen? Spelen de kinderen meer samen of alleen op een groen- en grijsschoolplein? In dit hoofdstuk wordt er beschreven wie er hebben deelgenomen aan het onderzoek, hoe en wat er onderzocht is en waarom er kozen is voor deze scholen en dit onderzoek. Alle meetinstrumenten die gebruikt zijn in dit onderzoek staan weergegeven in bijlage 1.

5.1. Onderzoeksgroep

Dit onderzoek wordt uitgevoerd bij twee scholen met een groenschoolplein en twee scholen met een grijsschoolplein. Op deze scholen wordt het spel van groep 4 leerlingen onderzocht. Om het sociale milieu van de kinderen in grote lijnen overeen te laten komen, zijn er christelijke dorpsscholen geselecteerd. Om de scholen te zoeken is er gebruikt gemaakt van verschillende website (Stichting Oase, 206; Stichting Springzaad, z.j.). De volgende scholen hebben meegewerkt aan het onderzoek:

Groenschoolplein

- De Klokbeker
Groep 4: 23 leerlingen
Groepsleerkracht: Marianne Ringelberg
Plaats: Ermelo
- De Koningin Julianaschool
Groep 4: 24 leerlingen
Groepsleerkracht: Rianne van Wageningen
Plaats: Woudenberg

Grijsschoolplein

- De Hoeksteen
Groep 4: 14 leerlingen
Groepsleerkracht: Cynthia Spruijt
Plaats: Voorthuizen
- De Wheemschool
Groep 4: 24 leerlingen
Groepsleerkracht: Linda Wagensveld - Bouwman
Plaats: Voorthuizen

5.2. Methodologie

'The Play Observation Scale (POS)' (Rubin, 2001) is een observatietheorie ontworpen aan de hand van de classificatie van Smilansky. De POS categoriseert de volgende vormen van spelgedrag: Geen speelgedrag, exploratief gedrag, functioneel speelgedrag, constructief speelgedrag, dramatisch speelgedrag en regelspel. Ook categoriseert hij individueel spel, parallel spel en sociaal spel. De betekenis hiervan staat beschreven in hoofdstuk 3.3. De POS is het onderzoeksinstrument van dit onderzoek.

In dit onderzoek gaat het om speelgedrag. Daarom is er gekozen om, net als eerdere onderzoeken naar spel (Van den Berg, e.a., 2007; De Graauw, e.a., 2009), exploratief gedrag uit

het onderzoek te halen. Dit gedrag behoort niet tot speelgedrag en zal worden gecategoriseerd onder: Geen speelgedrag.

Parallel spelen komt ook niet terug in dit onderzoek. Dit is lastig te observeren en zal niet naar voren gaan komen in de logboeken, kinderen weten namelijk niet wat parallel spel is en zullen het niet kunnen onderscheiden van sociaal spel. Parallel spel wordt gecategoriseerd onder: Sociaal spel.

Om het categoriseren makkelijker en overzichtelijk te maken is er een beslisboom toegevoegd. De beslisboom staat in de bijlage en is ontworpen om het categoriseren steeds overeen te laten komen. Deze is ontworpen met de kennis van de POS (Rubin, 2001) en het voorbeeld uit het onderzoek 'Spelen in het groen' Van den Berg, e.a., 2007). In dit onderzoek is ook gebruik gemaakt van een beslisboom, echter was deze beslisboom niet helemaal gelijk aan de theorie. Een aantal voorbeelden die niet overeen kwamen zijn: Functioneel spel kon alleen met materiaal, regelspel kon alleen zonder materiaal en dramatisch spel kon ook alleen zonder materiaal. Terwijl rennen ook tot functioneel spel behoort, voetballen tot regelspel behoort en een kopje zand theedrinken onder dramatisch spel valt. Dit waren een aantal voorbeelden die niet klopten, daarom is er gekozen om een nieuwe boom te maken die wel overeenkomt met de theorie.

Observatie

De POS (Rubin, 2001) is gericht op het observeren van één kind. Er wordt maximaal 5 minuten aaneen geobserveerd en de observatie gaat over 15 minuten spel. De eerste 30 seconden wordt er gekeken naar de context waarin het kind speelt en vervolgens wordt er 10 seconden geobserveerd en 5 seconden geregistreerd.

Dit onderzoek wordt gedaan met als doel om in kaart te brengen wat kinderen in het algemeen spelen op het schoolplein. Daarom is er gekozen om meerdere kinderen te observeren, zodat het resultaat betrouwbaarder is. Elk kind wordt twee keer per kwartier geobserveerd. Bij de observatie wordt 15 seconden naar de context gekeken, soms langer of korter indien nodig, vervolgens wordt er 10 seconden geobserveerd en 5 seconden geregistreerd. Zo worden er 20 speelmomenten geregistreerd per kwartier. Om veel speelmomenten te observeren, wordt deze observatie twee keer een kwartier lang uitgevoerd, per school. Uiteindelijk zijn er dan 40 speelmomenten geobserveerd per school.

Voor de observaties worden er 5 meisjes en 5 jongens uit groep 4 geselecteerd, zodat indien jongens en meisjes verschillen van spel dit geen invloed zou hebben op het resultaat. De kinderen worden willekeurig geselecteerd. Vooraf wordt ook het weer van de dag, de naam van de observator, de school en de datum genoteerd. Tijdens het observeren moet er telkens één kruisje worden gezet bij vorm van spel en één kruisje bij individueel spel of alleen spel. Achteraf of indien er tussendoor nog tijd is, kan er achter de observaties worden gezet wat kinderen aan het spelen zijn. Ook bij twijfel zal erachter worden ingevuld wat het kind doet, zodat er later gekeken kan worden onder welke spelvorm het valt.

Enquête

De enquête is een aanvulling op het onderzoek en wordt ingevuld door alle kinderen van groep 4. Het belangrijkste doel hiervan is het inzichtelijk maken van de waardering en de voorkeur van de kinderen. De kinderen krijgen een enquête van 9 gesloten vragen. Hierin is vraag 1 een controlevraag, vraag 2 een algemene vraag, vraag 3 tot en met 5 een smiley-keuze voor de waardering, vraag 6 en 7 gaan over de voorkeur van spel van de kinderen en vraag 8 en 9 gaan over het thuis buitenspelen. Achter bijna elke gesloten vraag is ruimte voor een opmerking of argument. Niet alle resultaten zullen terugkomen in het onderzoek. Alle resultaten worden wel in de bijlage overzichtelijk weergegeven.

Logboek

Om te controleren of de observaties goed zijn uitgevoerd houden alle kinderen van groep 4 een logboek bij. Dit logboek vullen ze vijf keer na het buitenspelen in. Hierdoor komen er nog een keer minimaal 70 speelmomenten per school in beeld. In het logboek kunnen de kinderen aangeven wat ze hebben gespeeld of zelf iets opschrijven wat ze hebben gedaan. Ook kunnen de kinderen invullen of ze samen of alleen hebben gespeeld en of ze het buitenspelen leuk vonden. Aan het einde is ruimte voor opmerkingen of argumenten.

Interview

Tot slot wordt er een interview afgenomen met de groepsleerkracht van groep 4. Dit is een semigestructureerd interview met alleen maar open vragen. Het interview heeft als doel om (achtergrond)informatie te krijgen over het spelen en over het schoolplein. De waardering van de leerkracht komt ook aan bod. Het interview wordt naderhand afgenomen, omdat een leerkracht dan meer kennis heeft van het onderzoek. De interviews worden opgenomen en vervolgens getranscribeerd. Niet alle informatie zal worden opgenomen in de resultaten, wel alle informatie is terug te vinden in de bijlage.

5.3. Betrouwbaarheid en validiteit

Om de betrouwbaarheid te vergroten is er gekozen om de metingen op vier scholen uit te voeren, twee met een groenschoolplein en twee met een grijschoolplein. Hierdoor zijn de resultaten meer gericht op het schoolpleinen dan op de scholen. Door veel speelmomenten te vergelijken neemt ook de betrouwbaarheid van het onderzoek toe. Totaal worden er 40 speelmomenten per school geobserveerd en ongeveer 70 speelmomenten vastgelegd in het logboek.

De observatiemethode wordt in meerdere onderzoeken gebruikt, daardoor wordt aangenomen dat dit een valide methode is (Rubin, 2001; Van den Berg, e.a., 2007; De Graauw, e.a., 2009). Door ook andere omstandigheden, zoals het weer en groepsgrootte, te noteren, kan er worden nagegaan of er mogelijk andere factoren dan het verschil in schoolplein een rol spelen. Bij de vragen in de enquête en in het logboek kunnen de kinderen hun keuze motiveren, daardoor kan ook de achterliggende gedachte soms worden opgemaakt.

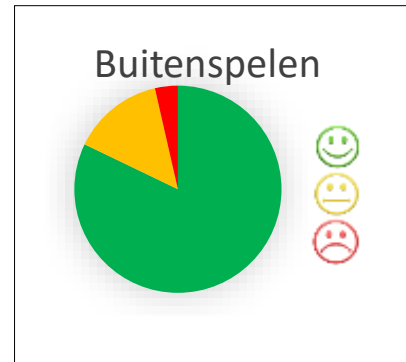
6. Resultaten

In dit hoofdstuk staan alle resultaten van de observaties, de enquêtes, de logboeken en de interviews weergegeven. Om dit helder weer te geven zijn er veel tabellen en grafieken gebruikt. Alle tabellen en grafieken zijn weergegeven in procenten.

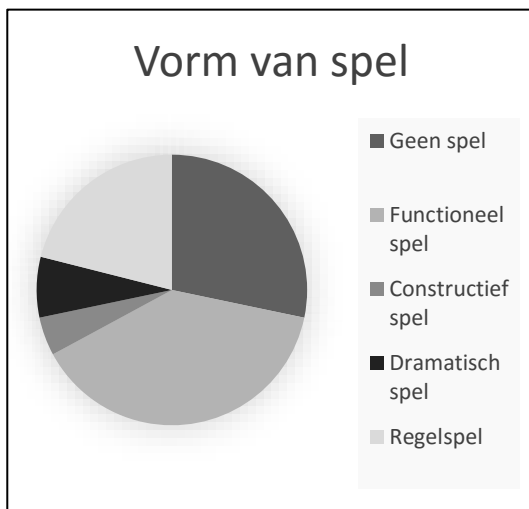
Om te laten zien of kinderen graag buitenspelen en wat kinderen het liefst spelen staat hieronder een korte inleiding. De informatie uit deze figuren komt uit de enquête en zijn van alle kinderen totaal.

Is buitenspelen leuk?

Kinderen vinden buitenspelen leuk, dit vermeldde de meeste kinderen in de enquête. Hiernaast staat een overzicht weergegeven van alle kinderen samen (figuur 6.1). Deze verdeling was bij alle onderzoeksgroepen hetzelfde. Het grootste deel van alle kinderen geeft aan dat ze buitenspelen leuk vinden, een klein deel geeft aan het niet veel uit te maken en maar weinig kinderen gaven aan dat ze niet graag buiten spelen. Als positieve reden gaven kinderen het samen spelen, de hoeveelheid dingen die ze konden doen, het 'buiten' spelen, de vrijheid tijdens het buitenspelen en het hebben van weinig ruzie. Het alleen spelen, het pesten, saai en ruzie gaven de kinderen aan als negatieve reden van het buitenspelen.

Figuur 6.1: Wat vinden kinderen van buitenspelen?

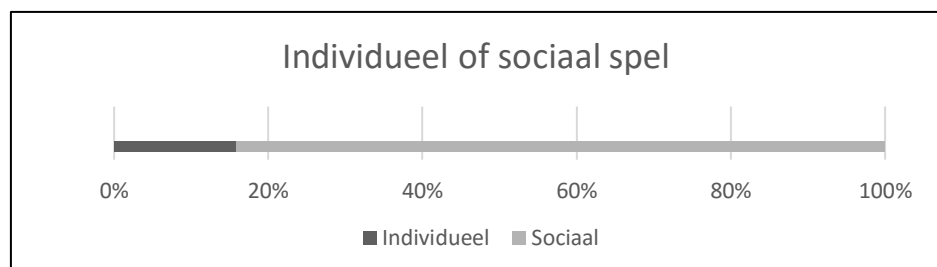
Figuur 6.2: Wat voor vorm spelen kinderen het liefst?

Wat speel je het liefst?

Gemiddeld genomen kiezen kinderen ervoor om de volgende vormen van spel te doen op het schoolplein. Functioneel spel is het grootste, daarna geen spel gevolgd door regelspel. Dramatisch spel en constructief spel waren minder populair. De resultaten hiernaast komen uit de enquête, hierbij zijn alle kinderen totaal genomen (figuur 6.2).

Speel je liever samen of alleen?

In de enquête gaven de meeste kinderen aan dat ze liever samen speelden. Deze verdeling was op elke school hetzelfde. Hieronder staan de gemiddelde verdeling van de scholen weergegeven (figuur 6.3).

Figuur 6.3: Spelen de kinderen liever individueel of sociaal?

6.1. Eigenschappen scholen

Om een goed beeld te krijgen van de scholen, staan hieronder de vier scholen overzichtelijk weergegeven. Eerst staan de twee scholen met de groene schoolpleinen en daarna de twee scholen met de grijze schoolpleinen. De informatie is voornamelijk uit de interviews gehaald. Deze informatie is aangevuld met informatie uit de enquêtes, de gemaakte foto's en de observaties. Op de foto's worden delen en/of elementen van het schoolplein weergegeven en niet het hele schoolplein.

De Klok beker in Ermelo

23 leerlingen in groep 4.

» Schoolplein

Ondergrond: Gras, zand en tegels.

Toestellen: Klimmuur, tafeltennistafel, klimrek, duikelstangen, voetbaldoeltjes, natuurparkoers, korfbalpalen, klimrek, amfitheater, schommels, knikkerpotjes, boomstammen, heuvel en balanceerboom.
Speelmateriaal: Klassenbal en natuurlijk materiaal.

» Buitenspelen

Buitenspeeltijd: 15 minuten per dag.

Pleingebruik: Hele schoolplein.

Tegelijk met: groep 3 t/m 8, ±120 kinderen.

» Waardering

Leerkracht: Cijfer 10.

Leerlingen: Positief 66%
Neutraal 31%
Negatief 3%

» Buiten lesgeven

Soms

» Voordelen

Een unieke ligging.

De ruimte.

Kinderen kunnen alles spelen.

» Nadelen

Als het regent is er veel modder.

» Wensen van de leerkracht

Geen.

Koningin Julianaschool in Woudenberg

24 leerlingen in groep 4.

» Schoolplein

Ondergrond: Gras, zand, houtsnippers en tegels.

Toestellen: Zandbak met toestel, bosjes, waterpomp met riviertje, zandplekken, boomstammen, duikerrek, klimtoestel, amfitheater, bankjes, tuintjes.

Speelmateriaal: Fietsjes, kussens, kleden, planken, banden, bal, emmertjes, scheppen en laarzen.

» Buitenspelen

Buitenspeeltijd: 45 minuten per dag

Pleingebruik: Hele schoolplein.

Tegelijk met: groep 3/4 of 1 t/m 4, ±100 kinderen

» Waardering

Leerkracht: Cijfer 8,5

Leerlingen: Positief: 81%
Neutraal: 17%
Negatief 1%

» Buiten lesgeven

Te weinig nog.

» Voordelen

Prachtig plein

Veel om te doen en te onderzoeken

Kinderen spelen leuk

Laarzenkast

» Nadelen

Altijd bezet

Geen afzonderlijk deel

Schoonmaken in de school

» Wensen van de leerkracht

Eventueel meer materiaal

ook om de tuin te onderhouden.

De Hoeksteen in Voorthuizen

14 leerlingen in groep 4.

» Schoolplein

Ondergrond: Stenen en zand.

Toestellen: Klimrek, tafeltennistafel, duikelrekken, voetbaldoeltjes, volleybalveld, zandbak, huisje, schommels, bankjes en knikkerpotjes.

Speelmateriaal: Voetbal, doeltjes en speelgoed van thuis.

» Buitenspelen

Buitenspeeltijd: 15 minuten per dag en 1x maximaal 30 minuten.

Pleingebruik: Hele schoolplein

Tegelijk met: Unit 2 en 3, ±75 kinderen

» Waardering

Leerkracht: Cijfer 7

Leerlingen: Positief: 81%
Neutraal: 14%
Negatief 5%

» Buiten lesgeven

Nooit

» Voordelen

Veel om mee te spelen.

Overzicht.

» Nadelen

Het zand is vies.

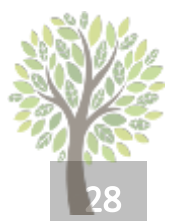
Grijs en saai.

» Wensen van de leerkracht

Meer kleur op het schoolplein.

Meer picknickbanken.

De Wheemschool in Voorthuizen

24 leerlingen in groep 4.

» Schoolplein

Ondergrond: Tegels

Toestellen met kleine plein: Klimtoestel, bankjes, glijbaan, huisje en soms zandbak.

Toestellen hele plein: Klimtoestel, duikelstangen, bankjes, glijbaan, huisje, soms zandbak, tafeltennistafel, korfbal palen, klimrek en voetbalveldje. Speelmateriaal: Niks of zelf meenemen.

» Buitenspelen

Buitenspeeltijd: pauze is 15 minuten per dag

buitenspelen is 2x half uur in de week

Pleingebruik tijdens pauze: Klein deel

Pleingebruik tijdens buitenspelen: Alles

Tegelijk in pauze: groep 3 en 4, ±70 kinderen

Tegelijk met buitenspelen: Alleen eigen klas.

» Waardering

Leerkracht: Klein deel cijfer 6,5

Hele plein cijfer 8

Leerlingen: Positief: 69%

Neutraal: 28%

Negatief 4%

» Buiten lesgeven

Af en toe

» Voordelen

Nieuw

Op het hele plein is veel te doen.

» Nadelen

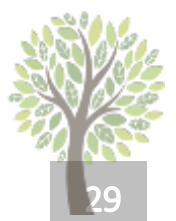
Ons deel is klein.

Weinig toestellen op het kleine deel.

» Wensen van de leerkracht

Materiaal, voor in de zandbak.

Altijd het hele plein gebruiken.

6.2. Waardering schoolplein

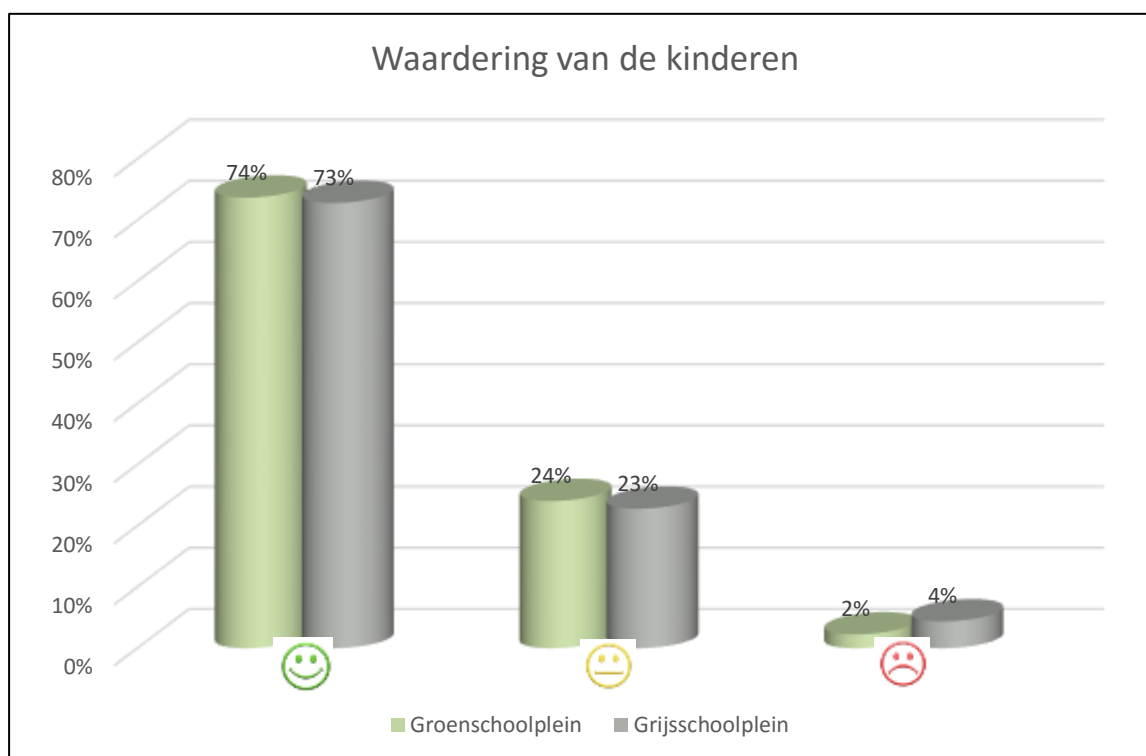
In deze paragraaf worden de waarderingen van de groene schoolpleinen vergeleken met de waarderingen van de grijze schoolpleinen gezet. Zo wordt overzichtelijk welk schoolplein beter gewaardeerd wordt door leerkrachten en kinderen.

Waardering leerkrachten

In de interviews zijn alle leraren gevraagd om een cijfer te geven voor hun eigen schoolplein. De leerkrachten van de groene schoolpleinen gaven een 10 en een 8,5 en van de grijze schoolpleinen gaven de leerkrachten een 7 en gemiddeld een 7,3. Dat betekent dat de groene schoolpleinen gemiddeld een 9,3 kregen en de grijze schoolpleinen gemiddeld een 7,1. De meeste leerkrachten gaven in het interview de spelmogelijkheden voor de kinderen aan als reden voor het geven van dit cijfer, ook de beschikbare ruimte had een aandeel bij de beoordeling.

Waardering kinderen

In de enquête is de kinderen gevraagd wat ze van het schoolplein vonden. Deze vraag is 3 keer net iets anders geformuleerd. In de volgende resultaten zijn de drie vragen over de waardering van het schoolplein samengevoegd en tegenover elkaar gezet in figuur 6.4. De kinderen gaven als redenen voor een positieve waardering: het uiterlijk, de grootte, de gezelligheid en de spelmogelijkheden van het schoolplein. In de enquête werden de hoeveelheid van de toestellen, het onderhoud, viezigheid, drukte en saaiheid gezien als negatieve Invloeden.

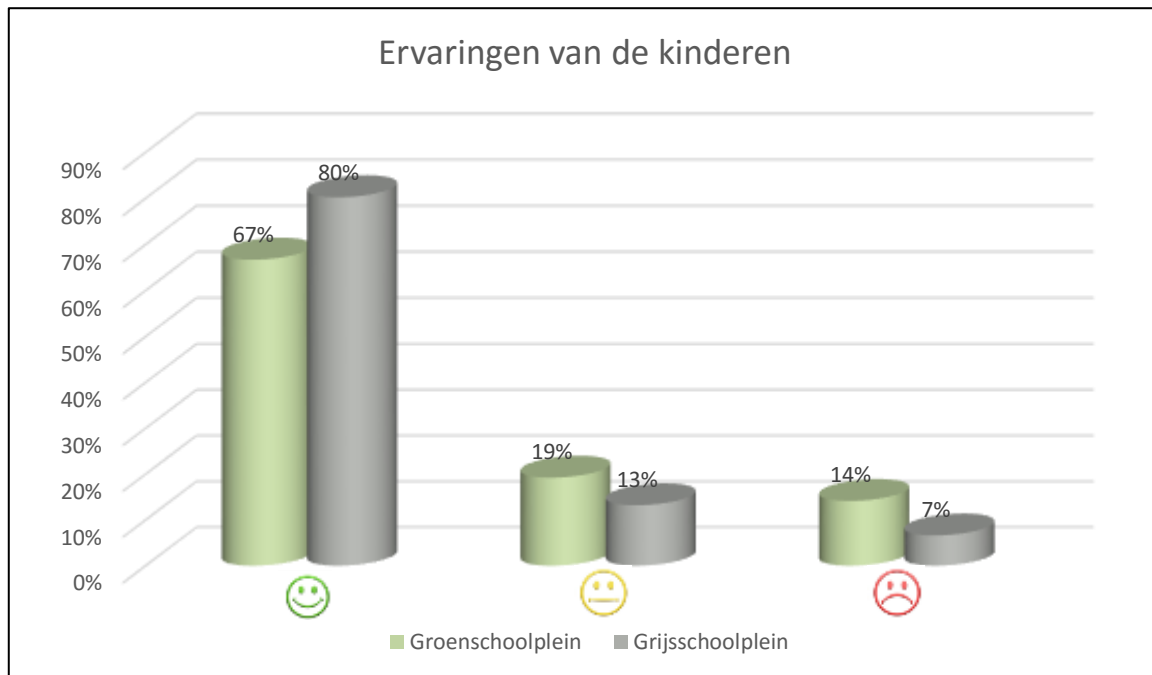

Figuur 6.4: Waardering van kinderen voor schoolplein.

Ervaring van het spelen

De kinderen hebben in het logboek aangegeven wat ze een week lang tijdens de pauze op het schoolplein hebben gedaan, daarin mochten ze ook aangeven of ze dat wel of niet leuk vonden. Hieronder staat in figuur 6.5 wat de kinderen hebben aangegeven na het spelen op groene en grijze schoolpleinen. Het pijn doen, alleen spelen, pesten, ziek zijn, verveling, ruzie of de lengte van de pauze waren invloeden voor niet leuk buitenspel. Gezelligheid, samenspelen, winnen en het (spel) was leuk werden gezien als invloeden voor leuk buitenspel.

Figuur 6.5: De ervaring van kinderen tijdens het buitenspelen.

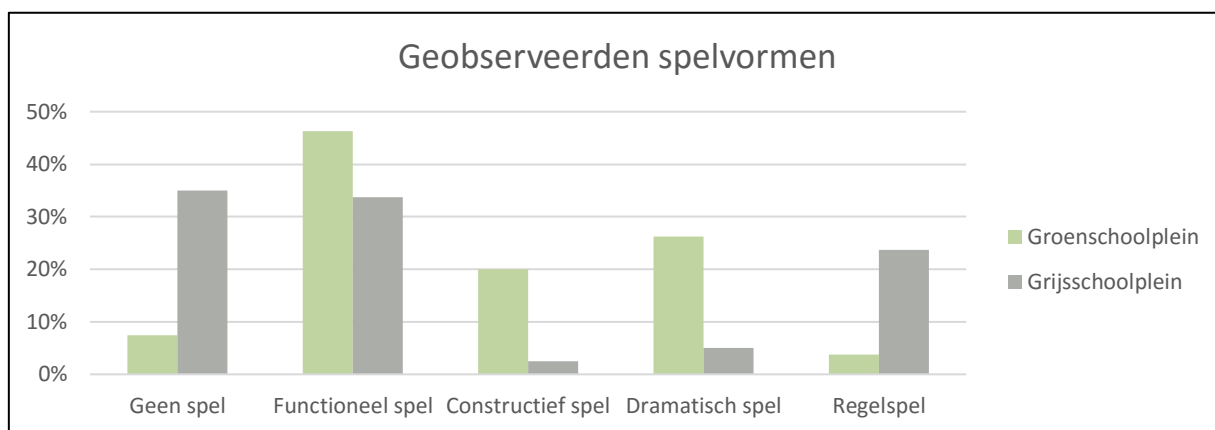

6.3. Vormen van spel

De verschillende van spelen op groene en grijze schoolpleinen staan weergegeven in dit paragraaf. Er is op twee manieren naar de vorm van spel gekeken. Met observaties en met logboeken

Observaties

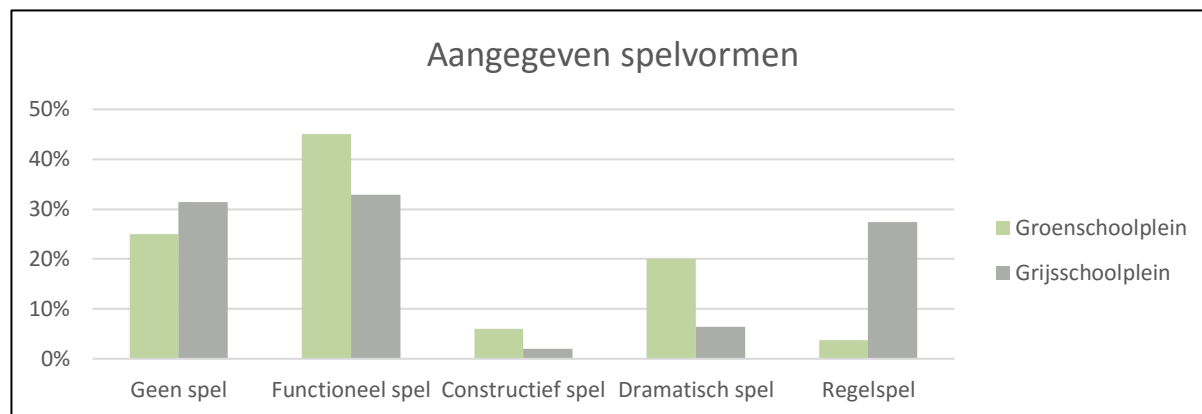
Als eerste is de observatie uitgevoerd op elke school. Hiervan zijn de resultaten te zien in figuur 6.6. Deze resultaten staan weergegeven in percentages, zodat ze goed te vergelijken zijn met de andere resultaten. Wat de kinderen precies spelen staat per school weergegeven in bijlage 2.

Figuur 6.6: Vorm spel uit observaties.

Logboeken

De week na de observaties hebben de kinderen de logboeken ingevuld. De spelactiviteiten zijn gecategoriseerd per spel vorm en hieronder weergegeven (figuur 6.7). Ook hier staan de gespeelde activiteiten per school weergegeven in bijlage 2.

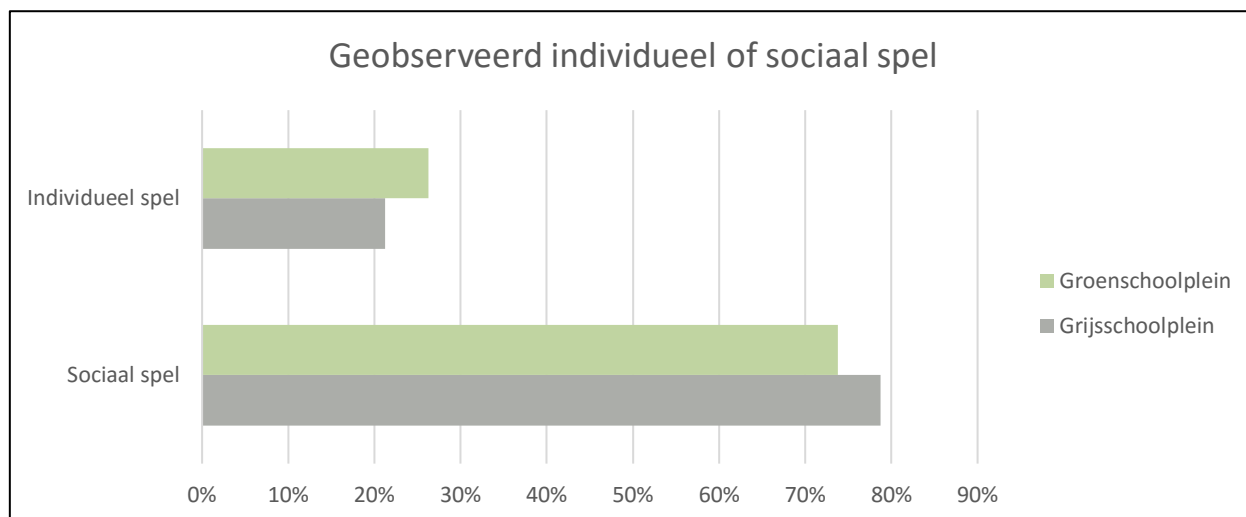
Figuur 6.7: Vorm spel uit logboeken.

6.4. Individueel of sociaal spel

Om de verschillen in spelen overzichtelijk te maken, moet ook het individueel- en sociaal spel worden onderscheiden. Dit komt in het volgende paragraaf aan de orde. Ook dit is onderzocht op twee manieren, door observaties en door logboeken.

Observaties

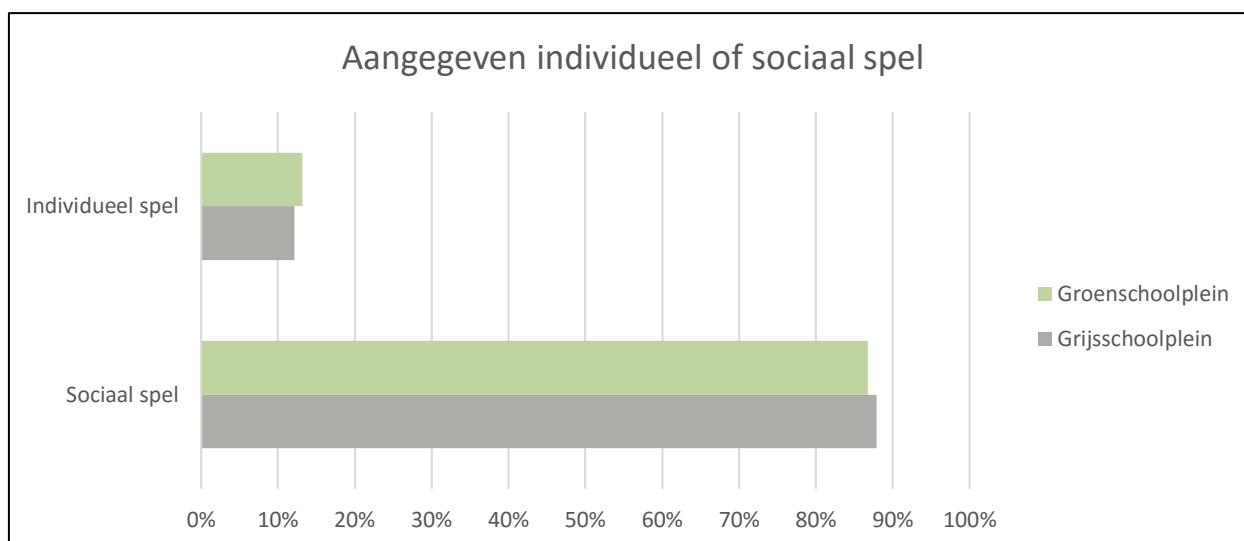
Tijdens de observatie is de spelvorm en het individueel of sociaal spel geobserveerd. In figuur 6.8 wordt weergegeven hoeveel procent er individueel speelt en hoeveel procent er sociaal speelt.

Figuur 6.8: Individueel- of sociaal spel vanuit observaties.

Logboeken

In de logboeken gaven de kinderen aan of ze samen of alleen gespeeld hadden. Hier kwamen de resultaten van figuur 6.8 uit. Deze staan procentueel weergegeven.

Figuur 6.9: Individueel- of sociaal spel vanuit logboeken.

7. Discussie

Voordat er een conclusie getrokken kan worden aan de hand van de theorie en de resultaten, wordt eerst de discussie beschreven. Een belangrijk punt voor veel resultaten is de vraag in hoeverre de kennis en kunde van de kinderen voldoende is voor het invullen van de juiste gegevens. Hierdoor zou de opgemaakte informatie uit de enquêtes en de logboeken niet overeen kunnen komen met de werkelijkheid. Wat ook belangrijk is en invloed zou hebben op het hele onderzoek is dat het onderzoek niet op grote schaal is uitgevoerd. Het zou kunnen dat de resultaten anders uit zouden vallen als ze op meerdere scholen uitgevoerd zouden worden.

7.1. Waardering

In de resultaten van de waardering wordt weergegeven dat de waardering door de leerkrachten aanzienlijk groter is voor een groenschoolplein. Dit werd door andere onderzoeken ook ondervonden (Maas, e.a., 2013). Een kanttekening hierbij is dat, voordat deze vraag werd gesteld, de leerkrachten al enige informatie over het onderzoek hadden gekregen. Dit zou van invloed kunnen zijn op de waardering van de leerkrachten, zowel op de groene als op de grijze schoolpleinen. Ze wisten dat het onderzoek ging over groene en grijze schoolpleinen en zouden hieruit geconcludeerd kunnen hebben dat hun schoolplein ten opzichte van het andere schoolplein beter of minder zou zijn.

Bij de kinderen waren deze resultaten minder uiteenlopend, groene schoolpleinen worden iets beter gewaardeerd. De waardering verschilt maar 1%, dit is zo dichtbij elkaar dat er geen conclusie uit te trekken is. Mogelijk heeft de fysieke omgeving geen sterke invloed op de waardering van de kinderen, omdat beide schoolpleinen hetzelfde beoordeeld worden. Dit komt niet overeen met eerdere onderzoeken waarin kinderen een groenschoolplein beter waardeerden (Maas, e.a., 2013)

Deze waardering zegt ook dat de schoolpleinen waarschijnlijk evenveel aansluiten bij de speelbehoeften van het kind. Het zou wel kunnen dat als ze meer keuzemogelijkheden hadden gehad in de enquête bij het aangeven van de waardering, door bijvoorbeeld met cijfers te beoordelen de kinderen wel tot meer uiteenlopende waarderingen zouden komen.

De ervaringen op de grijze schoolpleinen waren positiever dan op de groene schoolpleinen. Dit komt waarschijnlijk niet door de omgeving, maar door andere invloeden.

De waardering en de ervaring op en van het schoolplein is niet alleen beoordeeld op de fysieke omgeving, maar ook andere elementen zullen invloed hebben gehad op de resultaten van de logboeken en de enquêtes. Een reden voor een betere of mindere beoordeling kunnen bijvoorbeeld ook het sociale klimaat, de drukte op het schoolplein of het wel of niet hebben van materiaal zijn.

7.2. Vormen van spel

De resultaten uit zowel de observaties en de logboeken gaven aan dat op groene schoolpleinen er meer en creatiever gespeeld wordt dan op grijze schoolpleinen. Vooral regelspel is aanzienlijk minder op groene schoolpleinen. Volgens de theorie heeft de waardering van de kinderen invloed op de vorm van spel op het schoolplein (De Vries, e.a., 2013; Maas, e.a., 2013). Voor dit onderzoek is dit geen verklarende factor van de verschillen, omdat de waarderingen van beide schoolpleinen gelijk zijn en de vormen van spel wel variëren.

De resultaten van de spelvormen past bij de theorie van de affordances. Die theorie verklaart dat sommige affordances bepaald spel aantrekken (Hoofdstuk 3). De affordances van de groene schoolpleinen dagen meer uit tot gevarieerd spel en dan vooral functioneel, constructief en dramatisch spel. Op grijze schoolpleinen waren minder kinderen aan het spelen en de kinderen deden meer regelspel, waarschijnlijk dagen de affordances van de grijze schoolpleinen meer uit tot functioneel, regelspel of geen spel.

De theorie verklaart wat er in de praktijk ondervonden is. De affordance van het schoolplein hebben invloed op het spel van de kinderen (Aziz & Said, 2012; Both, 2011). Uit zowel de theorie als de praktijk komen een aantal elementen van het schoolplein naar voren die zouden uitdagen tot een bepaalde vorm van spel. Een aantal duidelijk voorbeelden hiervan zijn:

- Bankjes en weinig affordances dagen uit tot geen speelgedrag.
- Fietsjes, klimrekken en schommels dagen uit tot functioneel spel.
- Losse materialen en zand dagen uit tot constructief spel.
- Huisjes, paardentuigjes en waarschijnlijk schudplekjes dagen uit tot dramatisch spel.
- Een bal en goaltjes dagen uit tot regelspel.

De resultaten van de observaties en de logboeken komen in grote lijnen goed overeen. Hierdoor zou er opgemaakt kunnen worden dat er goed onderzoek is gedaan en de betrouwbaarheid goed is. Er zijn wel wat elementen die invloed op het spel of de resultaten gehad zouden kunnen hebben.

- Het weer: Tijdens de observaties en het bijhouden van de logboeken was het weer verschillend. Tijdens alle meetpunten was het weer zonnig/bewolkt en een graad of 18. Uitgezonderd bij van de meting bij de Koningin Julianaschool, hierbij was het erg bewolkt en ongeveer 12 graden. Hierdoor was er volgens de leerkracht minder constructief spel. Als het beter weer was geweest, zouden de kinderen meer bouwen met zand, dammen bouwen bij het water en andere dingen bouwen om water in te doen.
- Verkeerd gebruik van de methode: De observatie van de Klokbeek is uitgevoerd door iemand anders, dit om de kinderen van groep 4 goed te kunnen onderscheiden van kinderen uit andere klassen. In deze observatie was er 0% niet aan het spelen. Dit was opvallend, omdat bij elke observatie en in elk logboek er wel kinderen niet aan het spelen waren of aangaven dat ze niet hadden gespeeld. Mogelijk is hier de observatiemethode niet helemaal goed gebruikt.
- Verschillende opties: Nog een ander kritisch punt is dat er bij het invullen van de logboeken er meer functioneel spel bij de opties stond. Kinderen vulden vaak bij de openvraag nog wel wat anders in, maar als kinderen keken naar de meerkeuzemogelijkheden die er waren, werd functioneel spel meest ingevuld. Daarna waren regelspel en geen spel om het even. Constructief en dramatisch spel stonden zelfs helemaal niet in de meerkeuzemogelijkheden en zouden hierdoor minder gekozen kunnen zijn.
- Sociale invloeden: Op de meeste scholen spelen de kinderen samen met andere klassen, hierdoor liep het leeftijdsverschil op sommige schoolpleinen uiteen. Dit kan invloed hebben gehad op het spel. Ook de grootte van het schoolplein en de hoeveelheid kinderen liep uiteen.
- Verschil in materiaal: Niet alleen de omgeving biedt speelmogelijkheden, maar ook het materiaal. Op de Koningin Julianaschool was er veel materiaal beschikbaar en op de andere scholen (bijna) geen. Dit kan ook invloed hebben gehad op het spel.

7.3. Individueel of sociaal spel

Volgens zowel de observaties als de logboeken spelen de kinderen gemiddeld op groene schoolpleinen meer individueel spel en op de grijze schoolpleinen gemiddeld meer sociaal spel. Hierin zijn de verschillen één tot vijf procent, dat is zo weinig dat er geconcludeerd kan worden dat op deze schoolpleinen de fysieke omgeving waarschijnlijk geen invloed heeft op individueel en sociaal spel.

De verhouding tussen individueel en sociaal spel is wel goed zichtbaar, veel meer kinderen spelen sociaal spel op alle schoolpleinen. Een aantal kinderen gaf aan dat ze het alleen spelen minder leuk vonden. Dit zou aansluiten bij de ontwikkelingsfase waarin het samenspelen belangrijk is voor kinderen (Elbers, 2011).

Volgens de logboeken is er meer sociaal spel dan volgens de observaties. Dit zou kunnen komen doordat kinderen terugkijken op hun hele pauze en daarin wel samen hebben gespeeld (en dat het meest is bijgebleven). Bij de observaties is er gekeken naar een speelmoment en niet naar de gehele pauze.

Als er alleen naar de logboeken wordt gekeken komen de grijze schoolpleinen redelijk overeen met individueel en sociaal spel en liggen die verschillen bij de groene schoolpleinen onderling wel ver uit elkaar. Bij het ene groene schoolplein was meer individueel spel, een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat dit schoolplein groter en drukker was en het leeftijdsverschil onderling verder uit elkaar lag dan op het andere groene schoolplein waar kinderen meer sociaal spel vertoonden. De drukte van het schoolplein kon invloed hebben op pestgedrag en hierdoor waarschijnlijk ook op individueel of sociaal spel (Tranter & Malone, 2004).

Conclusie

De volgende hoofdvraag staat centraal in dit onderzoek: In hoeverre verschilt het spel van groep 4 kinderen op een groenschoolplein ten opzichte van het spel op een grijsschoolplein? Om antwoord te kunnen geven op deze hoofdvraag worden eerst de deelvragen van het praktijkdeel beantwoord.

❖ Wat zijn de eigenschappen van de geobserveerde schoolpleinen?

De eigenschappen van de scholen staan overzichtelijk weergegeven in paragraaf 6.1. De Klokbeker en de Koningin Julianaschool hebben veel natuurlijke elementen op het schoolplein, waardoor het een groenschoolplein wordt genoemd (Maas, e.a., 2013). De Hoeksteen en de Wheemschool hebben (bijna) geen natuurlijke elementen en veel stenen op het schoolplein en hierdoor behoren zij tot grijze schoolpleinen (De Graauw, e.a., 2009).

De groene schoolpleinen werden door leerkrachten beter gewaardeerd dan de grijze schoolpleinen. Bij kinderen zat er weinig verschil in de waardering. Een reden hiervoor kan zijn dat de kinderen bij de waardering niet alleen denken aan de fysieke omgeving, maar ook andere elementen meenemen, zoals het sociaal klimaat, drukte en pestgedrag. Het zou wel kunnen dat als kinderen meer gradaties hadden kunnen aangeven bij de vragen over de waardering er verschil in de resultaten zou zitten.

❖ Wat voor vorm spel spelen de kinderen op een groen- en grijsschoolplein?

Op een groenschoolplein wordt, zoals op basis van de theorie te verwachten was, creatiever en meer gespeeld. Op de groene schoolpleinen vertoonden de kinderen aanzienlijk meer dramatisch, constructief en functioneel spel dan op de grijze schoolpleinen. Op de grijze schoolpleinen werd meer regelspel en geen spel geconstateerd.

Hoogstwaarschijnlijk dagen de affordances van groene schoolpleinen meer uit tot gevarieerder en creatiever spel. De affordances sluiten daarnaast mogelijk beter aan bij de speelbehoeften van de kinderen waardoor er meer kinderen spelen.

❖ Spelen de kinderen meer individueel of sociaal spel op een groen- of grijsschoolplein?

Er was zo weinig verschil in individueel en sociaal spel op de groene en grijze schoolpleinen dat er een voorzichtige conclusie kan worden getrokken dat de fysieke omgeving geen invloed heeft op individueel en sociaal spel.

Door het beantwoorden van de deelvragen is er antwoord gegeven op de hoofdvraag: In hoeverre verschilt het spel van groep 4 kinderen op een groenschoolplein ten opzichte van het spel op een grijsschoolplein? De hypothese die vooraf geformuleerd was komt overeen met de resultaten. Op de groene schoolpleinen spelen kinderen meer, gevarieerder en creatiever spel dan op de grijze schoolpleinen. Op gebied van individueel of sociaal spel zat geen verschil.

Aanbevelingen

Aanbevelingen in de praktijk

Naar aanleiding van de kennis over dit onderwerp worden er een aantal aanbevelingen gegeven voor in de praktijk. Deze aanbevelingen kunnen mogelijk bijdragen aan een positievere sfeer op school.

- Rijk aan affordances: Een schoolplein kan rijker worden aan affordances door een gevarieerd schoolplein te maken. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan door groene elementen aan te leggen, materiaal aan te bieden of toestellen aan te schaffen. Een schoolplein rijk aan affordances daagt uit tot (gevarieerd) spel.
- Nieuwe affordances laten inzien: Sommige schoolpleinen zijn misschien niet zo rijk aan affordances of kinderen zien de speelmogelijkheden niet in. Kinderen kunnen nieuwe affordances gaan inzien als ze worden gewezen op nieuwe speelmogelijkheden. Een leerkracht kan bijvoorbeeld op de tegels de kinderen een nieuw spel aanleren wat ze vervolgens zelf kunnen doen. Dit kan door de leerkracht, maar ook door andere kinderen bedacht worden.
- Drukke voorkomen: Zowel uit de theorie als uit de praktijk kwam drukte op het schoolplein uit als negatief effect op het spelen. Bij één geselecteerd schoolplein werd door de drukte zelfs een stuk van het schoolplein afgezet. Een oplossing hiervoor zou kunnen zijn om niet met de hele school tegelijk naar buiten te gaan, maar bijvoorbeeld met de helft of met een aantal groepen.
- Schoolplein uitbreiden: Als het schoolplein klein is en er geen mogelijkheid is tot uitbereiding kan er gebruik worden gemaakt van de omgeving van de school. Er kan bijvoorbeeld worden gekozen om naar een park te gaan of een bos in de buurt.
- Inzien van spelgedrag: De logboeken gaven goed inzicht in wat kinderen positief en negatief ervaren tijdens het buitenspelen. Door kinderen zelf zicht te geven in hun eigen spelgedrag en de waardering hiervan, kunnen kinderen misschien zelf een oplossing bedenken om dit spelgedrag te veranderen waardoor het wellicht leuker wordt. De kinderen kunnen dit ook samen doen en daardoor elkaar helpen. Dit kan door het bijhouden van een logboek en die bespreken maar ook simpel met een gesprek na het buitenspelen, wat ging er goed en wat minder? Waarom dan? En hoe kunnen we dit volgende keer leuker doen?

Aanbevelingen vervolgonderzoek

Er moet vervolgonderzoek worden gedaan om verdere conclusies uit dit onderzoek te kunnen trekken. Naar aanleiding van dit onderzoek zou ik adviseren om in te gaan op de volgende onderwerpen en daarbij de volgende aanbevelingen meenemen:

- Onderzoek herhalen: Om de resultaten betrouwbaarder te maken, zou dit onderzoek verbeterd en herhaald moeten worden. Een mogelijke aanpassing hierin zou kunnen worden gemaakt in het verbreden van de keuzemogelijkheden van de waardering in de enquête. Ook moet er worden gekeken naar de keuzemogelijkheden van de vormen van spel, deze keuzes moeten per vorm gelijk gemaakt worden, zowel in de enquête als in de logboeken. Het onderzoek zou betrouwbaarder worden als het op grotere schaal wordt uitgevoerd, dan zou ook de invloed van de fysieke omgeving op individueel en sociaal spel beter kunnen worden vastgesteld.
- Verschillende leeftijdscategorieën: Dit onderzoek zou kunnen worden uitgevoerd in meerdere klassen, zodat er gekeken kan worden naar de mogelijke verandering van spel bij alle leeftijdscategorieën. Dan kunnen scholen een beter inzicht krijgen in de eventuele verbetering van het schoolplein voor de hele school.
- Data combineren met ontwikkeling van kinderen: In dit onderzoek is er gekeken naar welke omgeving uitdaagt tot bepaald spel, maar welk spel goed is voor de ontwikkeling van een kind komt niet uit dit onderzoek. Door die onderzoeken te combineren zou je

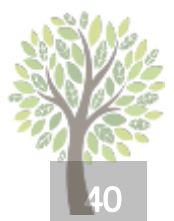
bijvoorbeeld een bepaald spel kunnen proberen te stimuleren door bepaalde affordances toe te voegen aan het schoolplein.

- Speelbehoeften van de kinderen onderzoeken: Als de speelbehoeften van de kinderen bekend zijn, zouden de affordances hieraan kunnen worden aangepast. Hierdoor zullen de kinderen nog meer tot spelen komen, omdat ze worden uitgedaagd in hun eigen speelbehoeften.

Bibliografie

- Aziz, N., & Said, I. (2012). The trends and influential factors of children's use of outdoor environments: A review. *Procedia- Social and behavioral sciences*, 38, 204-212.
- Bell, A., & Dymont, J. (2008, 02). Ground for health: the intersection of green school grounds and health-promoting schools. *Environmental Education Research*, 77-90.
- Berding, J. (2011). John Dewey over spel. In *Van spelen tot serious gaming* (pp. 25-36). Leuven/ Den Haag: Acco.
- Both, K. (2011). Spelen met natuur. In *Van spelen tot serious gaming* (pp. 150-164). Leuven/Den Haag: Acco.
- Breman, B., de Vries, S., & Hemke, E. (2013). *Groene schoolpleinen, wat levert het op?*
- de Graauw, C., van Loo, M., van Putten, M., & Roobol, M. (2009). *Verandering van speelgedrag op een groen schoolplein*. Rotterdam: Gemeente Rotterdam.
- de Vries, S., Langers, F., Donders, J., Willeboer, M., & van den Berg, A. (2013). *Meer groen op het schoolplein: een interventiestudie*. Wageningen: Alterra Wageningen.
- Dymont, J., & Bell, A. (2007, 11). Active by design: Promoting physical activity through school ground greening. *Children's Geographies*, 463-477.
- Dymont, J., Bell, A., & Lucas, A. (2009, 08). The relationship between school ground design and intensity of physical activity. *Children's Geographies*(Nu. 3), 261-276.
- Elbers, E. (2011). Spel in de theorie van Piaget. In *Van spelen tot serious gaming* (pp. 49-60). Leuven/ Den Haag: Acco.
- Ferguson, K., Cassells, R., Maxallister, J., & Evans, G. (2013). The physical environment and child development: An international review. *International Journal of Psychology*, 48(4), 437-468.
- Jantje Beton. (z.j.). *Jantje Beton*. Opgeroepen op 01 2017, van <http://www.jantjebeton.nl/over-ons/>
- Lucas, A., & Dymont, J. (2010). Where do children choose to play on the school ground? The influence of green design. *Education 3-13*, 38(2), 177-189.
- Maas, D., Muller, R., & Hovinga, D. (2013). *Groene schoolpleinen. Een wetenschappelijk onderzoek naar de effecten voor basisschoolleerlingen*. Amsterdam: VU Medisch Centrum.
- Maas, D., Muller, R., & Hovinga, D. (2014). *Groene schoolpleinen. Succes- en faalfactoren bij een duurzaam ontwerp van groene schoolpleinen*. Amsterdam: VU Medische Centrum.
- Mott, A., Evans, R., Rolfe, K., Potter, D., Kemp, K., & Silbert, J. (1994). Patterns of injuries to children on public playgrounds. *Archives of Disease in Childhood*, 71, 328-330.
- Refshauge, A., Stigsdotter, U., Lamm, B., & Thorleifsdottir, K. (2013). Evidence-based playground design: Lessons learned from theory to practice. *Landscape research*, 40(2), 226-246.

- Rubin, K. (2001). The play observation scale. *Center for Children, Relationships, and Culture*.
- SLO. (z.j.). *Spel en spelontwikkeling*. Opgeroepen op 03 2017, 19, van [www.slo.nl: http://www.slo.nl/downloads/archief/Spel_deel_1_Theoretisch_kader.pdf/](http://www.slo.nl/downloads/archief/Spel_deel_1_Theoretisch_kader.pdf/)
- Spaaij, A. (2017, 04 01). Vernieuwingen bij obs Het Startblok. *Barneveldse Krant*.
- Stichting Oase. (2016). *Groene schoolpleinen*. Opgeroepen op 01 2017, van <http://www.groeneschoolpleinen.nl/content/home>
- Stichting Springzaad. (sd). *Speelnatuur per provincie*. Opgeroepen op 01 11, 2017, van Springzaad: <http://www.springzaad.nl/speelnatuur-per-provincie>
- Studulski, F., & Both, K. (2009, 08). *De brede school en groene speelruimte*. Sarder.
- Tranter, P., & Malone, K. (2004). Geographies of environmental learning: an exploration of children's use of school grounds. *Children's Geographies*, 2(1), 131-155.
- Van den Berg, A., Koenis, R., & van den Berg, M. (2007). *Spelen in het groen. Effecten van en bezoek aan een natuurspeeltuin op het speelgedrag, de lichamelijke activiteit, de concentratie en de stemming van kinderen*. Wageningen: Alterra Wageningen.
- Van der Aalsvoort, D. (2011). Inleiding. In *Van spelen tot serious gaming* (pp. 14-24). Leuven/Den Haag: Acco.
- Van Dijk, W. (2017, 04 01). Nieuw speelhart in De Burgt. *Barneveldse krant*, p. 3.
- Van Oers, B. (2011). Spel vanuit Vygotskiaans perspectief. In *Van spelen tot serious gaming* (pp. 37-48). Leuven/ Den Haag: Acco.
- wij-leren, R. (2017). *Zone van naaste ontwikkeling*. Opgeroepen op 04 24, 2017, van wij-leren: <http://wij-leren.nl/zone-van-naaste-ontwikkeling.php>

Bijlagen

1. Onderzoeksinstrumenten

1.1. Observatie

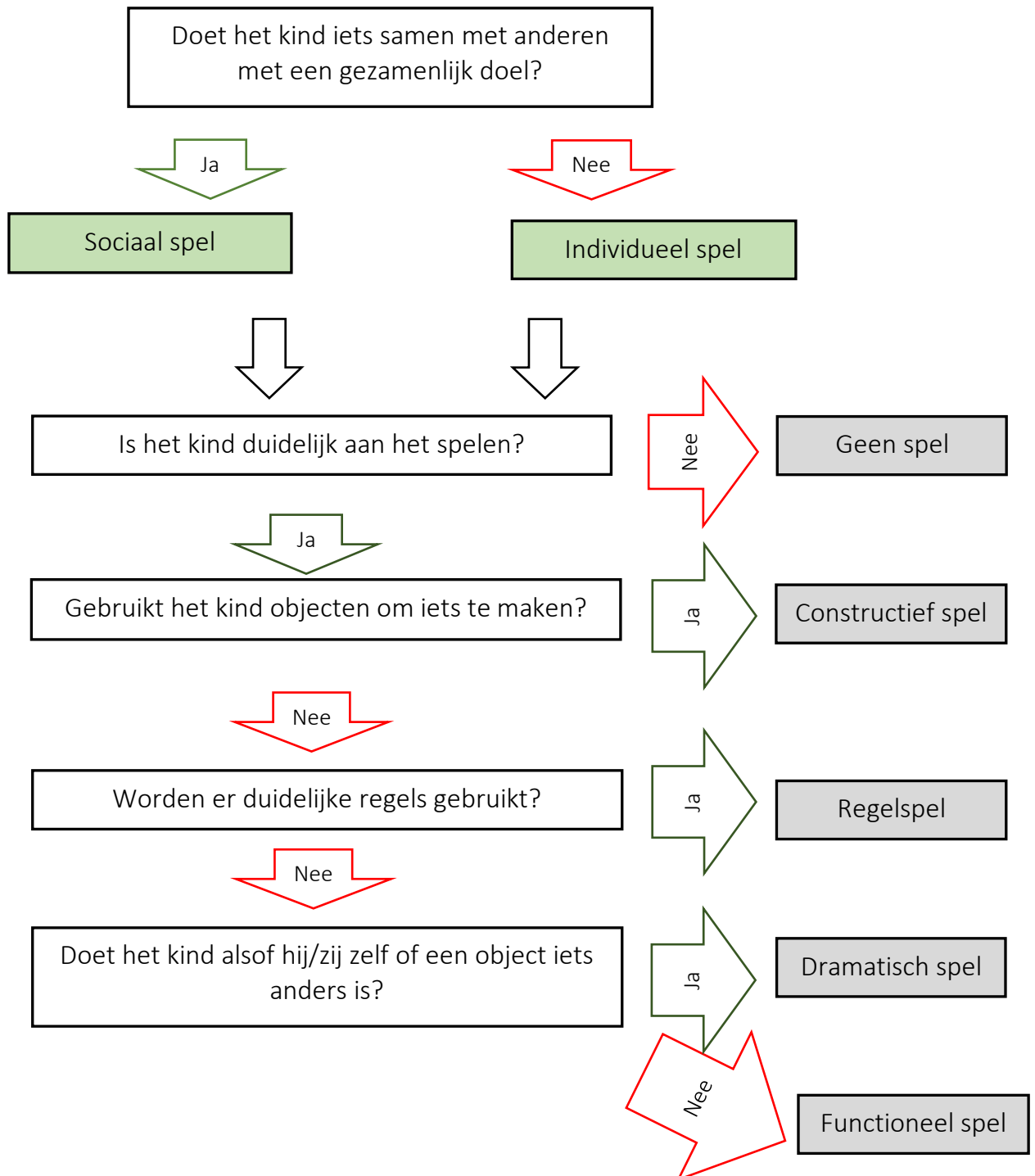
School: Datum: Naam observator: Graden: Regen: Veel/ weinig/ geen Wind: Veel/ weinig/ geen										
Nummer en naam leerling	Jongen/Meisje (I/M)	Minuut (30 seconden)	Geenspel	Functioneel spel	Constructief spel	Dramatisch spel	Regelspel	Individueel spel	Sociaal spel	Opmerkingen*
1.		4.								
		9.								
2.		4.								
		9.								
3.		5.								
		10.								
4.		5.								
		10.								
5.		6.								
		11.								
6.		6.								
		11.								
7.		7.								
		12.								
8.		7.								
		12.								
9.		8.								
		13.								
10.		8.								
		13.								

*Bij twijfel: Invullen bij opmerkingen, zodat er later besloten kan worden.

1.2. Beslisboom

Deze beslisboom is gemaakt met het voorbeeld van 'Spelen in het groen' (van den Berg, A., Koenis, R., & van den Berg, M. 2007). Ik heb deze beslisboom aangepast aan de theorie uit 'The Play Observation Scale' (Rubin 2001).

1.3. Enquête

1. Welke groep zit je?.....

2. Wat vind je van buitenspelen? (Kruis aan en vul in)

Waarom vind je dat?.....

.....

3. Wat vind je van het schoolplein? (Kruis aan en vul in)

Waarom vind je dat?.....

.....

4. Wat vind je ervan om op het schoolplein te spelen?
(Kruis aan en vul in)

Waarom vind je dat?.....

.....

5. Vind je het schoolplein mooi? (Kruis aan en vul in)

Waarom vind je dat?.....

.....

6. Wat doe je het liefst op het schoolplein?
(Kruis aan, het mogen er meer zijn)

- ☐ Tikkertje
- ☐ Rennen
- ☐ Kletsen
- ☐ Duikelrekken
- ☐ Voetballen
- ☐ Klimmen
- ☐ Ik doe niks
- ☐ Iets anders namelijk

7. Speel je meestal samen of alleen?

8. Hoe vaak speel je thuis buiten? (Kruis aan)

- ☐ Elke dag
- ☐ Bijna elke dag
- ☐ Elke week
- ☐ Bijna nooit
- ☐ Helemaal nooit

9. Waar speel je meestal buiten?

(Kruis aan, er mogen er meer zijn)

- ☐ In een speeltuin
- ☐ Op een grasveld
- ☐ Op de straat
- ☐ In het bos
- ☐ In de tuin
- ☐ Op het schoolplein
- ☐ Ergens anders namelijk

1.4. Logboek

Maandag

1. Wat heb je gespeeld?

- ☐ Tikkertje
- ☐ Rennen
- ☐ Kletsen
- ☐ Duikelrekken
- ☐ Voetballen
- ☐ Klimmen
- ☐ Ik doe niks
- ☐ Iets anders namelijk

2. Heb je samen of alleen gespeeld?.....

3. Hoe vond je het buitenspelen?

Waarom vind je dat?.....
.....
.....

Dinsdag

4. Wat heb je gespeeld?

- ☐ Tikkertje
- ☐ Rennen
- ☐ Kletsen
- ☐ Duikelrekken
- ☐ Voetballen
- ☐ Klimmen
- ☐ Ik doe niks
- ☐ Iets anders namelijk

5. Heb je samen of alleen gespeeld?.....

6. Hoe vond je het buitenspelen?

Waarom vind je dat?.....
.....
.....

Woensdag

7. Wat heb je gespeeld?

- ☐ Tikkertje
- ☐ Rennen
- ☐ Kletsen
- ☐ Duikelrekken
- ☐ Voetballen
- ☐ Klimmen
- ☐ Ik doe niks
- ☐ Iets anders namelijk

8. Heb je samen of alleen gespeeld?.....

9. Hoe vond je het buitenspelen?

Waarom vind je dat?.....
.....
.....

Donderdag

10. Wat heb je gespeeld?

- ☐ Tikkertje
- ☐ Rennen
- ☐ Kletsen
- ☐ Duikelrekken
- ☐ Voetballen
- ☐ Klimmen
- ☐ Ik doe niks
- ☐ Iets anders namelijk

11. Heb je samen of alleen gespeeld?.....

12. Hoe vond je het buitenspelen?

Waarom vind je dat?.....
.....
.....

Vrijdag

13. Wat heb je gespeeld?

- ☐ Tikkertje
- ☐ Rennen
- ☐ Kletsen
- ☐ Duikelrekken
- ☐ Voetballen
- ☐ Klimmen
- ☐ Ik doe niks
- ☐ Iets anders namelijk

14. Heb je samen of alleen gespeeld?.....

15. Hoe vond je het buitenspelen?

Waarom vind je dat?.....

.....

.....

1.5. Interview

Goedemiddag,

Ik vind het erg fijn dat ik dit interview met jou mag doen.

Vind je het goed als ik dit opneem, zodat ik het later beter kan uitwerken?

- Hoe ziet het schoolplein eruit?
- Hoe lang spelen de kinderen per dag buiten?
- Met hoeveel kinderen spelen ze dan buiten?
- Hebben ze materiaal als ze buiten spelen? Zo ja, wat?
- Wat vind je van het schoolplein?
- Wat voor cijfer zal je het schoolplein geven? En waarom?
- Wat vind je het voordeel van jullie schoolplein? En waarom?
- Wat vind je het nadeel van het schoolplein? En waarom?
- Geef je weleens les op het schoolplein?
- Wat zou je willen veranderen aan het schoolplein?
- Vind je dat de kinderen goed spelen op het schoolplein? (Hebben ze veel ruzie?)
- Wat spelen de kinderen voornamelijk op het schoolplein?
- Spelen de kinderen vaker alleen of juist samen?
- Mag ik een paar foto's maken van het schoolplein? (Zonder kinderen)

2. Resultaten

2.1. De Klokbeke

Observaties

Observatie 1:

28 maart 2017

20 graden, zon, weinig wind.

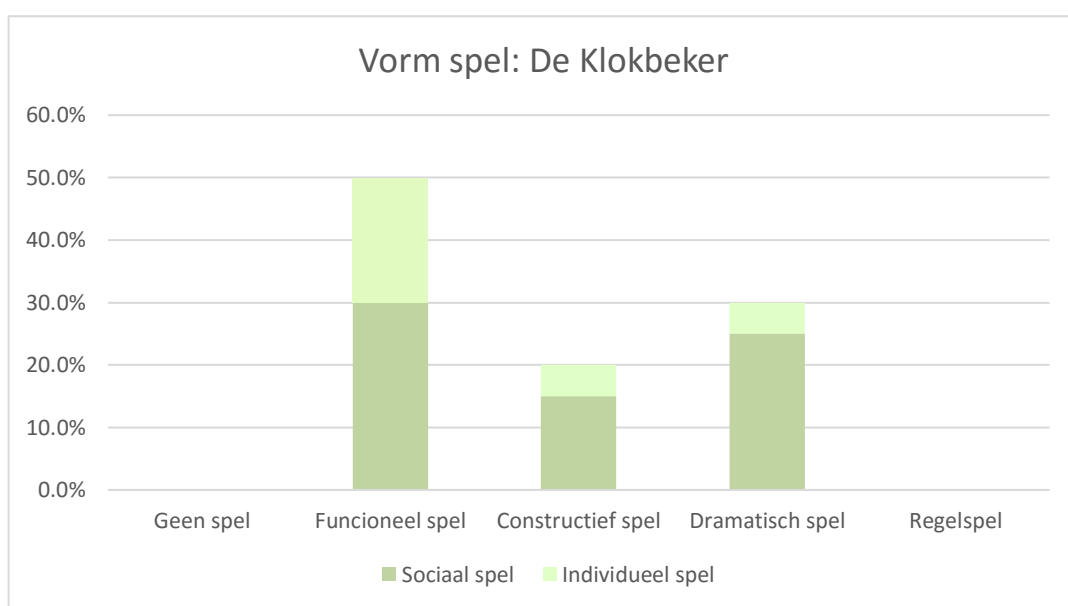
Observatie 2:

30 maart 2017

20 graden, zon, weinig wind.

Activiteiten van de kinderen:

- Samen in de zandbak met stokjes
- Schommelen
- Klimmen
- Alsof met stokken
- Hangen/duikelen
- Schommelen
- Stok opeten
- Schrijven in zand
- Tak in het zand
- Zandbak
- Klimmen en springen
- Klimmen in een boom
- Hut bouwen (alsof)
- Rennen
- Klimmen over touw
- Hut bouwen
- Hut opeten
- Gat maken in het zand

Afbeelding 1: Vorm spel vanuit observaties.

Enquête

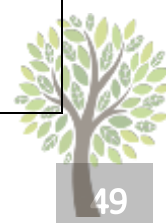
2. Wat vind je van buitenspelen? En waarom?		
Samen spelen Spelen Leuke bosplein Lekker rennen Parcours Hutten bouwen	Niemand om mee te spelen	Alleen spelen Gestoord door andere kinderen Ik word gepest Saai

3. Wat vind je van het schoolplein? En waarom?	
Groot Er zijn toestellen Buiten spelen Speeltoestellen Parcours Mooi Bos Naar de hei kijken	Weinig speeltoestellen Berg is niet zo leuk Geen leuke toestellen

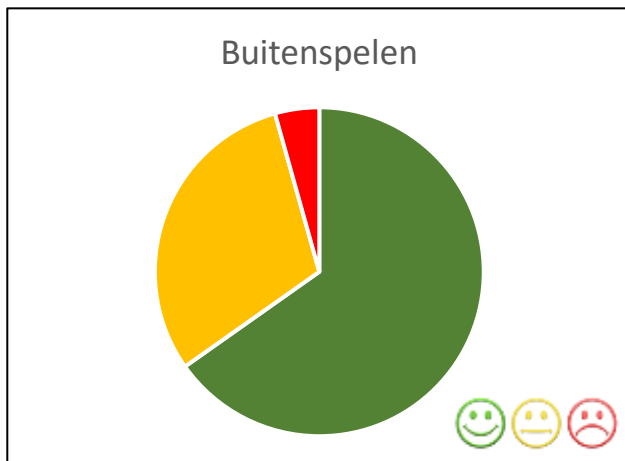
4. Wat vind je ervan om op het schoolplein te spelen? En waarom?	
Veel dingen te doen Zand is fijn Met takken spelen Gezellig Veel ruimte Zingen bij de hei Samen spelen	Houten toestellen Niet echt leuk Geen leuke toestellen

5. Vind je het schoolplein mooi?		
Toestellen zijn mooi Mooi We kunnen hutten maken Natuurlijke speeltoestellen Er is zand Geen andere school heeft dit schoolplein Naar de hei kijken Buiten	Vies Roest Vaak een rotzooi	Geen bankje waar ik op kan zitten

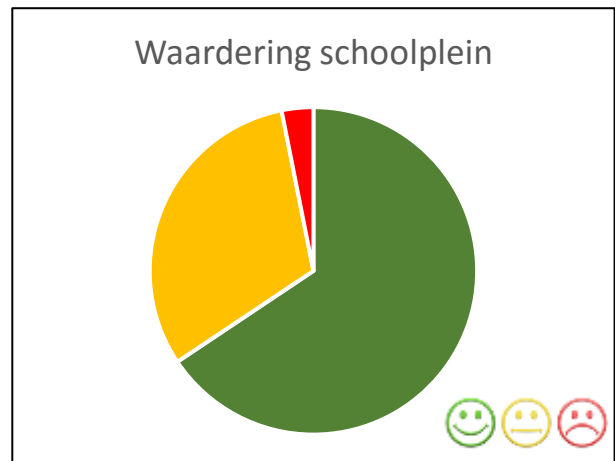
6. Wat doe je het liefste op het schoolplein	
7x Klimmen 7x Rennen 6x Kletsen 3x Niks doen 1x Schommelen 1x Voetbal 1x Tikkertje	2x Spelen 2x Duikelrek 2x Rezen 2x Parcours 1x Met takken vechten 1x Zingen 1x Ridder

1x Hutten bouwen

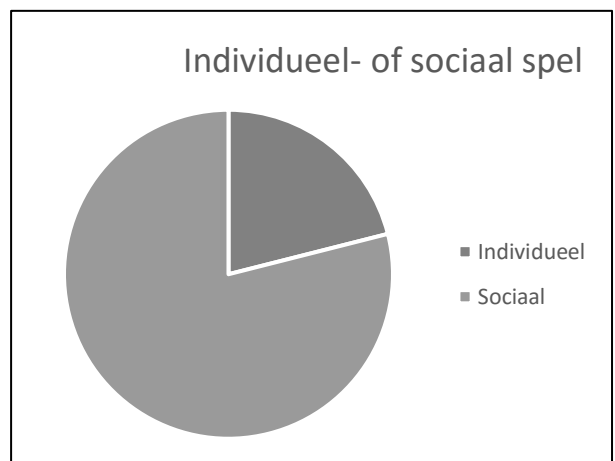
Afbeelding 7: Wat vinden de kinderen van buitenspelen?

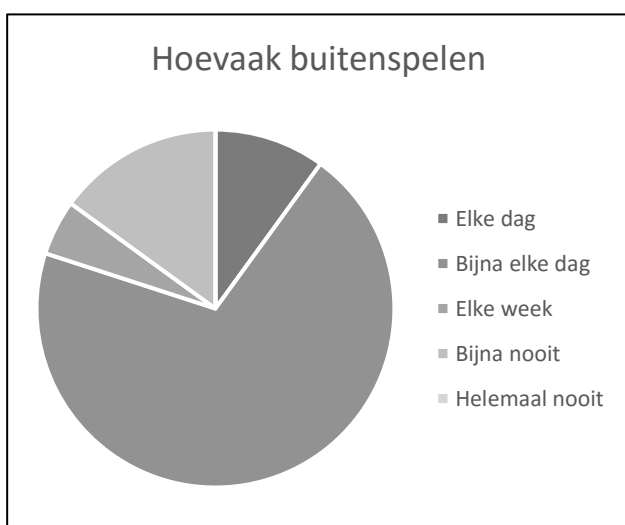
Afbeelding 4: Wat vinden de kinderen van het schoolplein?

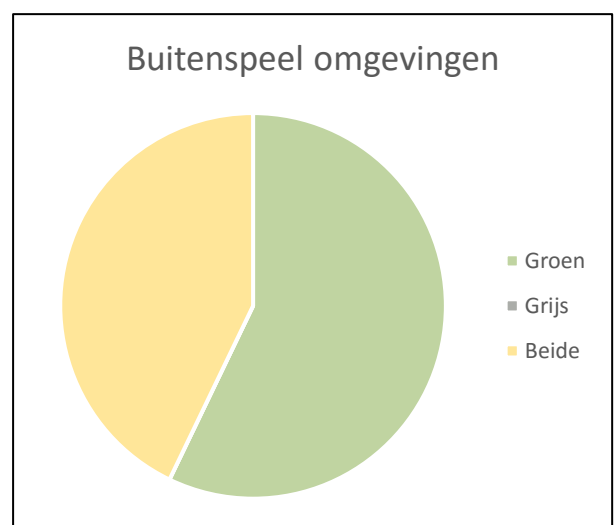
Afbeelding 6: Wat spelen de kinderen het liefst?

Afbeelding 3: Wat spelen de kinderen het liefst?

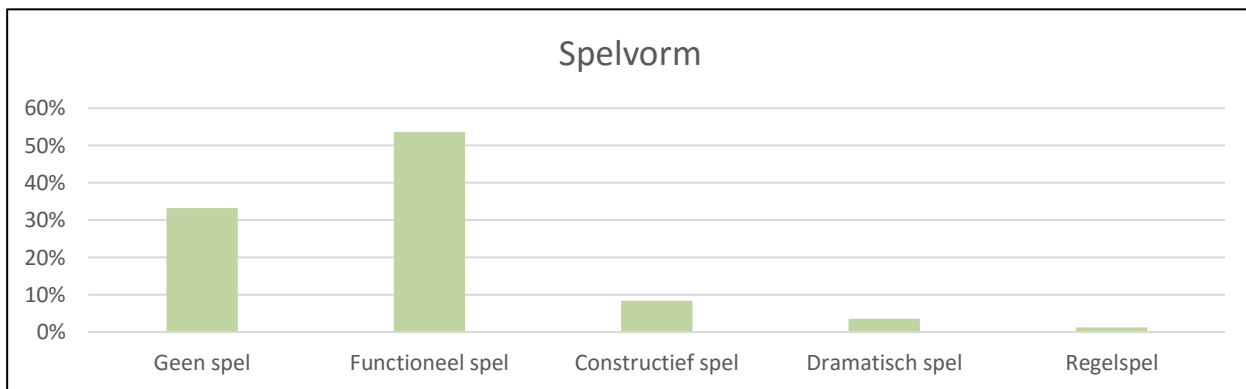
Afbeelding 5: Hoe vaak spelen kinderen buiten?

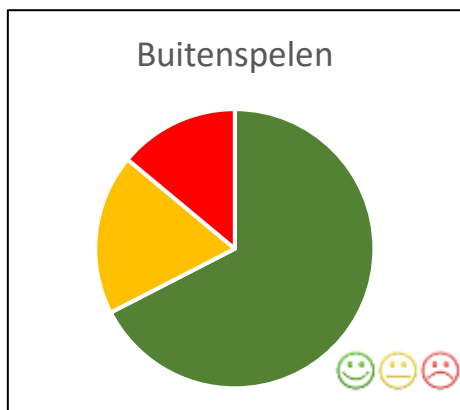
Afbeelding 2: Welke omgeving spelen de kinderen?

Logboek

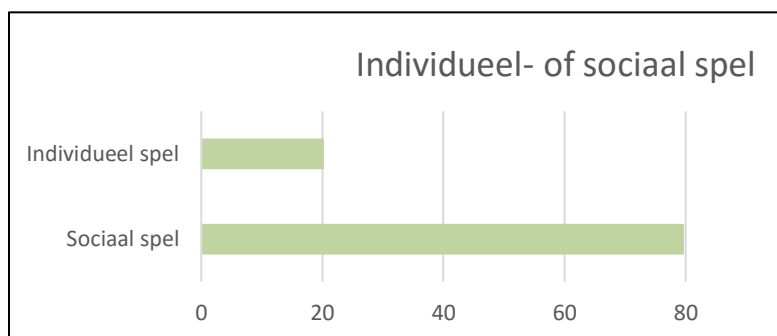
3 t/m 15 Wat heb je gespeeld? En was het leuk?		
Rennen Klimmen Kletsen Parcours Hut bouwen/ Hut spelen Duikelen Niks doen Rezen Ridder Schommelen Tikkertje Takken Zingen Spioneren → niet alleen. Kletsen → niet alleen Meten Voetbal → Scoren Rezen van de berg af Graven Lezen	Klimmen → niet gezellig samen. Klimmen Kletsen Parcours → Pijn gedaan Parcours Kletsen → Kort Niks doen → Alleen Niks doen	Vechten met takken → Ruzie. Lopen → Hoofdpijn Rennen, kletsen → Mochten niet vechten Rennen, hut bouwen → Ruzie Rennen, kletsen, klimmen → gevallen. Rennen, kletsen → Gepest andere klas Klimmen (Alleen, samen wel leuk) Kletsen Kletsen → Gepest andere klas Niks doen → Alleen Niks doen Niks doen, vervelen.

Afbeelding 8: Vorm van spel vanuit logboeken.

Afbeelding 10: Hoe vonden ze het buitenspelen?

Afbeelding 9: Meer Individueel- of sociaal spel vanuit logboeken.

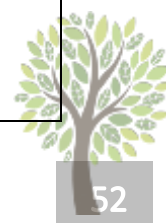
Interview

Datum: 5 april 2017

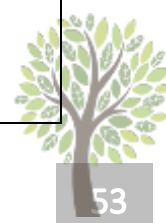
Naam afnemer: Marleen Mijnaerends

Naam geïnterviewde: Juf van groep 4, Marianne Ringelberg.

<i>Voorafgaande had ik al hallo gezegd, even gekletst en gevraagd of ik het interview mocht opnemen om het beter te kunnen uitwerken.</i>	
<u>Hoe ziet jullie schoolplein eruit?</u> Wij hebben een heel mooi plein aan de hei met allemaal groen en veel zand. Klimtoestellen met natuurlijke materialen. Wij hebben ook een stuk plein met een klimtoestel en duikelrekken en viervakken waar ze spelletjes kunnen doen. We hebben een klimwand aan de zijkant van het gebouw en gewoon heel uitdagend plein denk ik.	Aanwezig op het schoolplein
<u>Ja en mag groep 4 dan overal komen? Of hebben ze een bepaald gebied?</u> Ja in de pauze mag iedereen gewoon overal spelen, dan houdt de pleinwacht dat in de gaten. En in de middag moeten we echt op het veld. Het veld waar het zand is en plein waar de stenen liggen.	Speelgebied
<u>En hoe lang spelen ze buiten?</u> Een kwartier en 's middags tien minuten tot vijftien minuten.	Buitenspeeltijd
<u>Jullie hebben een continuurooster?</u> Nee wij hebben pauze van half 11 tot kwart voor 11.	
<u>En met hoeveel kinderen spelen ze dan ongeveer buiten? Of hoeveel klassen?</u> 2 groepen 4, 2 groepen 3 een groep 5 en een groep 8. (Totaal 6 klassen.)	Aantal kinderen buiten
<u>Dat is best wel veel kinderen. En zij zijn de jongste?</u> Gemiddeld 20 tot 25 kinderen en groep 3 is de jongste.	
<u>Hebben ze dan ook materiaal buiten?</u> Nee, ze hebben wel alle natuurlijke materialen die er liggen, stokken, kleine boomstammetjes. En elke klas heeft een klassenbal, maar geen springtouw dat moeten ze dan zelf meenemen.	Materiaal
<u>En wat vind je zelf van het schoolplein?</u> Geweldig, je hebt alle ruimte als kind. Je kan overal als je van huttenbouwen bent ga je dat doen en ben je van spel doe je dat. Je hebt heel veel keus.	Waardering leerkracht
<u>Wat voor cijfer zou je het schoolplein geven en waarom?</u> Toch wel een 10, ook wel vanwege de unieke ligging. We kijken op de hei en we hebben alle ruimte. De kinderen kunnen kiezen wat ze willen, dat is het mooist.	
<u>Dat is het voordeel. Wat is het nadeel van jullie schoolplein?</u> Als het regent is het een grote modderpoel.	Nadeel
<u>Hebben jullie dan ook regels? Over waar ze wel mogen en waar niet?</u> Dan sturen we wel een beetje van ga nou niet echt door die plas heen banjeren. Het is leuk als je met stokken in het water gaat zitten en	Regels

dammetjes bouwen. Dat doen ze wel dat is ook niet erg, maar ga er nou niet middenin zitten. We sturen het wel een beetje. <u>Maar je zegt niet echt daar mag je dan niet komen?</u> Nee dat hebben we nog niet echt aan de hand gehad. <u>Geef je ook weleens buiten les?</u> Ja soms. <u>Wat voor vakken dan?</u> We hebben toevallig duo-lezen buiten gedaan. En soms komt het nog weleens voor dat je met rekenen naar buiten kan. Dat heb ik dit jaar met deze groep nog niet gedaan. <u>Zitten jullie dan op een specifieke plek?</u> Nee dan kan je gewoon kijken waar je het kan gebruiken. <u>Zou je nog iets willen veranderen aan het schoolplein?</u> Dat zou ik zo even niet weten. <u>Vind je dat de kinderen goed spelen op het schoolplein? En dan gaat het specifiek om groep 4.</u> Nou ik vind ze zouden wel iets meer leuker samen een spelletje kunnen doen. Meer met dat regelspel. De kinderen lopen soms achter elkaar aan te rennen. Ook een beetje plagerig. Dan denk ik van mag weleens wat leuker, met een spel wat aangeboden wordt door ons. Sommige meisjes doen weleens Annemaria koekoek of dat soort dingen. Maar heel weinig nog of knikkeren. Dat wil ik nog wel een beetje stimuleren. <u>Ja even de knikkerzak mee. Wat spelen ze voornamelijk? Met stokken zei je al.</u> Ze bouwen hutten graag en pakkertje doen ze graag, in ieder geval op dit moment. Het verschilt ook nog wel. <u>Spelen ze dan juist samen of juist alleen?</u> Er zijn een aantal kinderen die kiezen ervoor om alleen te spelen, maar het grootste deel speelt wel samen. <u>En heb je verder nog iets wat kan bijdragen aan het onderzoek?</u> Eh... ik zou het wel leuk vinden als onze school wat meer buiten speelgoed heeft. Je vroeg even wat voor materiaal ze hadden. Dat ze bijvoorbeeld een klassenbak hebben, met springtouwen, tennisracketjes. Dat heb ik op een andere school wel gehad en dan krijg je wel heel ander soort spel. <u>En dan wil je daarmee stimuleren om nog ...</u> Ja dat ze dan nog meer andere dingen gaan doen, dat zou ik wel leuk vinden. <u>Ja en als laatste mag ik een paar foto's maken van het schoolplein?</u> Ja dat kan. Er zijn geen kinderen, dus dat kan goed. <u>Heel erg bedankt, dat was het. Ik heb alles. Ik stuur mijn onderzoek op als het af is.</u> <i>Later zei ze nog: Dat er kinderen waren in groep 8 op een andere locatie, waarvan de ouders graag wilde dat ze hun laatste jaar op deze locatie zaten vanwege het schoolplein. De kinderen gaven aan dat dit hen eigenlijk niet zoveel uit maakte, op dit plein konden ze ook spelen.</i>	Buiten lesgeven Verandering Goed spel Wat ziet leerkracht Samen of alleen Overige bijdragen Beoordeling groep 8
--	--

Foto's

2.2. Koningin Julianaschool

Observaties

Observatie 1:

05 april 2017

14 graden, bewolkt, weinig wind.

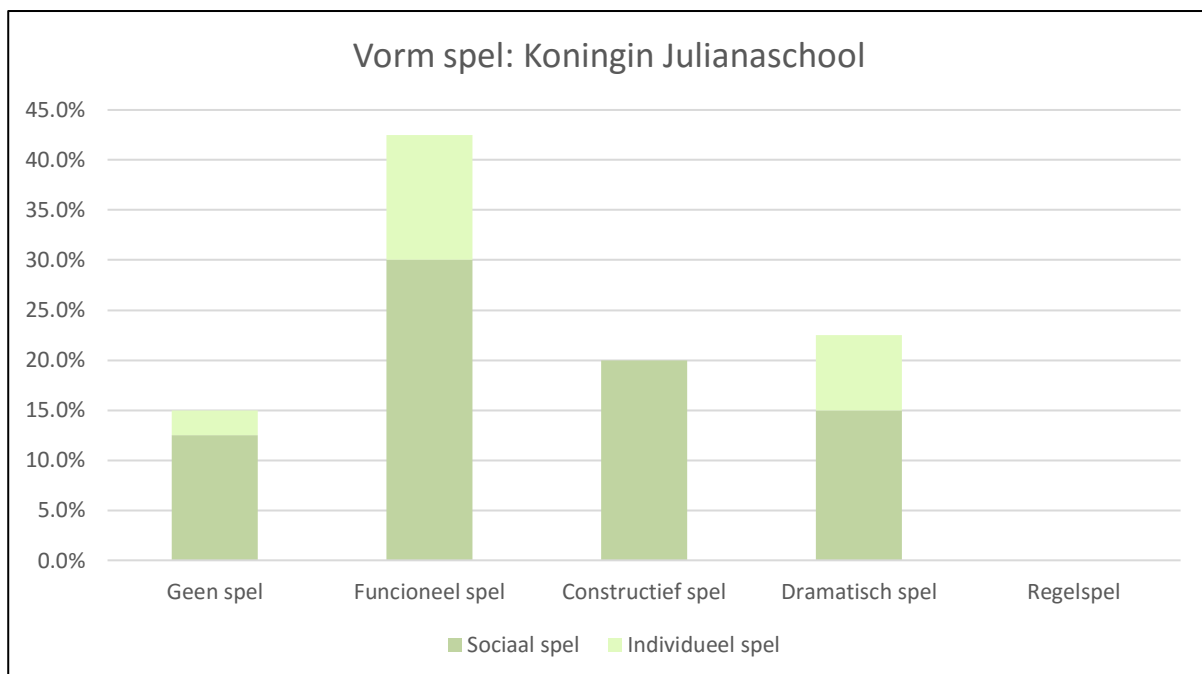
Observatie 2:

05 april 2017

14 graden, bewolkt, weinig wind.

Activiteiten van de kinderen:

- Zandbak
- Steppen
- Klimmerenrek
- Huppelen
- Rennen
- Ruzie
- Schuren
- Slijpen
- Fietsen
- Graven
- Ruzie
- Alsof spelen
- Pakken en draaien
- Paardrijden
- Kletsen

Afbeelding 11: Vorm van spel vanuit observaties.

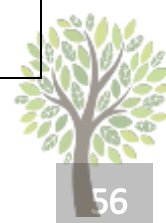
Enquête

2. Wat vind je van buitenspelen? En waarom?		
Buiten mag je rennen Gezond Pauze Samen spelen Dat er water is Nieuw schoolplein Spelen is leuk Voetbal is leuk Alles mag	Soms saai Geen speelgoed in groep 4 Niet altijd iemand om mee te spelen Soms ruzie	Liever binnen

3. Wat vind je van het schoolplein? En waarom?	
Leuke speelplekken Hele mooie pomp Groot Mag er zwemmen in de zomer Mooiste schoolplein Leuk schoolplein Mooi groen Grote zandbak Pannaveldje Nieuw Rivier Pomp Speelgoed	Sommige dingen zien er saai uit Soms staat de waterpomp uit Niet alles is leuk

4. Wat vind je ervan om op het schoolplein te spelen? En waarom?		
Samen spelen Veel te doen Leuke dingen om mee te spelen Groot plein Buiten is leuk Kan leuk spelen Rennen	Soms vervel ik me Soms ruzie Missen leuke dingen	Niemand wil met mij spelen

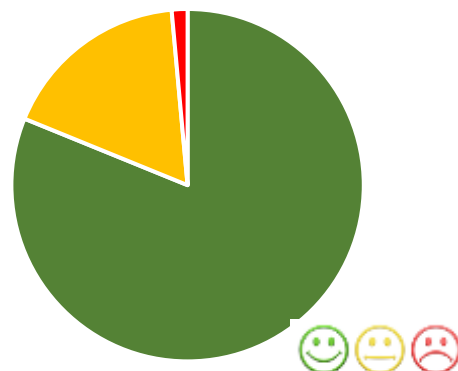
5. Vind je het schoolplein mooi?	
Alles is mooi Waterpomp Ziet er mooi uit Leuke dingen Slootje en bruggetje Voetbal is leuk Mooi geworden	Versleten en oud Te klein Niet alles is mooi Druk

6. Wat doe je het liefst op het schoolplein?

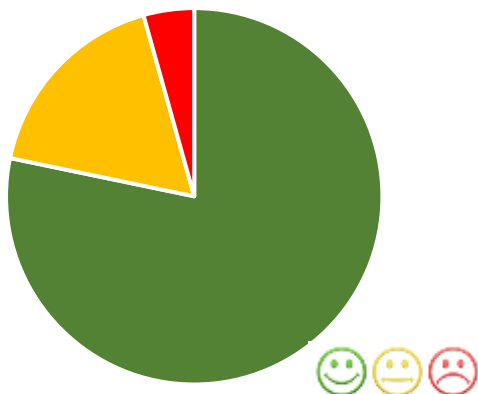
9x Rennen
 9x Kletsen
 8x Klimmen
 6x Voetballen
 5x Duikelen
 4x Pokemon
 3x Pakkertje
 3x Tikkertje
 3x Niks doen
 2x Hout en stenen slijpen
 2x Bakkertje
 1x Zandbak
 1x Graven
 1x Lekkertje
 1x Waterpomp

Waardering schoolplein

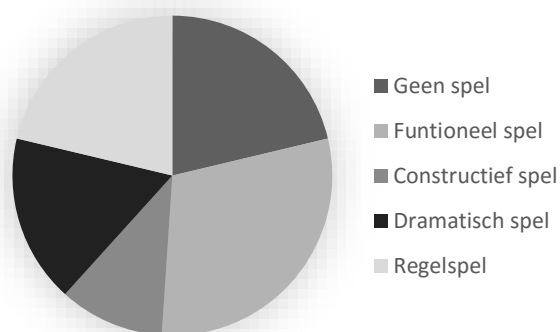
Afbeelding 12: Wat vinden de kinderen van het schoolplein?

Buitenspelen

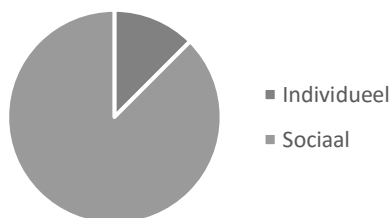
Afbeelding 13: Wat vinden de kinderen van buitenspelen?

Ideale vorm spel

Afbeelding 14: Wat voor spelen doen de kinderen het liefst?

Individueel- of sociaal spel.

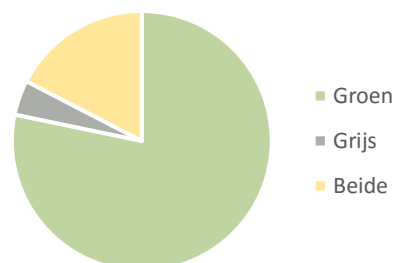
Afbeelding 16: Spelen de kinderen liever individueel- of sociaal spel?

Hoe vaak buitenspelen

Afbeelding 15: Hoe vaak spelen de kinderen buiten?

Buitenspeel omgevingen

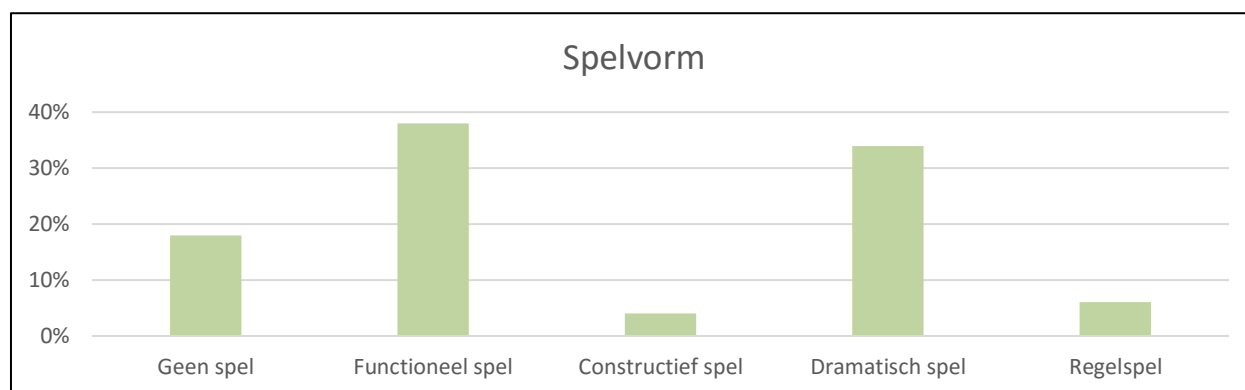
Afbeelding 17: Welke omgeving spelen de kinderen?

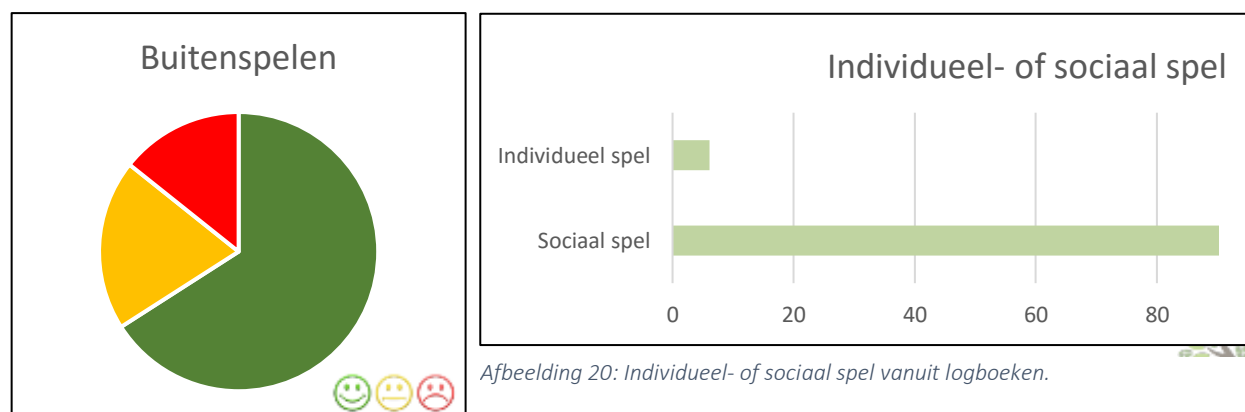
Logboek

3 t/m 15 Wat heb je gespeeld? En was het leuk?		
Pokemon	Slak zoeken, niet gevonden	Niks doen, niet gezellig
Konijntje	Bootjes, ging iets mis	Niks doen, saai
Pakkertje	Rennen, gevallen	Zingen, duikelen, niks doen, saai
Bakkertje	Wedstrijdje, gewonnen en verloren	Kletsten, kort*
Rennen	Kletsten en niks doen, normaal	Fietsen, gepest.
Slak zoeken	Kletsen, duikelen, klimmen, T schopte	Niks doen, kort*
Zoeken	Houtje, kort*	Konijntje, saai
Slak spelen	Rennen, kletsen, saai	Kletsten, pesten
Voetballen	Paardje, ander spel leuker	Duikelrek, pesten
Spioneren	Pakkertje, ander spel leuker	Slak zoeken, niet gevonden
Super 4	Rennen, kort*	Niks doen, T bespioneerde
Poesje	Niks doen, vervelen	
Rennen	Vadertje, niet leuk	
Kletsen		
Duikelen		
Klimmen		
Paardje		
Stenen slijpen		
Zandbak		
Voetbal, gewonnen		
Bouwen		
Scheppen		
Tikkertje		

*Vooral bij eerste pauze op maandag gaven de kinderen aan dat het kort was.

Afbeelding 19: Spelvorm vanuit logboeken.

Afbeelding 20: Individueel- of sociaal spel vanuit logboeken.

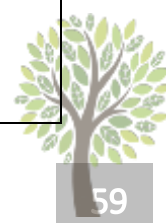
Interview

Datum: 7 april 2017

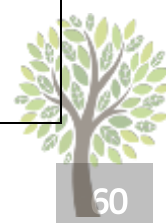
Naam afnemer: Marleen Mijnaerends

Naam geïnterviewde: Juf van groep 4, Rianne van Woudenberg
& Anneke Boom- Westrik

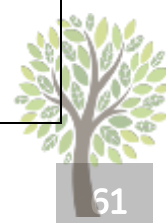
<i>Voorafgaande had ik al hallo gezegd, even gekletst en gevraagd of ik het interview mocht opnemen om het beter te kunnen uitwerken.</i>	Openen
<u>Hoe ziet het schoolplein eruit als je het zou mogen beschrijven?</u> Groen, geen standaard speeltoestellen. We hebben wel bewust besloten om een stukje te behouden. Ook omdat dat vanuit de kinderen kwam. En het pannaveldje hebben we behouden en de tafeltennistafel. En voor de rest, ja veel groen en zand. <u>En voor de kinderen? De kinderen wilde dat toch erin houden? Welke kinderen dan?</u> Vooral de bovenbouw.	Beschrijving schoolplein
<u>Hoe lang spelen ze per dan ongeveer buiten?</u> Groep 4 een kwartier 's ochtend en een half uur tussen de middag, dus drie kwartier per dag.	Buitenspeeltijd
<u>Met hoeveel kinderen spelen ze dan tegelijk buiten?</u> In de kleine pauze met 53 en in de grote pauze beginnen ze met 53 en na een kwartier komen dan een of twee kleuterklassen erbij, dan zijn ze som wel met een stuk of 100. <u>En dan in de kleine pauze is het met groep 3 en groep 4?</u> Ja klopt.	Aantal kinderen
<u>Hebben ze dan ook materiaal?</u> Ja, we doen altijd de schuur open. In de kleine pauze doen we altijd een paar fietsjes en een paar scheppen, dat ze niet de heel schuur leer rauzen, want dat duurt een eeuwigheid voordat het opgeruimd is en je hebt maar een kwartiertje. En 's middags gaat gewoon de schuur open en dan mogen ze pakken wat ze willen. Dan komen ook de banden, de planken en kussens en dat soort dingen. <u>Vorig keer zei je dat de ballen alleen in de kleine pauze komen?</u> Ja, nu hebben we, omdat het heel veel ruzie is met het voetballen. We laten nu af en toe bewust binnen, omdat ze dan ook totaal iets anders gaan doen. Omdat dan altijd dezelfde jongens gaan voetballen. En 's middags met kleuters vind ik het sowieso geen optie meer met de voetbal. <u>Oké, dan is de groep te groot?</u> Ja, inderdaad. <i>(Ondertussen sluit Anneke aan, zij heeft zich hard gemaakt voor dit plein en is hiervoor een commissie gestart binnen de school)</i> <u>Wat vind je zelf van het schoolplein?</u> Anneke, jij bent de aanstichter geweest. Ik ben de aanstichter geweest en de aanhouder wint. Ja ik ben heel blij met het schoolplein. Er valt zoveel te ontdekken en te leren.	Materiaal
<u>Hoe is dat proces gegaan daarin?</u> Ik had altijd een visie op buitenspelen toch wel met water enzo. Waar leerkrachten soms zeiden van 'hé ga eens uit die plas' had ik zoiets van moet je kijken naar die kleuters die met een takje in het water aan het roeren zijn of over de plassen heen te springen. We hadden toen een ander team, we hadden ook mensen die zeiden 'laat ze dat maar op zondag doen, met paps en mams klimmen'. Onze school werd verbouwd en het schoolplein daar werd niets aan gedaan. Toen ben ik naar de voormalig directeur gegaan en zei 'het gebouw is ontworpen door een architect en het schoolplein is je visitekaartje'. Uiteindelijk kreeg ik toestemming om architect in de arm te nemen. Toen zijn we met een	Waardering
	Proces

aantal collega's uit het team die dezelfde visie hadden het land door geweest, bij vrije scholen wezen kijken, en overal ideeën opgedaan. Toen een ontwerp gemaakt en toen was het geld op. Toen zei ik 'dan doen we iedere keer een stukje'. Het gevaar van iedere keer een stukje: dan komt een keer een tafeltennistafel, dan een keer een klimrek of dat geval wat in de zandbak staat. Een aantal uit de schoolpleincommissie gestapt uit frustratie, wel steeds artikelen verzameld, als NME-coördinator. Toen kwam de directeur met een opmerking. Daar had een dependance gestaan en van de gemeente zouden we geld krijgen voor stoeptegels om te betegelen. Toen zei ik 'ho geen tegels'. Was best een aardig bedrag, kunnen we ook andere leuke dingen van doen. Toen kregen we ook nog geld van de stichting. En was er geld genoeg om ons ideale schoolplein te gaan realiseren. Dus ook toen zin we meer met een aantal collega's gaan kijken bij scholen in de buurt. Toen hebben we NME ingeschakeld die hadden een student uit Velp, groenmanagement, en die heeft meegedacht om te kijken 'wat zijn jullie ideeën', hebben studenten van het Marnix erbij betrokken, zijn een leer-werkgemeenschap gestart. Dus vanuit allerlei disciplines, het moest niet alleen een leuk schoolplein worden, maar er moest ook iets te leren vallen op het gebied van aardrijkskunde, biologie, eigenlijk alles. Toen waren we zover dat het aanbesteed moest worden, met 3 partijen, we hadden ook onze voorkeur. Een die ervaring had met aanleg van groene schoolpleinen en dat samen met kinderen, dus die niet zegt tegen de kinderen 'hup aan de kant' maar 'waar kunnen kinderen meehelpen'. 2015 is het schoolplein geopend. Ook wel een mooi proces hè, eerst kinderen laten ontwerpen. We hadden toch 3 voorbeelden. Mochten ouders en kinderen stickers zetten. Ja, de kinderen mocht eerst ook meedenken. Moest een schommel komen en een glijbaan komen. Zwembad, tennisbaan	
<u>Wat vind jij van het schoolplein nu?</u> Een heel verschil met hoe kinderen spelen. Ik vind het zelf fantastisch, nu in deze periode met vanalles aankomen, rupsjes, torretjes, waar ze dan mee spelen en daar in de les dan weer wat over willen weten. En dat was er eerst niet hè. Het was steen. En je moest zelf ook vaak als leerkracht mee gaan spelen om een spel op poten te krijgen. En voor beestjes moest je eigenlijk van het schoolplein af, naar het speeltuintje achter de school.	Waardering
<u>Wat voor cijfer zouden jullie het plein geven?</u> Eh... wel hoog, 8.5 ofzo. Jazeker, 8.5-9 Ik zou hier dat voetbalveld alsnog weg. Bal gaat snel naar burens en ruzietjes die niet nodig zijn. Zitten wel haken en ogen aan, ik ben zelf van ideeën verzamelen en zorgen dat het dan gerealiseerd wordt, maar als het is dan ben ik ook wel klaar. Ik ben niet van het onderhoud. Ik houd niet van tuinieren. Moestuin prima, maar dan wel dat een ander het coördineert. Dat tussenpleintje zou ook van ons zijn, maar we hebben nu een kinderdagverblijf, dus dat is afgenomen. Nadeel van het plein is wel, daar hebben we bewust voor gekozen, dat alle kinderen er kunnen spelen, maar dat je met kleuters niet flexibel kunt zijn. Dat je niet kunt zeggen 'we moeten nu echt naar buiten' en dat moet je echt met kleuters kunnen doen. Op het moment dat ze beweging nodig hebben, dan speelt er of een groep buiten. En het nadeel is ook dat als je gaat opruimen terwijl er nog bovenbouwgroepen buitenspelen, blijft er of heel veel materiaal buiten liggen of er loopt nog een verloren kleuter terwijl jij al binnen bent. Dus dat	Cijfer

vind ik wel een nadeel.	
<u>Zijn er nog meer nadelen?</u> De conciërge: je hebt nooit zoveel stofzuigzakken vol met zak. Hij zei wel: wat spelen ze toch leuk, zeker met het mooie weer, met die waterloop.	Nadelen
<u>Wat is het voordeel?</u> Het spel zeiden jullie al... Minder ruzie. Groepen 1 tm 4 kan gewoon, dat gaat prima.	Voordeel
<u>Geef je ook weleens les buiten?</u> Te weinig nog. Weleens, maar dat deed ik ook al daarvoor. Nou de ideeën zijn er wel, nu de uitvoering nog. Want we willen wel, dat je als klas een stuk van de school gaat bijhouden. Dus dat je als groep het onkruid bijhoudt. En die moestuintjes moeten ook van de grond komen, lijkt mij wel heel leuk. Lijkt mij ook heel leuk, zoals de perenboom en de appelboom, fantastisch. Maar het onderhoud... daar moet je wel wat mee hebben. Wat doe je dan meer? Spelletjes, maar vroeger ook. Theaterstukje daagt ook uit tot toneel of zo iets. Moet je als groep wel alleen buiten zijn en dat gebeurt bijna nooit. Eerst hadden we: 'daar kun je leuk picknicken'. Nu gaan we toch picknicken in het speeltuintje, want als de andere groepen buiten zijn ben je dat intieme een beetje kwijt. Uitwijkmogelijkheid op binnenplein heb je ook niet meer.	Buitenles
<u>Als het regent, mogen de kinderen dan overal komen?</u> Ja. Vroeger als het zand nat was mochten de kinderen niet in de zandbak, echt heel lang geleden was dat echt. Kleden laat ik dan wel binnen. Het scheelt dan dat we de laarzenkast hebben.	Regen
<u>Wat zou je nog willen veranderen?</u> Enige wat ik vanmorgen hoorde, vandalisme viel tot nog toe heel erg mee, maar nu hadden ze met mesjes het schors van de bomen gesneden. Hoe voorkom je dat? Door een Boa ofzo? Niet echt dat we iets missen, gewoon nog wat losse materialen, emmertjes, dat soort dingen. Ja als je echt de moestuin ingaat, moet je wel goed gereedschap voor de kinderen hebben. Ja ook emmertjes dat kinderen met zand kunnen sjouwen. Vroeger was het ook zand blijft in de zandbak. Nu probeer je het een beetje in de gaten te houden. Er zijn twee grote zandbakken. Maar het is ook betekenisvol spel, ga je dat dan afkappen?	Veranderen
<u>Vind je dat de kinderen goed spelen? Meer gevarieerd spel?</u> Zeker als die pomp open is. Vorige week gingen ze met mooi weer daar hun eigen zwembad maken, met alle leeftijden door elkaar heen. Die deed dit, die deed dat. Ze waren aan het schrobben, de brug wordt regelmatig geschrobd. Dammetjes bouwen, bootjes eronderdoor.	Gevarieerder spel
<u>Wat spelen de kinderen voornamelijk?</u> Per periode, bij mij zijn de meiden met de bakkerij bezig. Taarten bakken. Jongens zijn vooral, hoe dieper graven hoe beter, wat kom je tegen? Ontdekken. Ze weten dat er resten van het gebouw zijn, dus ze zoeken de grootste stenen, die zijn ze aan het opgraven. Er ligt ook nog bedrading, die zoeken ze altijd op. En beestjes nu, tijd van het jaar hè.	Voornamelijk spelen
<u>Spelen de kinderen liever samen of alleen?</u> Meeste samen, kijk er zijn	Samen of alleen

natuurlijk altijd kinderen die de voorkeur geven aan alleen spelen. Kinderen die net op school zijn, druk in hun hoofd zijn. Dan kiezen ze een driewieler. Soms kinderen met autistische trekjes die dat nodig hebben. <u>Zouden jullie andere scholen ook adviseren een groenplein aan te leggen?</u> Ja absoluut, absoluut. Ik heb zelfs in het weekend, dat ik nog zit te appen naar een unit van ons dat er aandacht was voor groene schoolpleinen. Je ziet bij ons in de Stichting, de Branding heeft nu een stukje, niet heel veel nog. En de Spring in Hoevelaken is er heel erg mee bezig. Op zaterdag pas een delegatie gehad met de bus uit Amersfoort om hier te kijken. <u>Hebben jullie nog aanvullingen op mijn onderzoek?</u> Nee, ben wel benieuwd wat eruit komt. <u>Mag ik foto's maken?</u> De kinderen stoppen zo, dan kan het wel. Zou je die kunnen doorsturen? <u>Ja is goed. Heel erg bedankt, dat was het. Ik heb alles. Ik stuur mijn onderzoek op als het af is.</u>	Iedereen een groen plein? Aanvullingen? Foto's Afronden
--	---

Foto's

2.3. De Hoeksteen

Observaties

Observatie 1:

24 maart 2017

20 graden, zon, weinig wind.

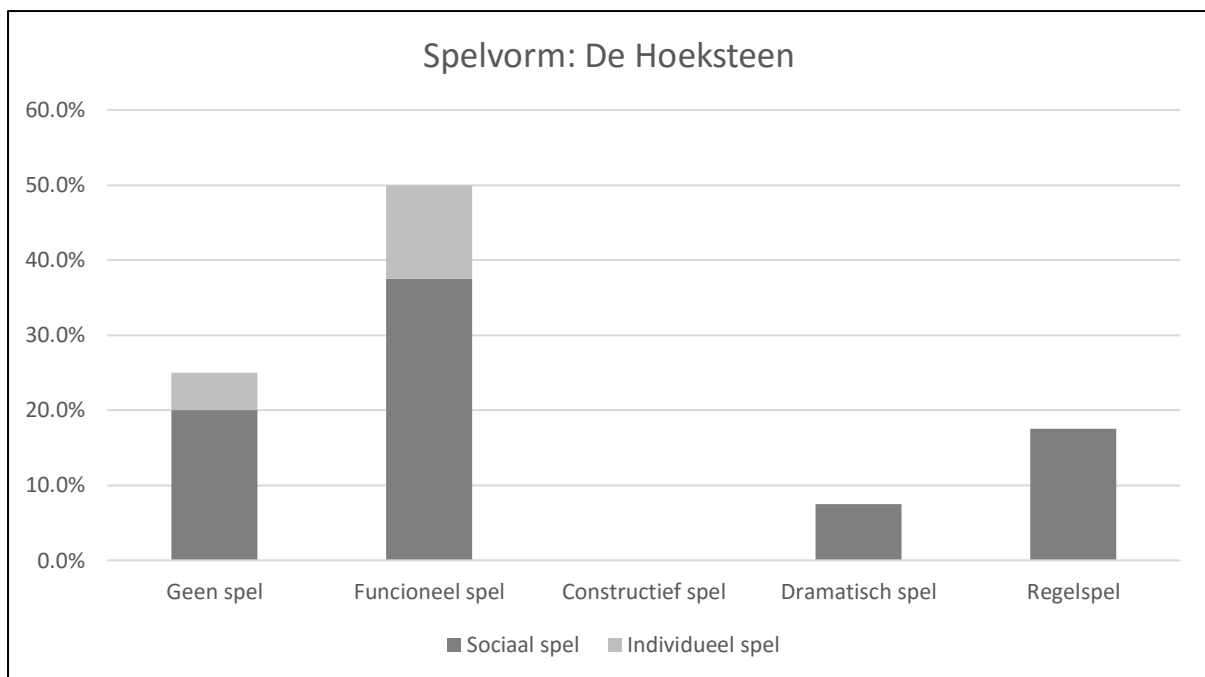
Observatie 2:

24 maart 2017

20 graden, zon, weinig wind.

Activiteiten van de kinderen:

- Klimrek
- Doen alsof je iemand anders bent
- Kletsen
- Schommelen
- Zandbak
- Knikkeren
- Voetballen
- Skaten met clickers
- Toekijken
- Handstanden doen

Afbeelding 21: Vorm van spel vanuit observaties.

Enquête

2. Wat vind je van buitenspelen? En waarom?	
Leuk Samen spelen Afkoelen	Ruzie Pesten

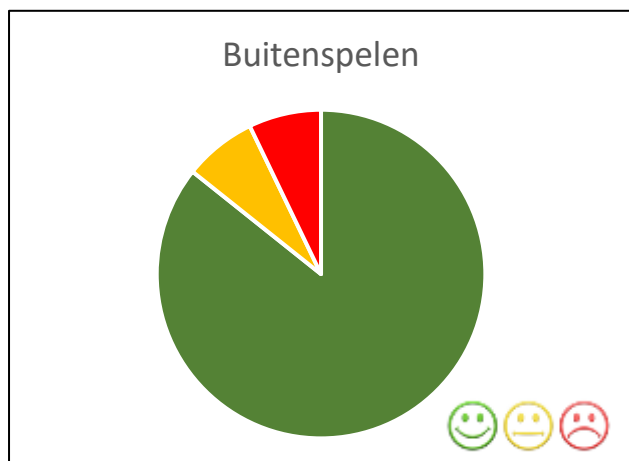
3. Wat vind je van het schoolplein? En waarom?		
Groot Spelen Zandbak Verschillende speel plekken Glijbaan	Weinig toestellen	Steeds hetzelfde

4. Wat vind je ervan om op het schoolplein te spelen? En waarom?	
Parcours doen Zandbak Samen spelen Toestellen Leuke dingen	

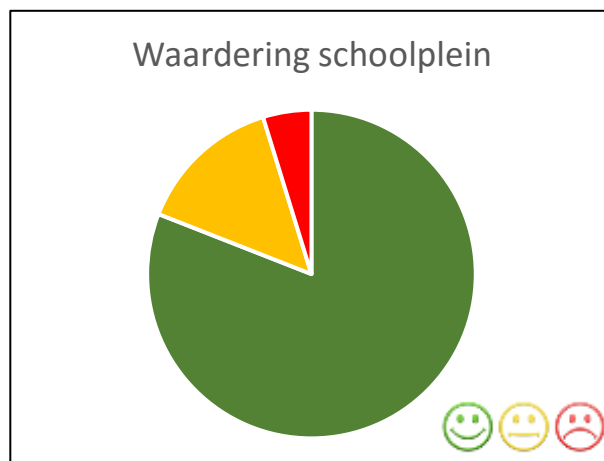
5. vind je het schoolplein mooi?		
Zand maken Lijkt op een speeltuin Schommels Voetbalveld Huisje School is mooi Klimtoestellen	Zandbak rommelig	Voor peuters

6. Wat doe je het liefst op het schoolplein?
8x Klimmen 6x Kletsen 6x Rennen 4x Tikkertje 4x Duikelen 4x Voetbal 3x Parcours 2x Niks doen 1x Zandbak 1x Schommelen 1x Zand maken 1x Handstanden 1x Samen spelen 1x Knikkeren

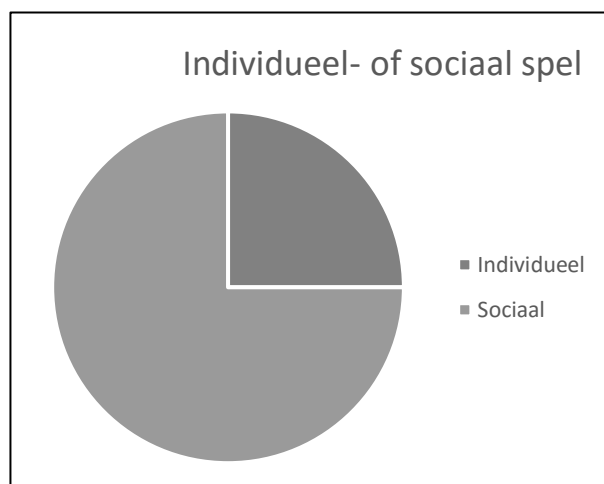
Afbeelding 23: Wat vinden de kinderen van buitenspelen?

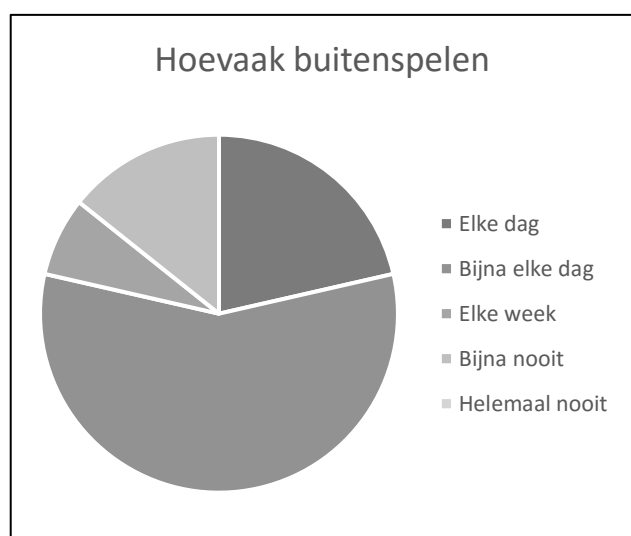
Afbeelding 22: Wat vinden de kinderen van het schoolplein?

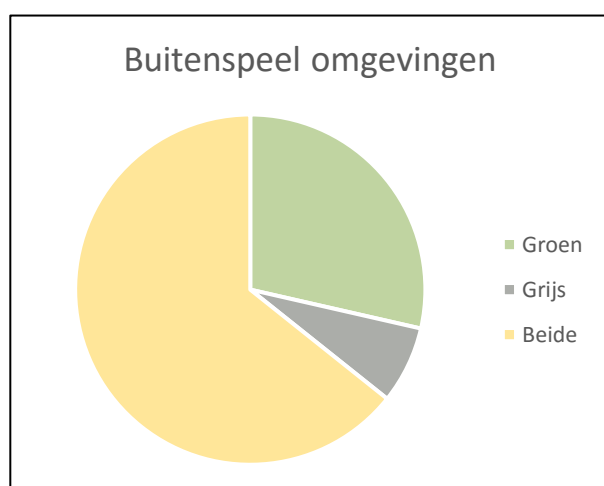
Afbeelding 27: Wat spelen kinderen het liefst?

Afbeelding 25: Wat spelen de kinderen het liefst?

Afbeelding 26: Hoe vaak spelen de kinderen buiten?

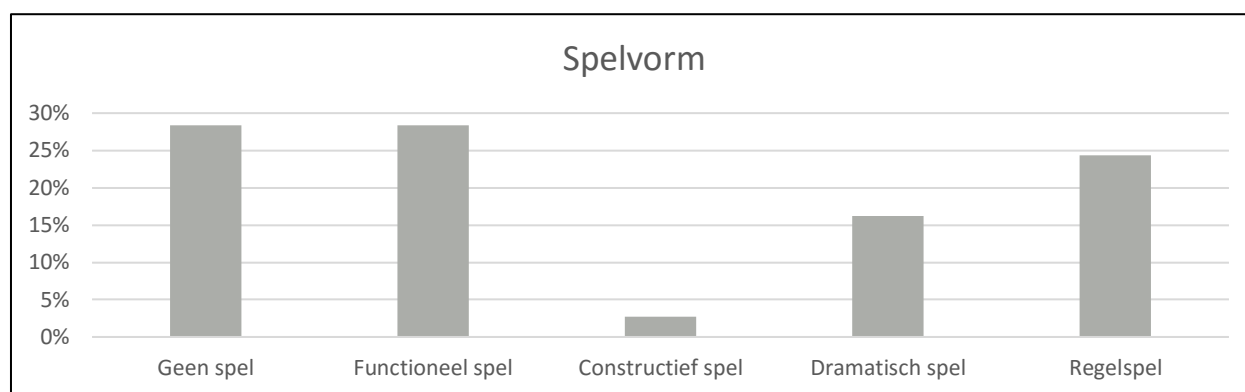

Afbeelding 24: In welke omgeving spelen de kinderen?

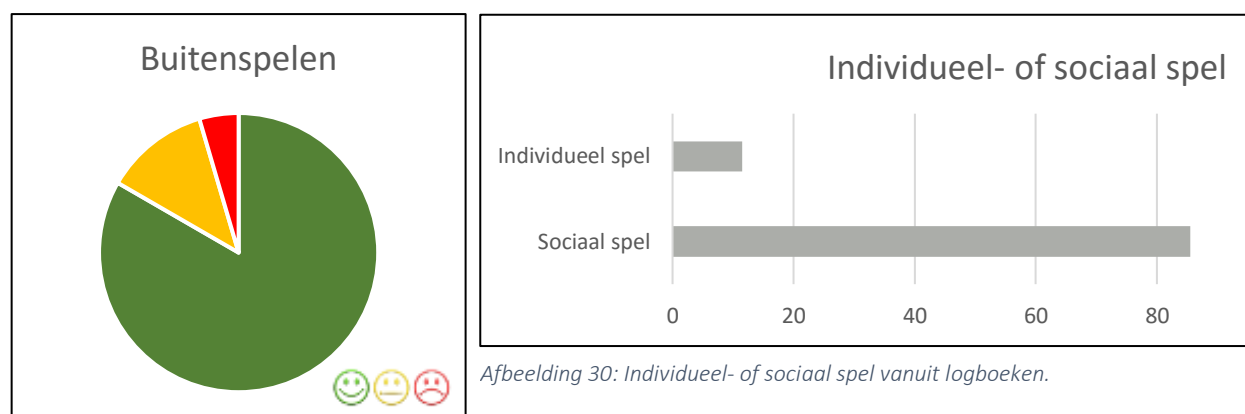

Logboek

3 t/m 15 Wat heb je gespeeld? En was het leuk?		
Knikkeren	Rennen, Niks doen	Niks doen
Kletsen	Niks doen	Stuiterbal spelen, uitlachen
Rennen	Niks doen, verveling	Paardje
Paardje	Niks doen, oorpijn	
Voetbal	Rennen, D was er niet	
Parcours	Kletsen	
Klimmen	Niks doen, want alleen	
Duikelen		
Skeeleren		
Niks doen		
Vechten		
Zand maken		
Kijken		
Handstanden		
Game		

Afbeelding 29: Vorm van spelen vanuit logboeken.

Afbeelding 28: Speelervaring vanuit logboeken.

Afbeelding 30: Individueel- of sociaal spel vanuit logboeken.

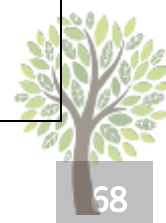
Interview

Datum: 10 april 2017

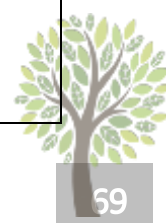
Naam afnemer: Marleen Mijnaerends

Naam geïnterviewde: Cynthia Spruijt

<i>Voorafgaande had ik al hallo gezegd, even gekletst en gevraagd of ik het interview mocht opnemen om het beter te kunnen uitwerken.</i>	Openen
<u>Het was allemaal goed gegaan met de boekjes?</u> Ja, alleen het waarom vonden ze moeilijk en M was ziek geweest, dus die heeft het niet helemaal gedaan. Maar ze vonden het, vooral het waarom lastig. Waarom was het nou leuk, waarom was het nou niet leuk het buitenspelen. Ik heb ook de kinderen bekeken toen ze aan het buitenspelen waren. Toch wel individueel spel heb ik gezien. Dan waren ze toch wel naast elkaar in de zandbak aan het spelen waren, maar dan alleen. Dat had ik gezien. Maar ze kunnen wel heel goed samen spelen, ze hebben weinig ruzie.	Terugblik Opvallend
<u>Hoe ziet jullie schoolplein eruit als je het zou beschrijven?</u> Het is een heel grijs schoolplein met drie stukken zand, een stuk waar zomers een volleybalnet hangt, daar spelen ze veel paardje. Eh... een stuk met een klimrek met daaromheen zand, vooral jonge kinderen spelen daar. En soms wordt het ook gebruikt door groep 5/6, dan hebben ze bedacht dat er een monster op het zand loopt en op het klimrek ben je veilig, dat is wel heel leuk om te zien. En we hebben ook nog een stuk met zand, daar achter de schuur. Daar spelen ze ook paardje, tikkertje of schipper mag ik overvaren. Dat doen ze dan vooral daar. Ja ook nog schommels, die worden gebruikt door iedereen. Als kinderen van groep 7/8 erop gaan is het meer stoer doen, klieren en wie kan het hoogste gooien enzo. En ook nog het huisje wat daar staat, maar dat wordt echt alleen door de kleuters en groep 3 gebruikt. We hebben ook knikkerpotjes en een voetbalveldje is aangegeven en voetbalgoaltjes. En wat ik zie op het schoolplein, het ziet er heel ouderwets en saai uit, maar er is voor iedereen wel iets te doen. Met het spelen zie ik wel dat de kinderen zich echt kunnen vermaken.	Beschrijving en spel
<u>Leuk ja, hoe lang spelen de kinderen per dag buiten?</u> 's Ochtens een kwartiertje in de pauze, dus sowieso een kwartier per dag. En op donderdagmiddag gaat groep 4 nog maximaal een half uur naar buiten, maar in groep 4 is het niet meer zo veel ten opzichte van de onderbouw. Anders krijgen we het werk niet af.	Buitenspeeltijd
<u>Met hoeveel kinderen spelen ze tegelijk buiten?</u> Dan spelen we buiten met... een kind op 75. Dat is unit 2 en unit 3 samen, dus dat is groep 4 tot en met groep 8.	Aantal kinderen buiten
<u>En mogen ze dan op het hele schoolplein?</u> Ja ze mogen overal komen, behalve bij de fietsenrekken. Daar staat ook nog de tafeltennis, maar daar doen ze geen tafeltennis mee. Ze spelen meer daar vader en moedertje of ze gaan eronder zitten met kleden enzo.	Speel gedeelte
<u>Wat voor materiaal hebben ze om buiten te spelen?</u> Eh.. Het enige wat ze hebben is de doeltjes en dan een bal. Nu is de periode van knikkeren weer op komst, maar die nemen ze van thuis mee. Verder hebben wij op school	Materiaal

geen materiaal. <u>Je zei al dat je het best wel een leuk schoolplein vindt, maar wat vind je van het schoolplein?</u> Ik vind het vooral heel grijs, maar wat de kinderen kunnen doen vind ik het heel leuk. Maar ik zou wel wat meer kleur willen, gekleurde tegels. Bijvoorbeeld onder de duikelstangen gekleurde zachte tegels. We hebben 1 t/m 10 liggen, maar dat dan bijvoorbeeld met gekleurde tegels is. Of twister op de grond, dat op de tegels verven. Dat vind ik heel saai, maar de school is ook zo ouderwets als wat. Ja dat mis ik. Een gekleurd hek ofzo. <u>Wat voor cijfer zal je het schoolplein geven? En waarom?</u> Een 7 denk ik, omdat ik vind dat ze wel een hoop leuke dingen te doen hebben. Ja ze kunnen veel doen. Dit schoolplein nodigt uit tot spelen. Maar ik mis de kleur en de gezelligheid. <u>Wat is het voordeel van dit schoolplein? Je kan veel doen zei je al, heb je nog aanvullingen?</u> Als je op een bepaalde plek gaat staan van het plein dan heb je zicht over het hele plein. Dat is heel fijn, we lopen ook wel rond met collega's om te zien wat kinderen doen. Maar als je alleen met je eigen groep buiten bent en je gaat daar staan of zitten dan heb je wel zicht op het hele plein. Dat is wel gunstig. <u>En wat is het nadeel van dit schoolplein?</u> Behalve dat het weinig kleur is. Het is niet altijd even schoon, het zand. Als het regent is het zand vies en blubberig en de kinderen lopen alles mee naar binnen. Maar vaak of heel vaak dat er kattenpoep wordt gevonden, dat het is niet fris. We kunnen het ook niet afdekken, bij een kleuterzandbak trek je er vaak een zeil overheen, maar dat kan met dit gewoon niet. Als kinderen gaan liggen rollen in het zand, dan zeg ik kom er maar uit of was je handen goed en ga niet uitgebreid met je hele haar en gezicht erin liggen. Dat vind ik altijd een beetje viezig. <u>Geef je weleens buiten les?</u> Nee. <u>Zou je nog iets willen veranderen aan het schoolplein? Je zou meer kleur willen toevoegen, wat nog meer?</u> Eh.. Ja er staat daar een picknicktafel, daar zou ik er wel meer van willen. Dat je ook dat buitenles kan doen, als je bijvoorbeeld een les van wereldoriëntatie hebt en je hebt het over bloesem dat je dat daar kan doen. Daar heb je nu buiten geen plek voor. Dat zou ik wel graag willen. <u>Eh.. Je zei al dat kinderen goed spelen. En je hebt al verteld wat de kinderen spelen. En spelen de kinderen vaker samen of alleen?</u> Parallelspele zei je al. Dat kinderen meer naast elkaar spelen ligt ook wel aan het kind, sommige kinderen. Het ligt wel aan hun dag, hoe ze uit bed zijn gestapt of ze liever samen of alleen spelen. Vooral de meisjes spelen veel samen en ik heb een jongetje die zoekt vaak iets alleen op. Of dat hij andere kinderen van een hogere groep opzoekt, hij speelt niet veel van hun eigenleeftijd. <u>Denk je dat kinderen het wel fijn vinden om alleen te spelen?</u> Ik denk dat kinderen op sommige dagen het wel prima vinden om alleen te spelen. Het is niet dat kinderen het niet durven te vragen ofzo, of ik vind het lastig. Nee dat niet.	Waardering Cijfer Voordelen Nadelen Buitenles Veranderingen Samen of alleen? Alleen
---	---

<u>Heb je verder nog iets wat kan bijdragen aan het onderzoek? Ik ga binnenkort een droomschoolplein laten ontwerpen. Vind je dat interessant? Ja dat lijkt me wel leuk om te zien. Donderdag ga ik dat doen.</u>	Toevoegingen
<u>Zijn jullie ook aan het nadenken over een nieuw plein? Of alleen nog maar over de school? Ook de school wordt alleen maar uitgesteld. Nu komt het pas in 2019 af, maar dat moeten we nog maar zien. We hadden wel de indeling bedacht. (Ze laat de indeling zien). Groep 4 mag bij het kleuterplein en het bovenbouw plein.</u>	Nieuw plein
<u>Mijn laatste vraag is of ik nog foto's mag maken van het schoolplein? Ja natuurlijk.</u>	Foto's
<u>Heel erg bedankt voor het meewerken. Heel fijn dat het zo kon.</u>	Afronden

Foto's

2.4. De Wheemschool

Observaties

Observatie 1:

30 maart 2017

18 graden, bewolkt, weinig wind.

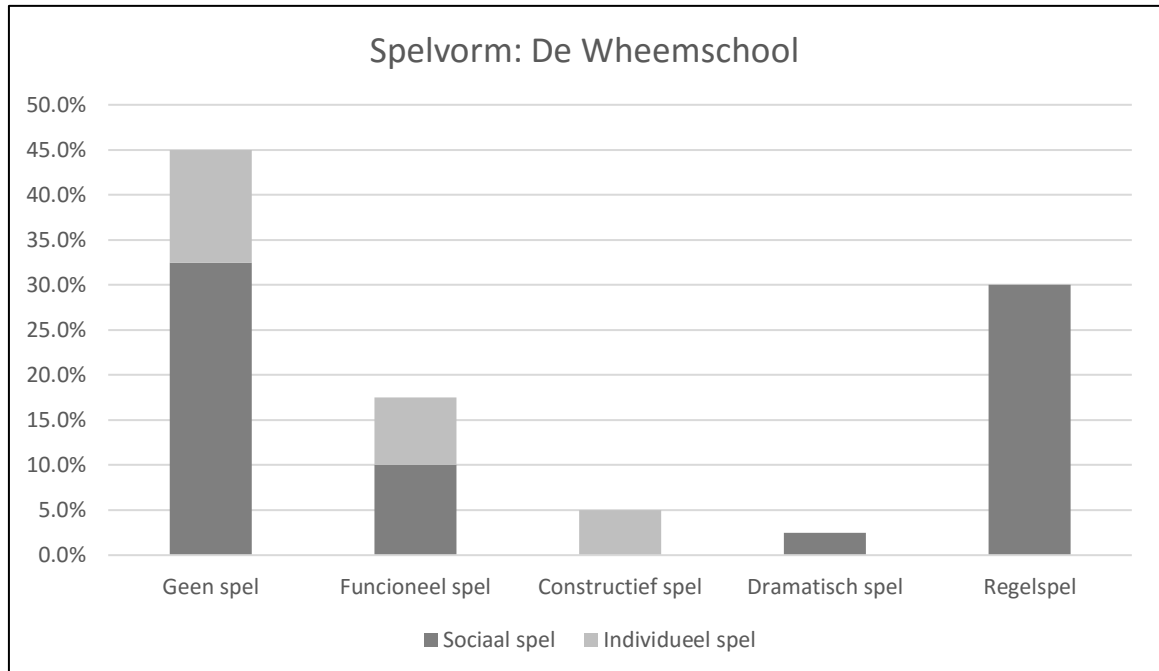
Observatie 2:

31 maart 2017

20 graden, zon, weinig wind

Activiteiten van de kinderen:

- Voetbal
- Glijbaan
- Kijken
- Verstoppertje
- Eten
- Skaten met clickers
- Praten
- Zelfverzonnen regelspel
- Bosjes plukken
- Tikkertje
- Bal alsof iets anders.

Afbeelding 31: Vorm van spel vanuit observaties.

Enquête

2. Wat vind je van buitenspelen? En waarom?
Samen spelen Leuke dingen doen Gezond en leuk Houdt van dieren en die zijn overal Speelgoed Nooit ruzie Kletsen en spelen

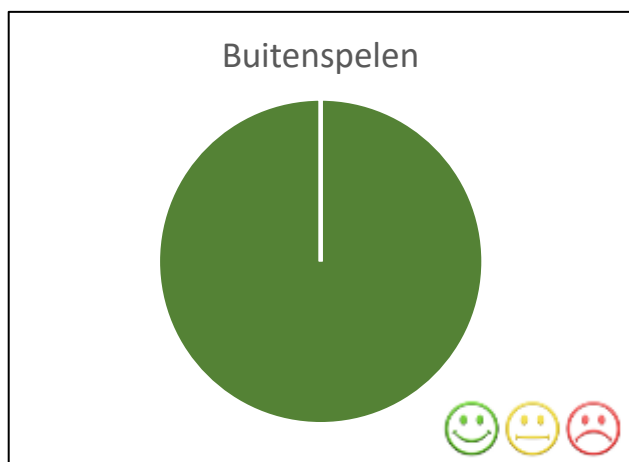
3. Wat vind je van het schoolplein? En waarom?		
Groot Veel klimtoestellen Leuke dingen Samen spelen Rennen Er zijn dingen Glijbaan	Ons deel is te klein Beetje saai Mogen niet op het grote plein Andere plein heeft meer speelgoed Soms ruzie Weinig toestellen	Saai

4. Wat vind je ervan om op het schoolplein te spelen? En waarom?	
Gezellig Samen spelen Leuk spelen Frisse lucht	Niet altijd leuk

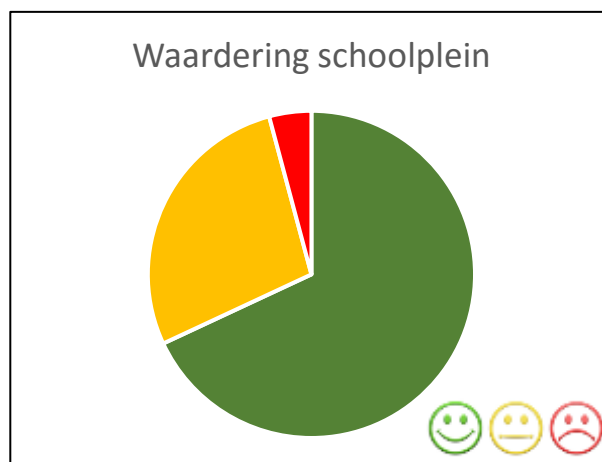
5. vind je het schoolplein mooi?		
Mooie dingen Veel dingen Aan alles gedacht Mooi speelgoed Klimrek Veel blauw Leuke speelplekken Glijbaan Buiten altijd leuker	Vies Andere pleinen zijn mooier Niet veel spel dingen	Het huisje Je kan bij mensen in de tuin kijken Grijs en veel zand

6. Wat doe je het liefst op het schoolplein?	
13x Rennen	3x Tien tellen in de rimboe
13x Kletsen	2x Verstoppertje
11x Klimmen	1x Vader en moedertje
10x Tikkertje	1x Op de bank liggen
5x Niks doen	1x Voetje van de vloer
4x Duikelen	1x Alleen zijn
3x Voetballen	1x Ratslagen
3x Glijbaan	1x Politie

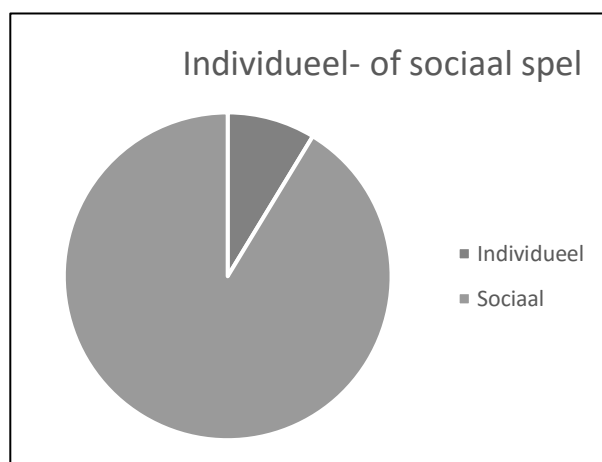
Afbeelding 37: Wat vinden de kinderen van buitenspelen?

Afbeelding 36: Wat vinden de kinderen van het schoolplein?

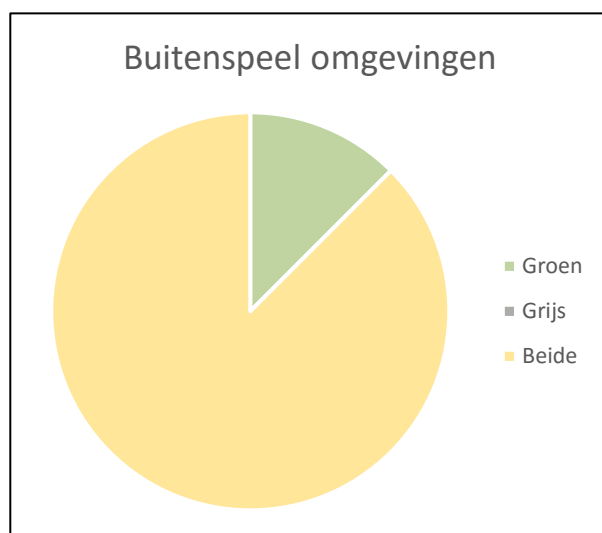
Afbeelding 35: Wat spelen de kinderen het liefst?

Afbeelding 34: Wat spelen de kinderen het liefst?

Afbeelding 33: Hoe vaak spelen de kinderen buiten?

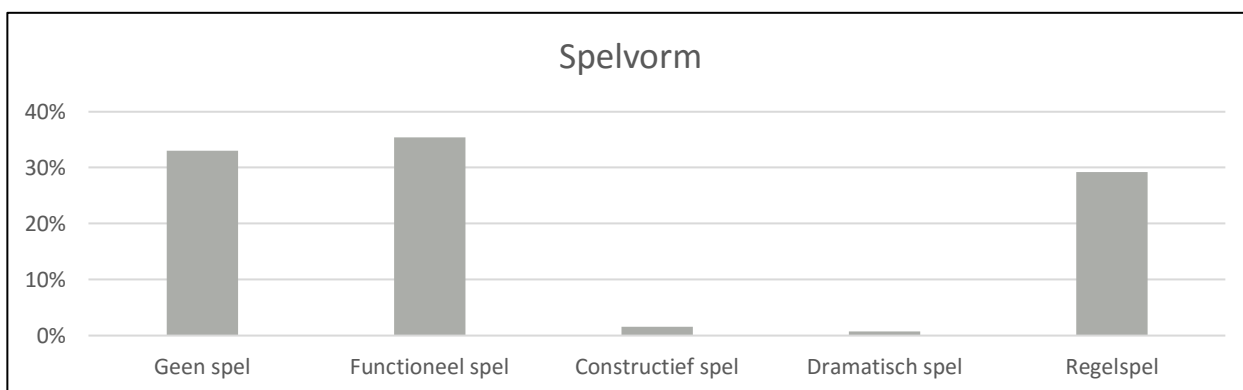

Afbeelding 32: In welke omgeving spelen de kinderen?

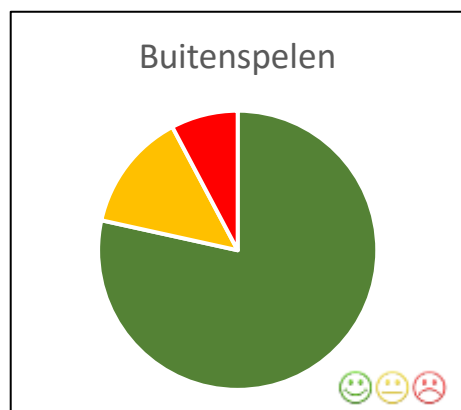

Logboek

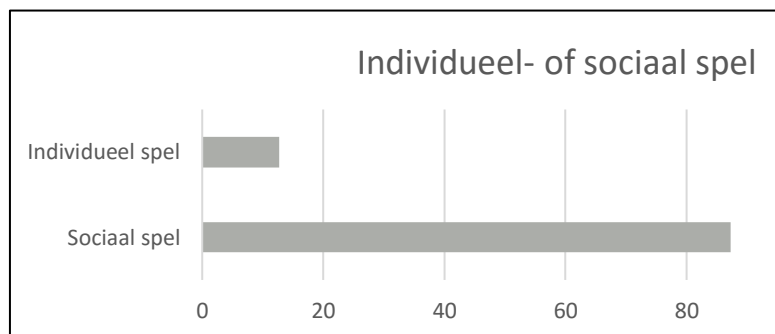
3 t/m 15 Wat heb je gespeeld? En was het leuk?		
Rennen	Niks doen	Niks doen
Kletsen	Knikkeren	Niks doen, mijn vriendinnetje speelde niet met mijn.
Tikkertje	Rennen, kletsen, klimmen, niks doen, voetje van de vloer, ik heb niet heel veel gedaan...	Niks doen, C ligt
Voetje van de vloer	Kletsen	Bespioneren, ik had buikpijn
Tien tellen in de rimboe	Tikkertje	Niks doen, ik was niet lekker
Vies en lekker	Zandbak	Kletsen, niks doen, dansen, ik deed iets wat ik niet wilde.
Gespioneerd	Niks doen, ik mocht niet meedoen.	Niks doen, ik was niet lekker
Niks doen	Binnenspelen	Vies en lekker, ik was niet lekker
Basketballen	Rennen, kletsen, klimmen, ik had buikpijn.	
Pakkertje	Kletsen	
Dansen	Rennen	
Kijken	Lopen	
Klimmen	Niks, omdat ik niks heb gedaan	
Glijden		
Verstopperkje		
Berg maken		
Zandbak		
Paardje		
In de zandbak		
Clickers		
Korfballen		
Knikkeren		
Springen		

Afbeelding 39: Vorm van speelgedrag vanuit logboeken

Afbeelding 40: Speelervaring vanuit logboeken.

Afbeelding 38: Individueel- of sociaal spel vanuit logboeken.

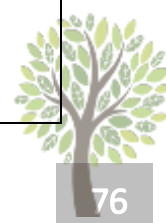
Interview

Datum: 5 april 2017

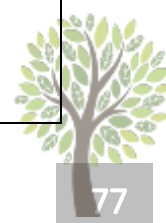
Naam afnemer: Marleen Mijnares

Naam geïnterviewde: Linda Wagenveld - Bouwman

<i>Voorafgaande had ik al hallo gezegd, even gekletst en gevraagd of ik het interview mocht opnemen om het beter te kunnen uitwerken.</i>	
<u>Was het goed gegaan met de boekjes?</u> Ja prima, ik vind wel... Je moet ze wel stimuleren om er iets bij te schrijven. Dat vonden sommige kinderen nog wel erg lastig. Vond je het buitenspelen leuk? Ja. En dan waarom dan? Wat heb je dan gedaan? Hoe vond je het buitenspelen dan? Iets leuks. Ja maar dan, dat is groep 4 en dat vinden ze nog wel lastig.	Terugblik
<u>Ja en om daar die verbanden straks uit te halen. Dat gaan we zien. Hoe ziet het schoolplein eruit? Als je het moet beschrijven?</u> Hoe ik dat moet omschrijven. Uh... Ja, betonnig. Officieel hadden we dat middenstuk, zij spelen rechts nu, maar het middenstuk hadden ze eigenlijk voor de middenbouw bedoelt. Maar dat werd veel te druk. Dus het is eigenlijk het kleuterplein waar ze nu spelen. En dan 's middags mogen ze wel overal. Maar nu heb je een vrij grote zandbak waar ze niet in mogen eigenlijk. En dan een glijbaan, nee dat is wel een beetje jammer.	Beschrijving schoolplein
<u>En waarom mogen ze dan niet in de zandbak?</u> Ja waarom mogen ze niet in de zandbak. Dat willen de kleuters denk ik niet. Dat doen we 's middags ook wel hoor, maar dan is het toch te kort zeggen ze en de spullen zijn dan voor de kleuters.	Geen zandbak
<u>Ja, dus vooral materiaal is dan lastig. Ja klopt.</u>	Buitenspeeltijd
<u>Hoelang spelen de kinderen per dan buiten?</u> Nou 's morgens dan een kwartietje en 's morgens als ze komen vaak tien minuten. Om half 9 gaat het hek open, dan kunnen ze tien minuten een kwartietje spelen. En dan om half 11 tot kwart voor 11. En dan om 1 uur. Als ze overblijven kunnen ze van half 1 tot kwart over 1 spelen. En als ze niet overblijven van 1 uur tot kwart over 1. En meestal 2x in de week een half uur, tenminste groep 4.	
<u>Dan is best wel veel.</u> Ja of drie kwartier soms zelfs.	
<u>Leuk! Met hoeveel kinderen spelen ze tegelijk buiten? Op hun stukje van het plein?</u> Dat is... 67 als ze er allemaal zijn.	Aantal
<u>Hebben ze ook materiaal als ze buiten spelen?</u> Nee 's morgens niet, maar 's middags mogen ze zelf dan dingen meenemen. Maar niet van school. Weinig zeg maar of ze spelen af en toe in de zandbak dan. In de zomer.	Materiaal
<u>Wat vind je van het schoolplein?</u> Wat ik al zei. Dat stuk vind ik gewoon jammer. Ik vind dat stuk vrij klein voor ze en ja ik zou wel iets meer speeltoestellen willen, maar dat is financieel ook... Want ik heb toen meegekeken meehelpen uitzoeken, maar dat is echt enorm duur z'n ding. Het liefst nog meer ruimte. Wij hadden vroeger een voetbalveld en een grasveld en dan nog beton, dat was heel groot en dat vonden we zelf heel leuk.	Waardering

<u>Wat voor cijfer zal je het schoolplein geven?</u> Een 6,5, ja zoiets. Ik vind het zelf een beetje een gemiste kans. Het is meer als ze alles mogen gebruiken is het echt wel een 8 hoor. Maar als ze alleen op ons deel mogen, maar het hele schoolplein vind ik echt wel oké. Maar meer als ze apart van ons dat stuk...	Cijfer
<u>En als ze dat half uur buitenspelen die twee uur per week, dan mogen ze het hele plein?</u> Ja dan mogen ze alles. En weetje dan hebben we ook eigenlijk nauwelijks ruzies of conflicten. Dan hebben ze toch meer ruimte en meer dingen tot hun beschikking. Dan gaat het toch iets beter. <u>En spelen ze dan alleen met groep 4?</u> Ja dan zijn ze ook vaak alleen, dat is ook weer zo.	Ruimte
<u>Dat zou misschien ook nog meespelen. Wat vind je het voordeel van jullie plein?</u> Het voordeel... Niks, haha. Het is dichtbij, dat is meestal. Ja, ik weet niet zo goed. Het is nieuw. Niet heel veel, sorry.	Voordeel
<u>Het nadeel? Afgezien wat je al genoemd hebt?</u> Klein, met veel kinderen, dat had ik al gezegd. Eh... Ik heb alles al genoemd.	Nadeel
<u>Dat denk ik ook. Geef je weleens buiten les?</u> Buiten les? Jawel, af en toe. Weleens een tekenles of leefwereld. Onderzoekles. Jawel dat doe ik wel.	Buiten lesgeven
<u>Wat zou je willen veranderen? Ja de ruimte dan misschien?</u> Ja dat is gewoon niet haalbaar dat ze overal spelen. Dat is wel lastig. Dan zou ik wel willen vragen of ze dan toch in de zandbak mogen. Dat kwartiertje ook. Sommige vinden dat heerlijk. En dan ook met materiaal. Af en toe is hij wel open, zoals vandaag was hij wel open. Dan zeiden ze gelijk. We hebben een hele grote berg gemaakt, dat vinden ze wel heel leuk. Vooral jongens die er dan in zitten. Lekker smerig worden. Echt met hun handen bezig.	Verandering
<u>Vind je dat de kinderen goed spelen op het schoolplein?</u> Jawel, ja hoor dat kunnen ze best. Vorige week was er wel weer een conflict volgens mij. Toen was de pleinwacht laat. Kinderen verzinnen altijd wel wat, zoals soms als ze weer gaan knikkeren. Dat is nu even over dat vind ik wel... Ik heb wel een paar kinderen die echt alleen lopen, dat vind ik wel heel lastig. Dan stimuleer ik wel, maar aan de andere kant ze hebben er ook geen behoeften aan. Opzicht is het plein wel veilig, het is overzichtelijk. Dat vind ik wel een voordeel nog.	Spelen
<u>Wat spelen de kinderen voornamelijk?</u> Ze hebben allerlei tikspelletjes en clubjes, nu hadden ze een poezenclub volgens mij. Ja pakkertje ook wel, de meiden de jongens, maar dat gaat af en toe wel een beetje mis. Tikkertje niet echt, nu zaten ze even in de zandbak. (Ze pakt de logboeken erbij.) Voetje van de vloer zie ik doen ze hier, jongens pakken, voetje van alles. Dat een beetje. Ik krijg ook wel inzicht in wat ze allemaal doen. Rennen, zegt C, dat heb ik ook nodig. Maar als ze het hele schoolplein gebruiken dan spelen ze echt meer sport zeg maar. Voetbal of tafeltennis, dat hebben ze hier niet zo.	Vorm
<u>Spelen ze vaker samen of alleen?</u> De meeste samen, ja.	Samen of alleen?
<u>Mijn laatste vraag is of ik nog een paar foto's mag maken van het schoolplein.</u>	Foto's

Foto's

